

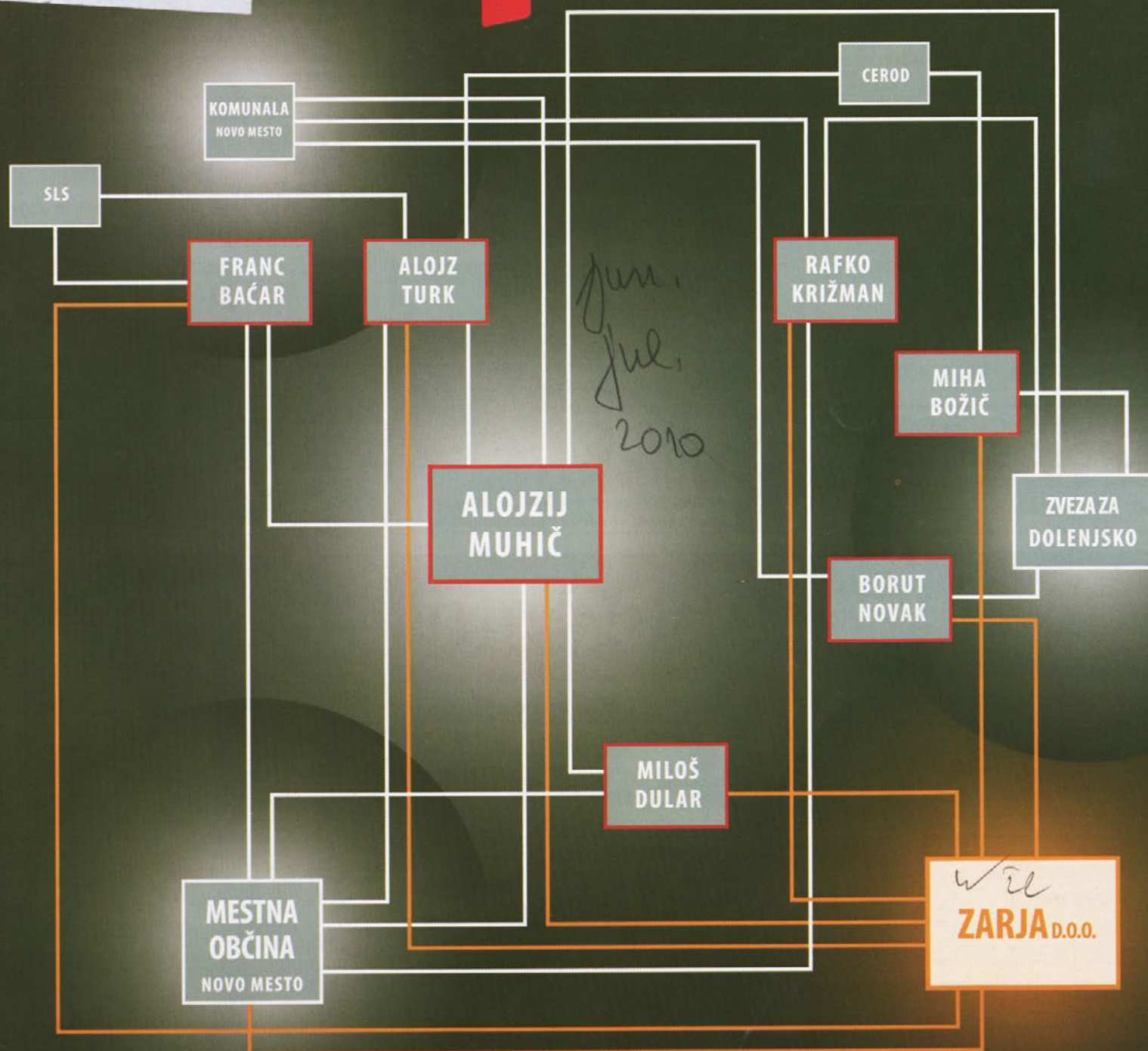
Park, regionalni mesečnik
Novo mesto, številka 8, letnik 13, junij - julij 2010
Cena: 2,50 EUR

park

379 / 2010

KNJIŽNICA MIRANA JARCA
NOVO MESTO
ROZMANOVA ULICA 28

8000 NOVO MESTO
Poština plačana pri pošti 8101 Novo mesto

NOVOMEŠKA HOBOTNICA: PRIMER ZARJA

NOVO MESTO: DO STAREJŠIH NEPRIJAZNO MESTO

INTERVJU: JAKA BERGER

Avtošola Riba
Ulica stare pravde 15
Novi trg 11, Novo mesto
tel: 07/ 33 26 722
m-tel: 041 671 480

**AVTOŠOLA
RIBA**
d.o.o.

Avtohiša Berus

Podbevškova 1, Novo mesto
Servisno prodajni center
vozil Volkswagen in Audi

07 371 98 00

fine cars® d.o.o.

Prodaja vozil
Bajčeva 6, Novo mesto
Tel./fax: 07 33 80 860

RENAULT

TIMI

d.o.o. Novo mesto

Smolenja vas 10 a, Novo mesto

Tel: 07/3374-200, fax: 3374-202

- POOBlašČENI SERVIS VOZIL RENAULT
- AVTOELEKTRIKA • VULKANIZERSTVO

OF SWEDEN

HAROLOGI

SAMO NARAVNO JE DOVOLJ DOBRO ZA VAŠE LASE

031 607 966 | MILANA MAJČNA 9 | 8000 NOVO MESTO

FRIZERSKI

SALON

NOVO MESTO

031 607 966 | MILANA MAJČNA 9 | 8000 NOVO MESTO

Frizerski salon Jure
Kandijska 19, Novo mesto

Plesni center Dolenjske
Novi trg 7, Novo mesto
gsm: 041 754 911

**Mestna občina
Novo mesto**

Seidlova 1, Novo mesto

Sporti d.o.o.
Košenice 83, Novo mesto

Prepih
Gornja Težka voda 19
Stopiče
tel.: 07 30 89 404

PREPIH d.o.o.

atmosferacaffè

MASAŽNISALON
Grabič David s.p.

Kandijska cesta 34, Novo mesto
T: 051 325 270 W: www.masazni-salon.si
PONUDBA DARILNIH BONOV!

VIDENTIC

ESTETIKA V ZOBNI TEHNIKI

VIDENTIC d.o.o. 041/ 572 497

RENNER
WOOD COATINGS

ALICO Novo mesto, d. o. o.

boplast

PYC-ALU-IES OKNA IN VRATA ZA VAŠ DOM

Krko 57, 8000 Novo mesto / T: 07 3371370, F: 07 3371371

dacomm
KERAMIKA

CEMENTNI IZDELKI BREZNIKAR

Straža 13, 8232 Šentrupert
Tel.: 07/ 34 34 590 Fax: 07/ 34 34 591
Mobilni: 041 427 652

GOZDNO GOSPODARSTVO

NOVO MESTO d.d.

Gubčeva 15, 8000 Novo mesto

Telefon: h.c. 07/33 21 065

**Gradbeno projektiranje
in inženiring d.o.o.**

Ljubljanska cesta 26, Novo mesto
tel.: 07 33 77 630, www.gpi.si

kikinterier@siol.net

INTE RIER

www.kik-interier.si

TRESIPA
SANITARNE KABIN
IN GARDEROBE

KNAUF

MAVČNE STENE IN OBLOGE

Armstrong

SPUŠČENI STROPI

fermacell
Montažna gradbene plošče

NAPUŠČI IN PODSTREŠJA

Kik Interier d.o.o., Bršljin 18 a, 8000 Novo mesto, tel.: 07/33 21 028, 33 22 944, GSM: 041 612 505

MONTAŽA IN POPRAVILO VODOVODNIH INŠTALACIJ

Jernej Jakše s.p.
Bršljin 32, Novo mesto
gsm: 041 650 700

KAMNOSEŠTVO
Marjan LUKŠIČ s.p.

Košence 92, Novo mesto,

Tel./fax: 07 33 47 015, gsm: 041 720 102

KNJIGOVEŠTVO

Kelbič Pavel, s. p.
Delavnica: Pod Trško goro 11, T: 07 3325 718
Doma: Mestne njive 6, T: 07 3325 926
GSM: 041 726 644

Lesbo mizarstvo

lesbo.mizarstvo@volja.net

Jože Bogovič, s.p.

Izdelava masivnih postelj in posteljnih vložkov
tel: 07/33 46 586, gsm: 041 385 670, fax: 07/33 46 587

MALKOM
novo mesto d.o.o.

Ljubljanska 1, Novo mesto
tel.: 39 31 470

MARJAN ŠMALC s.p.

041/671-461, fax: 07/33-25-968

PROVA e-mail: marjan.smalc@siol.net

VARNOST PRI DELU - POŽARNA VARNOST

30 let MEDLE

ROLETARSTVO MEDLE d.o.o.
8000 Novo mesto • Podbevškova ulica 31 • tel.: 07/3 930 930
E-mail: roletarstvo.medle@siol.net

OKNA - VRATA - SENČILA

SOREX d.o.o.

Foersterjeva 10, 8000 Novo mesto
e-mail: info@sorex.si, www.sorex.si

Tel.: 07 33 79 010
Fax: 07 33 79 011

Samolepilne etikete • Foto papir

steklarstvo
Vidmar

Brod 11,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 337 90 90

DRAGAN ŠOBAR s.p.
Elektroinstalacije
Ragovska 2
8000 Novo mesto
Tel, fax : 07 / 334 12 93
Mob : 041 / 616 762

TISKARNA VESEL

Tiskarna Vesel, d.o.o. Novo mesto
Šentjernejska cesta 15
SLO - 8000 Novo mesto
telefon: ++386 (0)7 33 73 390 (cent.)
telefax: ++386 (0)7 33 73 393
e-mail: tiskarna.vesel@siol.net

offset tisk

tisk etiket v roli

tisk plastičnih kartic

grafično oblikovanje

Od avgusta na novi lokaciji!
Košnice 32, 8000 Novo mesto

ParkTek 2010

ko tečem, da dosežem cilj.*

Novo mesto,
18.9.2010
www.drustvo-dns.si

park
medijski sponzor

***Tek po centru Novega mesta za dobro mladih študentskih družin.**

OTROŠKI SVET: ustvarjalni počitniški program za otroke

park LoGing
medijski sponzor

Vljudno vabljeni na ustvarjalne delavnice in športni ter družabni spremljevalni program, kjer bodo otroci lahko razvijali svoje talente in se nadvse zabavali.

- **Organizator:** Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto
- **Lokacija:** Park pred Kulturnim centrom Janeza Trdine v Novem mestu
- **Kdaj:** od ponedeljka do petka, 5. 7. - 30. 7. 2010, od 10. do 12. ure

Delavnice bodo potekale od 5. do 30. julija, vsak dan od ponedeljka do petka, od 10. do 12. ure. Prispevek na delavnico znaša 1 EUR. V primeru dežja bodo delavnice v stavbi.

PROGRAM DELAVNIC:

Ponedeljek, 12. julij

PUJSA PEPA: Pujs iz mas dase postane obesek za na steno;

Torek, 13. julij

TAKO SO SE IGRALI VAŠI DEDKI IN BABICE: Izdelava vetrnice oživi igre naših dedkov in babic;

Sreda, 14. julij

LONČEK ZA SVINČNIKE: Lonček za svinčnike iz lepenke in raznih dodatkov;

Četrtek, 15. julij

NAŠ KANARČEK: Stiroporni kanarček Piki;

Petek, 16. julij

NAKIT ZA FANTE IN PUNCE: Ogrlice in zapestnice iz naravnih materialov - za vsakogar nekaj;

Ponedeljek, 19. julij

NAŠE OSONČJE: Iz kartona izdelan model našega osončja - imeniten okras moje sobe;

Torek, 20. julij

VAZICA ZA MAMICO: Z barvo, mivko in semenih steklenička spremeni svoj namen;

Sreda, 21. julij

JANKO IN METKA: Vrv, rafija, filc - kar tako ali kot obesek;

Vljudno vabljeni na kvalitetno in ustvarjalno preživljanje prostega časa.

Četrtek, 22. julij

CVETOČE DREVO: Stiroporna krogla, krep papir, cvetje in cvetoče drevo je tu;

Petek, 23. julij

ZA FANTE AVTO, ZA PUNCE PA ...: Formula za fante in sedežna garnitura za Barbiko, vse iz kartona in lepenke;

Ponedeljek, 26. julij

PASTIRICA OVČKE PASE: Malo kartona, volne in vate in obišče nas pastirica z ovčicami;

Torek, 27. julij

PRIČARAJMO SI DALJNO DEŽELO: Sanjski karibski otok s palmami, peščeno plažo, ležalnikom in...;

Sreda, 28. julij

BROŠKA- MIŠKA: Mala miška s sivim kožuščkom vas bo od zdaj naprej spremljala kot priponka;

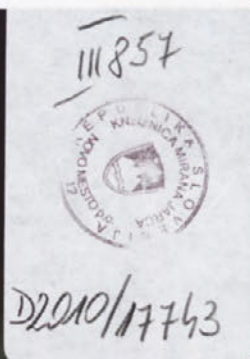
Četrtek, 29. julij

MOJI KOSMATI PRIJATELJI: Si želite izdelati najbolj kosmatega prijatelja, kar jih je kdaj capljalo naokoli?

Petek, 30. julij

SE VIDIMO NASLEDNJE LETO: Presenečenje, ki ga še ne izdamo.

regionalni televizijski program

Vaš 20 let kanal

Televizija Novo mesto d.o.o., Podbevškova 12,
8000 Novo mesto, tel.: +386 7 39 30 876

www.vaskanal.com

park

regionalni mesečnik
številka 8, letnik 13, junij - julij 2010
ISSN 1408-7189

odgovorni urednik: Uroš Lubej
kreativni urednik: Damir Skenderović

uredništvo: Marjan Dovič, Tomaž Golob,
Sandra Hrovat, Gašper Klančar, Iztok Kovačič,
Tomaž Levičar, Uroš Lubej, Gregor Macedoni,
Katja Martinič, Natalija Mikec, Bogdan Miklič,
Boštjan Pucelj, Maja Regina, Mitja Sadek,
Damir Skenderović, Damijan Šinigoj,
Nina Stampohar, Jaka Šuln

urednik rubrike FotoPub: Boštjan Pucelj
tehnični urednik fotografije: Jaka Šuln
urednica študentske kamre: Katja Martinič
naslovnica: Studio Pašteta
lektorica: Nina Stampohar
oblikovanje uredniških strani: Sandra Hrovat
oblikovanje oglašnih strani: Grafika Tomi, Novo mesto

spletna stran: www.park.si
gospodar spletne strani: Marko Dvornik

vodja tiskanja: Boštjan Volk
040 804 083
boštjan.volk@park.si

CTP: ŠPES & CO., d. n. o. Novo mesto
tisk: Tiskarstvo Opara, Mali Statnik
naklada: 1000 izvodov
izdajatelj: Revija Park
direktor: Uroš Lubej

kontakti:
Revija Park
Prešernov trg 6
8000 Novo mesto
tel: 07 393 08 12, m-tel urednika: 031 626 326
e-pošta: park@park.si

naročila, distribucija in reklamacije: 07 393 08 12
park@park.si

Dolenjska potrebuje močan množični medij

Uroš Lubej

Bolj ko se bližajo lokalne volitve, bolj opažamo, da mediji na Dolenjskem ne opravljajo funkcije, ki bi si jih od njih želeli. Preprosto povedano: volivci od medijev ne dobivajo tistih relevantnih informacij, ki bi bili lahko podlaga, da bi se na volitvah lahko odločili v skladu z lastnimi interesi. In še toliko bolj je to očitno v zadnji aferi Zarja: slednja je možna le v izrazito šibkem in podhranjenem medijskem prostoru.

Si lahko bralci na podlagi poročanja lokalnih medijev ustvarijo vtis o delovanju dolenjskih gospodarskih, političnih in ostalih elit? Ali ljudje vedo, kaj se je dogajalo z njihovim premoženjem v podjetju Zarja? Ali vedo, kako in zakaj se je (politično) kadri-ralo? Zdi se, da ni tako. Bralec prej dobi vtis, da med lokalnimi elitami in mediji vlada nekakšna nenačelna koalicija.

Vendar je to samo ena stran. To, da Dolenjska nima močnih množičnih medijev, pomeni tudi to, da so tudi lokalne (politične) elite šibkejšje v razmerju do državnih elit. V javnem interesu je velikokrat tudi to, da bi imeli močne lokalne elite. Novomeški župan, denimo, trdi, da je že pred meseci na ministrstvo za kulturo poslal nekakšno pobudo, da bi Narodni dom postal spomenik državnega pomena (sedaj je zgolj spomenik lokalnega pomena, kar menda pomeni manj možnosti za razne kandidature na javnih razpisih). Pa tudi sicer naš župan velikokrat tarna nad tem, da v Ljubljani ni dovolj posluha za naše silne ideje. Pustimo ob strani dejstvo, da bi močan župan moral biti sposoben v svoje ideje prepričati tudi uradnike in politike v Ljubljani. A močan lokalni medij bi seveda s svojimi vprašanji in z vztrajanjem na zgodbah lahko pritisnil na to ali ono ministrstvo, da vendarle pohiti s takšnim ali drugačnim odgovorom.

Mediji bi morali biti kot psi čuvaji. Tudi lokalni mediji. Medij, ki enkrat ugrizne v neko zgodbo, je ne bi smel več spustiti. Predvsem pa so mediji čuvaji. Čuvaji javnih interesov. Čuvaji v službi svojih bralcev. Toda dolenjski mediji temeljijo predvsem na novičarstvu. In po drugi strani v veliki meri celo na prikitem oglaševanju. Seveda ravno tistih, do katerih bi morali vzpostavljati strogo kritično distanco. A razen novičarstva v naših lokalnih medijih skorajda ni poglobljenih prispevkov. Ni preiskovalnih člankov, ni vztrajnega spremljanja zgodb in ozadij družbenih dogajanj, ni analitičnih komentarjev, ni nadležnih intervjujev in soočenj.

Da ne bo kdo mislil, da pri Parku menimo, da mi zadovoljivo opravljamo tovrstno poslanstvo. Park s skromnim finančnim zaledjem ne more dajati tistega, kar od njega marsikdo pričakuje: analitično, poglobljeno in preiskovalno novinarstvo. Ki bi poleg tega imelo ustrezen doseg bralcev in s tem resnično izpolnilo pogoje za čuvajsko funkcijo. Revija Park je nastala, ker so študentje pred več kot desetimi leti ocenili, da medijski prostor na Dolenjskem ne opravlja družbene funkcije, ki bi jo moral. Ni bila ambicija v tem, da to praznino zapolnimo, ampak da na njo opozorimo. Toliko časa, kolikor bo ta praznina obstajala, toliko časa bomo imeli razlog za delovanje. Vendar Park praznine ne bo nikoli mogel zapolniti v zadovoljivi meri.

Naš starejši veliki brat, Dolenjski list, ima drugačna izhodišča. Dolenjski list ima zelo dobro prepoznavnost med ljudmi. V času, ki tiskanim medijem ni naklonjen, ima še vedno relativno visoko naklado. Ob tem so vzpostavili še spletne strani, s katerimi branost medija širijo morda še med tisto populacijo, pri kateri so šibkejši (namreč med mladimi). Pa vendar! Dolenjski list je vselej hotel biti in je lep čas tudi bil vodilni dolenjski medij. Je to tudi danes? Bojim se, da ne. Vse preveč je podvržen nizanju novic. Nemara ravno zaradi pritiska interneta, ki omogoča in zahteva instantno poročanje. Morda tudi zaradi tega, ker resnične konkurence vsaj na prvi pogled nikoli ni imel. Ali pa morda zaradi tega, ker je to najbolj varna pot, vsaj kratkoročno. In to velikokrat pomeni predvsem to, da »Dolenjski« pač prinaša tisto, kar mu servirajo »dogodki«. Ob tem spregleda tiste odločilne zgodbe, resnično dogajanje, o katerih nihče ne govori javno, so pa za življenje skupnosti bistvene. Prav tako nekako »pozabi« na to, da je naloga novinarjev ne le v tem, da o dogodkih poročajo (kolikor pač poročajo), ampak tudi v tem, da jih prek novinarskih komentarjev tudi analizirajo in vrednotijo. Zaradi tega se zdi, da je Dolenjski list izgubil tisto nosilno vlogo četrte veje oblasti, ki si jo lahko izbere množični medij, v kolikor resno in v celoti sprejme svoje poslanstvo.

Se sliši staromodno? Morda, toda bržkone je to edina pot, da se Dolenjski list otrese konkurence spletnih novičarskih portalov, brezplačnih oglašnikov, PR službam in nenavsezadnje Facebooku, ki sicer prevzemajo čedalje večje bralne in tržne deleže.

Televizijski program Vaš kanal je prav gotovo rezultat požrtvovalnega dela entuziastov in zagnancev, ki so začutili, da TV SLO in ostali nacionalni elektronski mediji ne opazijo in ne poročajo o vsem tistem, kar zanima ljudi v JV regiji. Televizija Novo mesto je v zadnjih dvajsetih letih na nekaterih področjih in z nekaterimi oddajami naredila korak naprej. Toda zdi se, da je prevladujoč aksiom delovanja novomeške televizije prav vprašanje preživetja. Vse preveč je oddaj, za katere se zdi, da bi namesto v informativni program sodile v promocijske oddelke gospodarskih in političnih družb. Novomeška televizija gre celo tako daleč, da včasih poročanje tudi o relevantnih dogodkih pogojuje s plačilom. Zdi se, da vodstvo televizije bolj kot da bi skušalo zavzemati držo javnega nadzora nad gospodarsko političnimi lokalnimi elitami naše regije, z njimi skuša predvsem čim bolj poslovno sodelovati. S tem soustvarja pogoje za netransparentno in koruptivno okolje.

Cilj novinarstva prav gotovo ne more biti »aferaštvo«, toda resen medij si nikakor ne more privoščiti, da bi se razkrivanju tistega, kar bi lahko postalo »afera«, izognil. Takrat ko začno politiki preveč hvaliti novinarje – in to se dolenjskim medijem, še posebej Televiziji Novo mesto, dogaja vse prepogosto –, takrat imamo vse razloge, da sprožimo alarme.

Prostor za resnično močan regionalni medij, pa naj bo elektronski ali tiskani, je torej še vedno odprt. Ne gre za to, da bi medij postavil ali odstavljali župane. V vsakem primeru pa naši župani in županje ter lokalne elite (pa konec koncev tudi državne) ravno zaradi anemičnosti naših medijev živijo vse preveč lahkotno življenje. Pred nekaj leti se je govorilo o načrtih Dela, da bi ustanovil regionalne izdaje tiskanega dnevnika. O teh načrtih se ne govori več. Prav tako ni na obzorju nobenega novega resnega medijskega projekta. Zato si bodo lokalna uredništva in novinarji svojo usodo pisali sami. Če bodo le zmogli ta pogum.

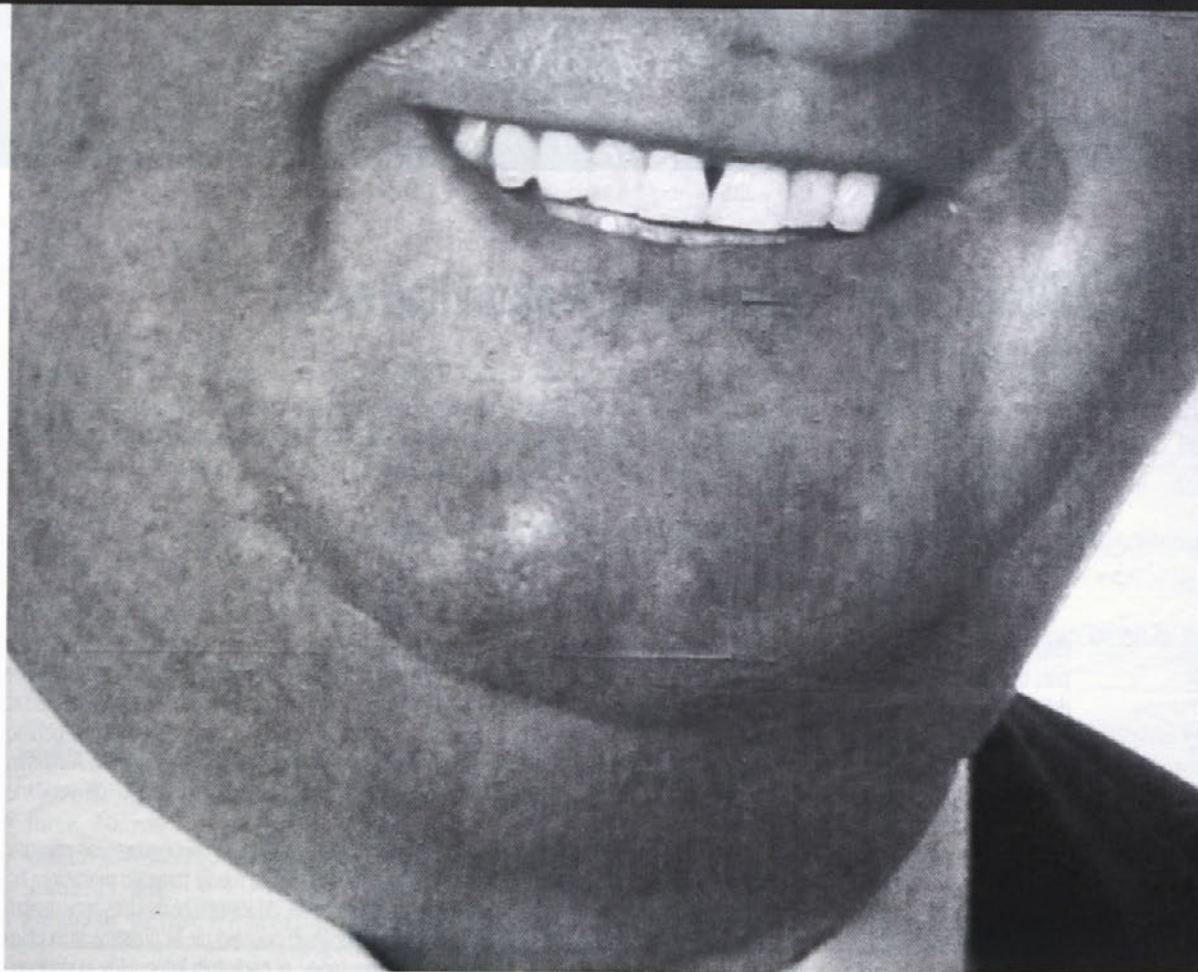

SPREHODI SE.

Naročnina se plačuje za obdobje od naročila do konca tekočega leta. Prekinitev naročila je možna s pisnim preklicem in sicer deset dni pred koncem naročniškega obdobja. Naročniki imajo 10 % popust, dijaki in študentje, brezposelni ter matere na porodniškem dopustu 20 %.

Župan Muhič ni kriv

Damir Skenderović, fotografija Boštjan Pucelj

Morda pa res nimamo opravka z nesposobnim županom Muhičem, ampak zgolj z lutko, ki jo upravlja novomeška hobotnica v ozadju in ji sesuta in nerazvita občina najbolj odgovarja za njeno poslovanje v območju sive ekonomije. Vprašanje, ki se seveda tu postavlja, je: kdo je ta novomeška hobotnica? So to ljudje iz Zarje? So to ljudje iz Agencije za šport? So to ljudje iz kroga nekdanjega župana? Kdo? Če je temu res tako, pri teh volitvah ne bo šlo za to, kdo bo upokojil »dobrega« in »nič krivega« župana Muhiča, ki je zgolj neka na pol amaterska kulisa, ampak za to, kdo bo imel toliko jajc v občini, da bo to »novomeško hobotnico« nabodel na trizob.

Župan Alojzij Muhič je še pred dvema letoma obljubljal, da bodo vse obljube izpolnjene. Slabo leto pred volitvami je začel relativizirati svoje lastne obljube o obljubah v smislu: izpolnjene bodo le obljube, ki jih je bilo moč »objektivno« izpolniti. Kar v praksi pomeni, da bo izpolnjenih bore malo obljub. To sta bili teza in antiteza. Sedaj pa sinteza: da bi lahko izpolnil vse obljube, ki jih »objektivno« ni mogel izpolniti, potrebuje še en mandat, v katerem namerava »gristi«, nakar se bo blagoslovil umakniti iz politike. Blagor nam ob tako požrtvovalnem in razsvetljenem županu!

Po drugi strani, če bi se po teh morebitnih osmih letih županovanja umaknil in če odmislimo posledično katastrofo novomeške občine, ima Muhič kopico naravnih izvenserijskih naslednikov. Si predstavljate, da bi čez štiri let postal župan Ivo Kuljaj ali pa – še huje – Rafko Križman? Če se danes zdi, da čas v novomeški občini teče počasi, bo pojutrišnjem popolnoma možno, da se bo zaustavil. Tako kot se je v tem mandatu (med drugim) zaustavil za šport, za katerega je, glej ga, zlomka, zadolžen ravno naš podžupan in direktor Agencije za šport Rafko Križman.

Smo se pa v štirih letih Muhičevih obljub že naučili, da vanje lahko iskreno dvomimo. Odkar je župan, vedno znova poslušamo o njegovem umiku. Tudi pred parlamentarnimi volitvami. Pa je potem kandidiral. In malo je manjkalo, da ne bi postal še poslanec. V resnici kaže veliko več politične volje in vitalnosti kot večina njegovih konkurentov.

Nekateri sicer pravijo, da bi se najraje upokojil, pa mu določeni ljudje tega ne dovolijo. Kdo so ti ljudje? Gre morda za »močno neformalno mrežo iz ozadja«, kot se je izrazil kandidat SDS za župana Bojan Kekec? Morda pa res nimamo opravka z nesposobnim županom Muhičem, ampak zgolj z lutko, ki jo upravlja novomeška hobotnica v ozadju in ji sesuta in nerazvita občina najbolj odgovarja za njeno poslovanje v območju sive ekonomije. Vprašanje, ki se seveda tu postavlja, je: kdo je ta novomeška hobotnica? So to ljudje iz Zarje? So to ljudje iz Agencije za šport? So to ljudje iz kroga nekdanjega župana? Kdo? Če je temu res tako, pri teh

volitvah ne bo šlo za to, kdo bo upokojil »dobrega« in »nič krivega« župana Muhiča, ki je zgolj neka na pol amaterska kulisa, ampak za to, kdo bo imel toliko jajc v občini, da bo to »novomeško hobotnico« nabodel na trizob. Vidite, stvar trenutne inspiracije bo, ali nam bo ta junak hobotnico kasneje serviral na buzari ali zgolj na žaru.

Kot kaže, gre v tem primeru za junakinjo. Milena Kramar Zupan je svojim novomeškim kolegom pokazala, kako se stvari streže. Na predstavitvi svoje kandidature je kratko in jedrnatno razložila, v čem je problem novomeške občine: »Želim sanirati neurejeno in razvojno zaostalo občino in v njej narediti razvojni preboj. Zamudili smo deset let razcveta in relativne blaginje, ki so jo ostale občine izkoristile. Občina je vodena na prenizkem nivoju, s premalo znanja in premalo močne in ambiciozne in povezovalne energije ter z vodilnimi ljudmi, ki nimajo referenc za potrebe današnjega časa. Osebnostni interes in interes ozkih skupin prevladuje nad skupnim interesom občanov in občanov. Ljudje so nezadovoljni s stanjem občine, z mlačnostjo, nesposobnostjo in nezainteresiranostjo občinske oblasti. Ljudje si želijo, da se spremeni način dela in da se angažirajo novi ljudje, ki bodo zagnani in bodo imeli znanje.« (vir: Park.si)

Precej drugače kot Franci Bačar, Igor Perhaj in Miloš Dular, ki so več ali manj zadovoljni z delom aktualnega župana. Bačar, SLS, ga je celo ocenil s prav dobrim. V njegovem primeru gre zagotovo za največjega šaljivca med novomeškimi politiki in širše. Bačar in njegov SLS so, kot kaže, kandidature za župana vzeli malce za hec. Tako, da se malo pokažejo, da razdrejo kakšno šaljivo in se malo trepljajo po ritkah skupaj z ostalimi kandidati in Muhičem. Predvsem pa se zdi, da je končni cilj tovrstnega druženja ohranitev lastnih direktorskih stolčkov ali direktorskih stolčkov svojih strankarskih veljav. Kar je sicer popolnoma legalno, bo pa tudi popolnoma legitimno, če te vesele družine ne boste volili. Ker se delajo norca iz vas, iz institucije volitev in posledično iz demokracije. Zgrešili so dejavnost. Njihovo mesto je več kot očitno v kakšnem vaškem cirkusu.

Nasprotno smo pri predstavitvi Kramar Zupanove in strankah, ki jo podpirajo (LDS, SD, Desus in Društvo Julija) zaznali nek Heglov moment, ki smo ga v zadnjem desetletju močno pogrešali v našem prostoru. In sicer imanentno kritično presojanje obstoječega sistema, v tem primeru vodenja novomeške občine, ki je prvi predpogoj za kakršen koli napredek ali nadgradnjo tega istega sistema. Ta je seveda v domeni politike, je pa tudi v domeni novinarstva.

In novinarstvo v Novem mestu slabo opravlja svojo funkcijo. Novičarstvo, poročanje in piarovstvo novinarjem jemlje preveč časa in sposobnosti avtonomnega presojanja dogodkov v okolju, v katerem delujejo. Novomeško »objektivno novinarstvo« v najboljšem primeru pomeni ne imeti vprašanja, mnenja, stališča, vedenja, bog ne daj izraziti kritiko. Novomeško »objektivno novinarstvo« je novinarstvo brez subjekta. Je prednovomeško novinarstvo. Zanj sta dovolj dva vira. Vsakršna analiza, vsakršno raziskovanje, vsakršna refleksija, vsakršen komentar tu odpadejo. V takšnem okolju volivci seveda ne morejo dobiti relevantnih podatkov o tem, koga naj volijo. V takšnem okolju potem lahko uspevajo in se bohotijo politični polorganizmi tipa Zveza za Dolenjsko in politiki tipa juhuu: Muhič – Kuljaj. In v takšnem okolju dejansko lahko z lahkoto predpostavimo tudi »močno neformalno mrežo iz ozadja«, ki jo omenjajo Kekec, Kramar Zupanova in še kdo.

Kljub vsemu zgoraj opisanemu pa domnevam, da ima tudi novomeški volivec oči. Z njimi lahko malo pogleda naokoli in se potem odloči ali bo še naprej nekritično podpiral novomeške politične klovne, koritnike, vrtičkarje in podobne – ničemur podobne politične kreature v stilu Alana Forda – ali pa bo morda le zaznal trenutek za spremembo in volil tiste, ki so sposobni jasno in glasno artikulirati in argumentirati kritiko na račun obstoječega sistema. V prvem primeru vemo, kako bo, v drugem primeru tvegamo, da se bodo stvari premaknile na bolje. Ampak na bolje se je v Novem mestu težko premakniti, ali pač ne?

Kaj pomeni voditi občino

Cilj ali pot

Gregor Macedoni, fotografija Boštjan Pucelj

Rezultati necelovitih pristopov so neuresničene obljube pa tudi slabo zastavljeni projekti, ki se kažejo v neuresničenih razpisih. Zato ni presenetljivo, da na posameznih občinah, ki izstopajo po svoji uspešnosti, zelo pogosto naletimo na projektni način dela. Ta omogoča, da posamezni javni uslužbenec kot vodja projekta ni več odgovoren samo za svoj vsebinski delček v celotnem projektu, temveč skrbi za celotno izvedbo. Če pa pogledamo klasično organizirane občine, se lahko skoraj vsi občinski uslužbenci skrijejo za celovito odgovornost župana ali direktorja občinske uprave.

Nejc Zaplotnik je v svoji knjigi *Pot* zapisal velikokrat citiran stavek: »Kdor išče cilj, bo ostal prazen, ko ga bo našel. Kdor najde pot, bo cilj vedno nosil v sebi.« Čeprav je misel namenjena osebnim poti oz. ciljem, je velikokrat uporabna tudi na drugih področjih. Navedeni citat se mi je prikadel v misli ob začetku predvolilnega dogajanja pred jesenskimi lokalnimi volitvami. Že dolgo velja, da dober program na lokalnih volitvah vsebuje čim večje število konkretnih investicijskih in programskih ciljev, ki naj bi bili uresničeni. Pa je res postavljanje konkretnih in številnih ciljev že samo po sebi dovolj za uspešen mandat?

Številni neuresničeni cilji bi morali biti težava za tiste, ki so obljubljali, in lažja presoja za volivce na naslednjih volitvah. Pa vendar se zdi, da kratkosti spomina volivcev nima meja. Tako kot politiki na državni ravni diametralno spreminjajo mnenje o isti temi – običajno se to zgodi ob zamenjavi statusa pozicije oz. opozicije –, se tudi politiki na lokalni ravni brez težav pojavijo čez štiri leta pred volitvi in ponavljajo iste obljube, ki so jih kot svoje zaveze ponudili že v preteklosti. To je bil zelo ponavljajoč vzorec lokalnih volitev do pojasa aktualnega ljubljanskega župana. Zoran Jankovič je postavil listo 23 predvolilnih obljub, ki so osnova za redni pregled uspešnosti dela župana in njegove ekipe. Na začetku mandata se je zdelo, da bo uresničena večina obljub, vse bliže konca mandata smo, bolj je jasno, da bo okoli 10 obljub neuresničenih, popolnoma uresničenih pa je bilo pred nekaj meseci 8 napovedi iz kar zajetne in ambiciozne liste. Večini, ki spremlja dogajanje v Mestni občini Ljubljana, tak rezultat zbujajo pozitivno odobravanje in tudi povprečen občasni obiskovalec Ljubljane mora priznati vidne posledice razvojnih projektov zadnjih let. Zaradi te pozitivne izkušnje bo sedaj pritisk, naj kandidati in liste postavijo spisek projektov, ki bodo uresničeni v prihodnjem mandatu, tudi v ostalih lokalnih okoljih še večji. Pri tem pa bo še vedno večini ostalo skrito bistvo problema neuresničevanja zastavljenih obljub. Osrednja težava je organizacija dela županovih timov oz. celotnih občinskih uprav. Medtem ko je gospodarstvo že zdavnaj ugotovilo, da so organizacijska struktura, notranja kultura podjetja in celotni splet odnosov znotraj in zunaj organizacij zelo pomembni za uspešno poslovanje. Čeprav dobrih zgledov ni malo, pa javni sektor s prilagajanjem organizacije dela

ne sledi vsem današnjim izzivom, kot to dela zasebni sektor, ki mu samo sprotno odgovarjanje na postavljene izzive na trgu zagotavlja obstoj tudi v prihodnosti.

Predvolilne obljube se nanašajo na večje ali manjše investicijske projekte. Ravno uresničevanje razvojno zasnovanih projektov pa zahteva drugačen način dela, kot ga običajno poznajo občinske uprave. Te so organizirane po posameznih vsebinskih sklopih, ki pokrivajo logičen skupek procesov, postopkov in programov, ki so v pristojnosti lokalne skupnosti. Tako imajo znotraj občinskih uprav večje občine tudi investicijske oddelke, ki pa ne morajo pokriti vse širine, ki jo zahteva sodoben projektni pristop. Danes investicije niso samo postopki pred in med gradnjo, temveč tudi programska zasnova dejavnosti v bodočih objektih, ki je potrebna že v fazi prijave za morebitno sofinanciranje. Poleg tega so vse bolj potrebna številna pravna in ekonomska znanja, ki lahko omogočijo celovito zasnovo izvedbe po eni od oblik javno-zasebnega partnerstva ali drugih modelov, ki dandanes povečujejo razvojni potencial javnega sektorja in s tem tudi lokalnih skupnosti. Rezultati necelovitih pristopov so neuresničene predvolilne obljube pa tudi slabo zastavljeni projekti, ki se kažejo v neuresničenih razpisih in drugih postopkih. Zato ni presenetljivo, da na posameznih občinah, ki izstopajo po svoji uspešnosti na odprtih programskih razpisih iz naslova EU skladov, zelo pogosto naletim na projektne pisarne ali drugače zastavljen projektni način dela. Ta omogoča, da posamezni javni uslužbenec kot vodja projekta ni več odgovoren samo za svoj vsebinski delček v celotnem projektu, temveč skrbi za celotno izvedbo. Če pogledamo klasično organizirane občine, se lahko skoraj vsi občinski uslužbenci skrijejo za celovito odgovornost župana ali direktorja občinske uprave. Kar pa je že lahko zadosten razlog za neuspeh delovanja, saj preplet operativnega in strateškega delovanja ob vseh protokolarnih obveznostih v eni osebi župana ni možen.

Če se torej vrnem k izhodiščni simboliki cilja in poti, se torej ponuja odgovor, kaj je pomembnejše za uspešno delovanje v posameznem mandatu in hkrati na dolgi rok. To niso zastavljeni cilji v obliki predvolilnih obljub sami po sebi. Ključ oz. temelj izpolnjevanja predvolilnih obljub je v kakovostnih kadrih in zastavljeni organiza-

ciji dela. Ker so dosegljivi kakovostni kadri običajno omejeni, je še največja možnost vplivanja na uresničitev obljub prav v dobri organizaciji dela.

Koliko znamo v resnici presoditi predstavljene sezname predvolilnih obljub skozi sito sposobnosti izvedbe, bosta pokazala jesensko dogajanje in še bolj obdobje prihodnjega mandata. Ni tako daleč čas, ko smo videli, da zgolj cilj izvolitve, ki je združil veliko število vplivnih posameznikov in skupin, ni dovolj za uspešno vodenje občine. Zato navijam za dobro pot, ker bodo na ta način dobri cilji ne samo zastavljeni, ampak tudi uresničeni.

Miro Škufca, predsednik KS Šmihel

Dobri zgledi vlečejo

Bogdan Miklič, fotografija Boštjan Pucelj

Novomeščan, 51-letni Miro Škufca, je v življenju počel že marsikaj. Okusil je, kako je biti direktor, kmet in podjetnik. Izkušen z različnih področij mu prav gotovo ne manjka. Poznamo pa ga tudi kot predsednika sveta krajevne skupnosti Šmihel, kjer se lahko pohvalijo z zelo dobrim sodelovanjem s tamkajšnjo romsko skupnostjo.

Ste predsednik KS Šmihel. Kako se znajdete krajevne skupnosti v času recesije?

V času recesije, predvsem pa v času, ko ima MO Novo mesto velike finančne težave zaradi investicij v preteklosti, to neposredno in v prvi vrsti občutimo tudi v krajevnih skupnostih. Najteže je bilo lansko leto, ko so bila praktično ustavljena vsakršna vlaganja v razvoj kraja oziroma manjkajočo infrastrukturo. Ugotavljamo pa tudi na splošno, da so dodeljena sredstva za KS vsako leto skromnejša, kljub temu da denar, dodeljen KS, namenjen za infrastrukturo in druge potrebe kraja, dobro oplemenitimo. V letu 2009 smo od mestne občine Novo mesto prejeli 8.760,00 EUR, s katerimi gospodarimo. Sredstva namenimo za delovanje KS, za vložke v komunalno in športno infrastrukturo ter za sofinanciranje delovanja humanitarnih in športnih organizacij v našem kraju. V proračunu za 2010 je podobna situacija, saj imamo v KS Šmihel manj kot 10 000 EUR. Torej, vsakdo si lahko predstavlja, kaj to pomeni in kaj se da iz tega narediti. Po novem imamo še bolj »zvezane« roke pri vlaganjih v infrastrukturne projekte. Vse večje projekte vodi občina in njene strokovne službe. To je tako dobro kot slabo za razvoj kraja. Dobro, ker projekte peljejo profesionalci, ki so zaposleni in za to plačani, slabo pa zato, ker se na ta način projekti izvajajo preveč počasi. Trdim, da v kraju tudi s pomočjo lokalnih izvajalcev del vsak evro oplemenitimo in po domače rečeno naredimo in enega dva.

Kakšen posluš imajo za vaše želje in predloge na MO NM?

Sodelovanje z MO NM je dobro, lahko rečem celo odlično, res pa je, da so naše pristojnosti skržene na minimum. Poleg pohvale pa naj izrečem še spodbudno kritiko strokovnim službam, kar sem jim tudi osebno že prenesel. Želel bi si namreč, da nekateri pri svojem delu prestavijo v višjo prestavo in se držijo načrtov in dogovorov, ki so v poslovnem svetu sveto pismo, ne le neki mrtev načrt, črka na papirju, ki se ga da časovno prestavljati z rebalansi ali kako drugače v neznano prihodnost.

Lahko le pohvalim najbolj urejene romske družine v Šmihelu. Tudi dobri zgledi vlečejo, ne le slabi, in lokalna skupnost bo stala ob strani in pomagala po svojih močeh v prvi vrsti takšnim. Ugotavljam pa, da vse več družin z urejenim dvoriščem, s hišo in z okolico sledi najboljšim.

V KS Šmihel leži romsko naselje Šmihel, ki postaja vzorčno naselje. Kako ga urejate?

V romskem naselju Šmihel živi v 26 družinah 126 prebivalcev. V naselje sta napeljana voda in elektrika, izgrajena je kanalizacija. Naselje je lani dobilo asfaltno cesto, predlani pa kanalizacijo. Kot je znano, je lokalna skupnost dobila sredstva za obe infrastrukturni pridobitvi romskega naselja na državnem razpisu iz nepovratnih strukturnih skladov, namenjenih za reševanje romske problematike, in bilo bi nespametno, da jih ne bi izkoristili. Obe pridobitvi smo slavnostno predali svojemu namenu v prisotnosti župana in častnega gosta predsednika Slovenije Danila Türka.

V svetu KS imate tudi predstavnika Romov?

V kontekstu sprejetega Nacionalnega programa za Rome iz leta 2007 smo v naši lokalni skupnosti Šmihel že pred šestimi leti začeli uresničevati več njenih ključnih ciljev in usmeritev. Prav zato smo predstavnika naselja vključili v delovanje lokalne skupnosti, da s skupnimi močmi uredimo naselje in bivalne razmere ter ozaveščamo prebivalstvo o problematiki, s katero se sooča romska skupnost, ter da dosežemo večje

sprejemanje romske skupnosti od večinskega prebivalstva. S predstavniki romskega naselja Šmihel, predvsem z Bojanom Tudi-jo, tvorno sodelujemo pri reševanju romske problematike, ureditvi zazidalnega načrta in celoviti ureditvi naselja. To pa zato, da postane vzorčno urejeno naselje v slovenskem prostoru, ki bo živelo v slogi s krajani. Na sestankih sveta KS, na katere smo že tudi v preteklosti večkrat vabili predstavnike Romov, smo skupaj iskali rešitve za obojestransko korist. Ugotovili smo vrsto skupnih interesov in potem se je prek dialoga zadeva začela sama od sebe. Na pomlad krajani romskega naselja čistijo okolje, ki jih, vsaj nekateri, zgledno nadaljujejo z urejanjem okolice svojih bivališč, zelenic in balkonskim cvetjem, skratka z urejenostjo naselja.

Kaj bo naslednji cilj v naselju?

Po sprejetem zazidalnem načrtu s skupnimi močmi iščemo sredstva za ureditev manjkajoče komunalne infrastrukture v sklopu tega. Naš cilj pa je tudi, da Romi v našem naselju pridejo do lastniških gradbenih parcel, kajti že mnogokrat se je izkazalo, da je ključ do odprave večine spornih zadev ravno lastništvo nad nepremičnino, ki pripelje do ustalitve romske družine, do socializacije in seveda do skrbi za urejenost domačega

okolja in spoštovanja lastnine, pa ne le svoje, posledično potem tudi druge. Krajani skušamo dopovedati Romom, da sprejmejo pravila v družbi, ki jih okvirja zakonodaja. Ta niso zato, da jih kršimo, pač pa, da ob njihovem spoštovanju normalno in v slogi sobivamo. Prepričani smo, da zato, ker država desetletja ni storila nič pri razreševanju romske problematike, tudi čez noč in na silo ne bo rešitve, pač pa strpno in le z dialogom ter kompromisom. Prav pa je, da se od tega trenutka dalje odločno preprečuje »divje, črno« naseljevanje in gradnje bivanjskih objektov.

Začela se je prodaja parcel v naselju. Je zanimanje med Romi za nakup veliko?

Razveseljujejoče je, da je zanimanje nadvse veliko. Vendar zadeve spet ne stečejo z lastnikom, to je občino.

Romsko naselje boste poimenovali Pot v gaj. Zakaj?

Izbirali imena smo prepustili Romom, nazadnje pa je le prevladalo stališče Pot v gaj. V tem je kar nekaj simbolike. Ime nekako preseka stigmo, da kjer je romsko naselje, je nered, pri nas je veliko zelenega in cvetja, veliko urejenih vrtov in hiš. Tudi okolica romskega naselja je zelena in po veliki

otzom onssitqen dize

Bogdan Miklič

»vsega, kar je v gozdu, se mora znebiti«

očiščevalni akciji še bolj »gajska«. S tem dejanjem, imenovanjem ulice, želimo tudi še bolj zmanjšati razlike med Romi in Neromi, da postanejo krajani, občani kot vsi ostali.

Kakšni izzivi vas še čakajo v romskem naselju?

Dokončna legalizacija objektov, ureditev bloka za socialno šibkejšo, ki zdaj propada in je sanitarno in varnostno nesprejemljiv objekt v lasti občine. Potem pa še javna razsvetljava in optični kabel ...

V Šmihelu ste razmeroma zgodaj spoznali, da je le dialog pravi način reševanja konfliktov. Zakaj je dialog v praksi za mnoge tako težko uresničljiv?

Dialog pomeni poslušati in sprejemati tudi mišljenje ter ideje drugih, morda je to odgovor na vaše vprašanje. Tudi vse vojne se zaključijo z dialogom za mirno mizo. Mi smo »vojno« z Romi preskočili, zato smo pred drugimi pri reševanju romske problematike.

Ste v času vodenja KS katerega Roma »potegnili za ušesa«?

Ne, ni bilo potrebe pa tudi sicer ni to moj način reševanja problemov. Vse zadane naloge in dejavnosti, tudi na področju romske problematike, poskušam reševati strpno, z dialogom in prek romskega predstavnika Bojana Tudijskega.

Kaj bo s skupnim objektom, ki stoji na desni strani vpadnice v romsko naselje? Ga boste porušili?

Omenjeni objekt je v lasti MO NM. Glede na to, da je objekt v zelo slabem fizičnem in sanitarnem stanju in glede na to, da je zanj tudi resorni inšpektor že izdal odločbo lastniku za sanacijo, predvidevam, da ga bo lastnik v bližnji prihodnosti v dogovoru z nami in Romi saniral in namenil socialno bolj ogroženim družinam v Šmihelu, ki sedaj bivajo bodisi v tem objektu oziroma v lesenih barakah. Posledično bomo tudi s tem prispevali k lepši podobi naselja in kraja.

Vsako leto imate spomladansko čiščenje. Smeti in odpadkov, ki jih v gozd zvlečejo Romi, je vsako pomlad precej. Torej je Romom malo mar za red in čistočo okrog svoje vasi?

Letošnja očiščevalna akcija je dejansko pokazala, da je bilo v gozdu za romskim naseljem Šmihel več kot 10 traktorskih prikolice smeti, ki pa jih niso odložili le Romi. Sedaj je gozd čist in glede na to, da so se vseslovenske očiščevalne akcije lotili tudi Ti bodo okrog svojega naselja in v tem gozdu, predvidevam, bolj skrbeli in preprečevali, da ne bi nobeden več na črno odlagal smeti. Akcijo bomo zagotovo ponovili tudi v naslednjem letu in prepričan sem, da bo smeti tedaj malo ali nič. Lahko le pohvalim najbolj

urejene romske družine v Šmihelu. Tudi dobri zgledi vlečejo, ne le slabi, in lokalna skupnost bo stala ob strani in pomagala po svojih močeh v prvi vrsti takšnim. Ugotavljam pa, da vse več družin z urejenim dvoriščem, s hišo in z okolico sledi najboljšim.

Kaj je tisto, kar vas pri Romih v Šmihelu najbolj moti?

Moti me predvsem to, da še vedno premalo držijo skupaj in da so posamezniki, ki so nevoščljivi ter »nagajajo« bodisi z glasno glasbo ali tudi z neredom okrog svojih hiš in skupnih površin. Nekateri še bedno le čakajo, da dobijo socialno in drugačno pomoč, namesto da si poiščejo delo ali se dodatno izobražujejo.

V čem se Romi v Šmihelu razlikujejo od Romov v drugih naseljih?

Razlikujejo se predvsem v tem, da so v povprečju nekoliko bolj »razgledani« in odprti za dialog, ter tudi po tem, da so v večini ugotovili, da je potrebno v prvi vrsti »pomesti« pred svojim pragom in spoštovati lastnino, svojo in tujo. Seveda pa je prednost tudi v obvladljivem številu stanovalec naselja in skupno nadzorovanem nelegalnem priseljevanju drugih družin.

Dolenjski Romi spet na izhodišču

Prav zaradi neizkušenosti mnogih članov, morda slabega izbora imen, je pogosto prihajalo do očitkov, konfliktov, neenotnosti, ki so kasneje izbruhnili na dan z odstopi predsednika, podpredsednika sveta ter nekaterih članov. Res neugodno za dolenjske Rome je to, da so zdaj pahnjeni v odločitve, ki jih bodo narekovali njihovi bratje in sestre iz Prekmurja. In bojim se, da bo Dolenjska spet zamudila nekaj, kar bi lahko nadoknadila s praviimi predstavniki povsod tam, kjer se sprejemajo odločitve.

Po odstopu Bojana Tudijskega ter Nataše Brajdič iz Krškega so dolenjski Romi ostali brez svojega predstavnika v svetu romske skupnosti RS. Če se je doslej za Dolenjsko močno potegoval in zavzemal Tudijski, po nadomestnih volitvah članov temu ne bo več tako, saj sta oba izpraznjena sedeža zasedla Roma iz Prekmurja. Po logiki razuma bi morala prazni mesti dobiti kandidata z našega območja, a kaj ko v predpisanem roku, ko je treba prijaviti kandidate, tega z Dolenjske ni storil nihče. In Dolenjska je tako spet odmaknjena od organa in ljudi, ki imajo pomembno funkcijo, čeprav se tega morda niti ne zavedajo.

Zakaj kriza sveta romske skupnosti? Zakaj razprtje med člani? Zavedati se je treba, da je svet romske skupnosti razmeroma nova politična priložnost za Rome. Mnogi so prišli v »romski parlament«, ne da bi se zavedali, zakaj so tam, kaj je njihova naloga, o čem odločajo, kakšna so pravila odločanja. Prav zaradi neizkušenosti mnogih članov, morda slabega izbora imen, je pogosto prihajalo do očitkov, konfliktov, neenotnosti, ki so kasneje izbruhnili na dan z odstopi predsednika, podpredsednika sveta ter nekaterih članov. Res neugodno za dolenjske Rome je to, da so zdaj pahnjeni v odločitve, ki jih bodo narekovali njihovi bratje in sestre iz Prekmurja. In bojim se, da bo Dolenjska spet zamudila nekaj, kar bi lahko nadoknadila s praviimi predstavniki povsod tam, kjer se sprejemajo odločitve, oblikujejo predlogi, tehtajo stališča za boljše življenje romskega življa in njegov napredek v slovenski družbi.

Svet romske skupnosti deluje naprej. Na nadomestnih volitvah so uspeli izbrati novega predsednika Marjana Drvaniča. S koncem negotovosti je zadovoljen tudi direktor vladnega urada za narodnosti Stane Baluh. Novemu predsedniku in svetu romske skupnosti kot romskemu reprezentativnemu organu je obljubil tudi pomoč urada v prizadevanjih za poenotenje Romov v Sloveniji, a je to predvsem naloga sveta in njegovega predsednika, je dejal.

Pripravljenost na sodelovanje je izrazil tudi Darko Rudaš, ki je novemu predsedniku, čeprav ta ni glasoval, zaželel, da bi »mu uspelo tisto, kar prejšnjemu predsedniku ni združiti Rome in vse romske organizacije, ki bi rade izboljšale položaj Romov«. Če bo predsednikova vizija pripomogla k temu, bo tudi forum romskih svetnikov sodeloval pri uresničevanju teh ciljev, je še dejal Rudaš in novega predsednika pozval k tvornemu sodelovanju pri spreminjanju zakona o romski skupnosti v tistem delu, ki zdaj, kot je prepričan, krivično določa, da je 14 od 21 članov Sveta romske skupnosti iz vrst Zveze Romov Slovenije. Forum romskih svetnikov je mnenja, da je svet popolnoma nerepresentativen, še posebno sedaj po zadnjih odstopih, saj v svetu sploh ni člana z Dolenjske, s Posavja ali iz Bele krajine. Po mnenju Rudaša svet ne more biti zaščitnik interesov ozke skupine politikov, zbranih v Zvezi Romov Slovenije, ampak mora biti reprezentativen za vse Rome in vključevati vse ključne organizacije, romske svetnike, mestne Rome, Sinte in vse druge skupine romske manjšine. Kot je znano, je zaradi tega forum že predlagal vladni komisiji spremembo zakonodaje v smeri sestave na način, da bi bilo 2/3 sveta (14 članov) voljenih, tretjina (7 članov) pa delegiranih iz reprezentativnih organizacij. Zanimivo je, da v svetu ne morejo sodelovati ostale romske zveze, romski akademski klub, ne nazadnje pa tudi forum, če predstavlja bistven del Romov v naši državi.

V Novem mestu smo ostali tudi brez sodelavke Zveze Romov Slovenije (ZRS) Ane Marije Kozlevčar, ki je delala v pisarni Zveze Romov na Novem trgu. Vodstvo Zveze Romov na čelu z Jožekom Horvatom Mucem ji namreč ni podaljšalo pogodbenega razmerja, pa čeprav se je dejavno vključila v reševanje romske problematike na Dolenjskem in z Bojanom Tudijskim marsikaj postorila za izboljšanje razmer za Rome ter se odzivala na težave in potrebe na terenu. Kaže, da napredek na Dolenjskem nekemu ni bil po godu, zato tudi ZRS ni podaljšala omenjene pogodbe. Kot je dejala Kozlevčarjeva, je delala transparentno in zavzeto, predvsem za dobro romskih otrok, ki jim želi boljše življenje, ki ga bodo dosegli le z večjo stopnjo izobraženosti. Trudila se je spodbujati razvoj romske kulture med dolenjskim Romi in si prizadevala, naj bi se romski otroci v prvem triletju OŠ izobraževali v materinščini, zato je pripravljala dvojezična učna gradiva za prvo triletnje v osnovni šoli.

In tako smo na Dolenjskem spet tam, kjer smo že bili. Na začetku.

Novo mesto in starejša populacija

Do starejših neprijazno mesto

Tomaž Levičar, fotografije Petra Juvan

V prihodnje je treba vsak poseg v (javni) prostor odrediti tudi z mislijo, kako doseči, da bo kar najbolj prilagojen starejšim ljudem oziroma kaj bo pomenil za kakovost njihovega življenja v mestnem prostoru. Novo mesto tu čaka še cela vrsta izzivov, za začetek pa je treba zgraditi vsaj zavest, da naj razvoj, posebej tisti, ki se snuje z javnimi sredstvi, sliši in usliši tudi vse večjo množico starejših ljudi.

V starejših letih se nekateri preselijo v Dom starejših občanov. Povpraševanje po mestih v domu je veliko, razpoložljivih mest je premalo, čakalne dobe so praviloma zelo dolge. Novo mesto si v naslednjih letih obeta nove zmogljivosti za starejše na Pogancih.

Staramo se

Na svetu je vse več starejših ljudi. To je posledica številnih dejavnikov, posebej pa, vsaj v razvitih deželah, manjše rodnosti, ki veča delež starejših v populaciji, ter na drugi strani boljše zdravstvene oskrbe, katere posledica pa je tudi daljšanje življenjske dobe ljudi, kar krepi številčnost starejših. To velja tudi za naše kraje. V Sloveniji je bila še leta 1930 povprečna starost ljudi okoli 23 let, danes pa je povprečen Slovenec star že kar 41 let. Pričakovano trajanje življenja ob rojstvu se

je zgolj v zadnjih dvajsetih letih povečalo kar za okoli 6 let.

Delež starejših ni dandanes zanemarljiv niti v novomeški občini. Med 35 966 prebivalci občine je 5474 ljudi starih 65 let in več. To je 15 % vseh prebivalcev. Večina, kakih 60 %, je žensk; te v povprečju živijo skoraj desetletje več kot moški. Še leta 2000, torej pred zgolj 10 leti, je bil delež ljudi, starih 65 let in več, v novomeški občini le dobrih 11 %. Rast je torej očitna in hitra.

Starostniki se med sabo, kakor ljudje nasploh,

razlikujejo, a vendar jih poleg let družijo tudi mnogo ostalih stičnih točk. Praviloma v starejših letih upade ekonomska moč, posebej po končanju delovne dobe, zmanjša se družbeni vpliv, predvsem močne spremembe pa se oblikujejo v zvezi s psihofizičnimi sposobnostmi oziroma potrebami posameznikov – pešanja fizične moči, gibčnosti, zaznavanja ipd. Mnogi starostniki se soočajo z revščino, še številnejši z družbeno osamljenostjo, z ujetostjo v meje lastnega stanovanja, s slabo samopodobo, z občutkom

večje ogroženosti v zunanjem prostoru, demenco in številnimi drugimi kroničnimi in ostalimi boleznimi ter težavami. V družbi se staranje prebivalstva pozna tudi skozi povečevanje števila upokojencev in rastjo števila let prejemanja pokojnine, kar pomeni tudi večanje deleža proračunskih sredstev za starejše, manjša se stopnja zaposlenosti starejših, večja se število oskrbovancev oziroma varovancev v domovih za starejše.

Mnogim Slovincem so stari ljudje v breme

Toda stanje ni brezizhodno in podoba starostne strukture družbe sploh nima nujno negativne konotacije. K izboljšanju položaja starejših lahko veliko prispevajo država in lokalna skupnost. Okolje mora potrebe starejših ljudi prepoznati ter ukrepati na način, da izniči ali vsaj zmanjša prej omenjene negativne pojave, ki so lahko s starostjo tesneje povezani, oziroma, bolje povedano, da izkoristi priložnosti, ki jih star človek nudi. Starosti prijazno okolje je vsekakor nekako nujni pogoj, da lahko družba ali pa mesto napreduje tudi ob pomoči starejših ljudi, katerih fizična moč je z leti morda res postala okrnjena, vendarle pa nosijo v primerjavi z ostalim delom prebivalstva izredno bogastvo izkušenj, modrosti, znanja, občutka. Družbe, ki to puščajo v nemar, ki tako rekoč dosledno tudi v neformalnem sektorju izvajajo politiko upokojevanja starejših ljudi, njihovega odnosa od osrednjih tokov dogajanja, so na dovolj gotovi poti k nazadovanju.

Kaže pa, da bo boj proti osamitvi starejših ljudi iz družbe med Slovenci še nekaj težji kot v večjem delu preostale Evrope. Med Slovenci pač misel, da so starejši ljudje breme družbe, ni redka. Po raziskavi Eurobarometra (Intergenerational solidarity, 2009) je med nami takih kar 23 %, kar je kar za 50 % več kot je sicer povprečje v 27 državah EU. Za nami so na območju EU glede tega le še Latvija, Portugalska, Madžarska, Češka in Litva, medtem ko imajo najstrpnejši odnos do starejših na Nizozemskem, Cipru, Irskem, v Združenem kraljestvu ter na Danskem. Podobno negativen odnos in strahove Slovenija neguje še pri nekaterih drugih vprašanih glede starejših ljudi.

Dejavnosti v dialogu s starejšimi

Čeravno je družba slabo pripravljena na staranje, še bolj kot za državo to velja za občine, in četudi je v marsikakem slovenskem zakotju še polno zabod, je ukrepanje nujno. Tudi v mestu, kakršno je Novo mesto. Pri tem pa se velja nasloniti na starejše ljudi ter na okolja, ki imajo pri reševanju težav že izdelane rešitve.

Glede na to, da staranje prebivalstva ni endemičen, izoliran, sporadičen pojav, pač pa prisoten v pretežnem delu sodobnega sveta, ki se ponekod tudi že dovolj uspešno spopada s tovrstnimi problemi, je pomembno, da mesto svoja prizadevanja opaja tudi z znanjem drugih okolij. Tako je Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) v smislu odzivanja na dva globalna trenda, namreč na urbanizacijo in staranje prebivalstva, oblikovala program Starosti prijazna mesta. V tem okviru razvija ukrepe na številnih področjih življenja mest – od zunanjih površin, prometa, stanovanj do socialne participacije, vključenosti, zaposlovanja, komuniciranja in informiranja ter nenazadnje zdravstvene oskrbe starejših ljudi. Ukrepi so seveda naravnani v smer, da bi starejšim ljudem kar najbolj olajšali bivanje v urbanem okolju. In ta nastajajoča znanja, ki jih skupaj z WHO razvijajo tudi zelo usposobljena in angažirana svetovna mesta, so lahko mnogim ostalim mestom v izredno pomoč.

V prvi vrsti pa je obveza, da se politiko mesta v zvezi s starejšimi ljudmi oblikuje v dialogu z njimi. Njihova udeležba je eden izmed pogojev pri oblikovanju starejšim ljudem ustrežnejšega bivalnega okolja in mestne politike nasploh. Tudi Novo mesto se tu lahko nasloni ne le na prepoznavnih

Kvartopirci v klubskem prostoru Društva upokojeencev nasproti Narodnega doma na Sokolski ulici.

prek pet tisoč posameznikov, pač pa tudi na organizacije, ki bolj ali manj uspešno skušajo spoznavati, zastopati in uveljavljati interese starejših (in upokojenih), pa naj gre za upokojsko društvo ali pa upokojsko politično stranko. Njihovo znanje, izkušnje, izpovedi morajo biti neobhodni del podatkovne zbirke.

Starejši ljudje v prostoru Novega mesta

Tudi razvoj fizičnega prostora ima pri tej temi nezanemljivo vlogo, saj lahko pomembno prispeva k omogočanju kar najbolj samostojnega življenja starejših, k izboljšanju dostopnosti, socialnim interakcijam, posredno tudi h krepitvi fizične, psihične, socialne, ekonomske moči starejših, in ne nazadnje prispeva k bolj pestremu življenjskemu okolju.

Novo mesto, še bolj pa občina, v zvezi s prijaznostjo grajenega okolja do starejših šepa na marsikaterem koncu. Na področju prometa mesto sicer premore javni avtobusni promet, vendar je njegova uporaba zaradi omejene razvejnosti omrežja in nizke frekvence voženj marsikje postavljena pod vprašaj. Del starejših, ki lahko pešachi, uporabljajo pločnike, pri čemer je celo dandanes mesto v nekaterih smereh sicer prevozno, a praktično neprehodno, ker ni urejenih pločnikov (Belokranjska cesta, Regrča vas, Šmihelska cesta, del Ljubljanske ceste ...). Pločniki, kjer v mestu so, pa so skoraj praviloma skopo dimenzionirani. Da bi na njih mogla eden mimo drugega dva invalidska vozička ali voziček in pešec, je dandanes prej izjema kot pravilo. Je pa vsaj posnetih robnikov ob prehodih za pešce vse več. Ne zgolj prometni prostor, v mestu je tudi izredno veliko število poslovnih lokalov, ki so težko dostopni za gibalno ovirane ljudi, kakršnih je med

hostel Situla

Najbolj skriti vrt v mestu z novo poletno ponudbo.

Se vidimo!

srečajte zgodbe daljne preteklosti

Hostel SITULA
Dilančeva ulica 1
8000 Novo mesto
T: + 386 7 394 20 00
M: + 386 51 607 869

situla@situla.si

www.situla.si

V prostore Društva upokojeincev vsakodnevno prihaja kar nekaj starejših ljudi. V glavnem je družba bolj fantovska in fantje malce tudi pogrešajo družbo starejših deklet, ki pridejo sem na sok redkeje. So pa vsi skupaj tudi nekoliko jezni na sedanjno predsednico društva Ano Bilbija, saj so prostori zanje v zadnjem času, kakor pravijo, odprti le še dopoldan, včasih pa so imeli možnost druženja v teh prostorih tudi popoldan, ob praznikih ... Tudi ponudba ni na zavidljivi ravni, a to je povsem drugoten problem. Za starejše so ti prostori zelo pomembni, saj se tu lahko družijo s svojimi znanci, prijatelji, se odmaknejo od samote doma.

Novo mesto javni promet ima, a je tako slabo organiziran, da niti za starejše ljudi ni kaj prida primeren. Zato jih pogosteje vidimo peščiti, kot pa voziti se z avtobusi. Tudi ceneje je tako.

V Novem mestu imamo le en javni WC. Ta je v središču mesta, pod tržnico. Starejše ljudi pogosto prizadene inkontinenca, kar je razlog več, da bi javnih WC-jev moralo biti v javnem prostoru kaj več.

Opremljenost stanovanjskih naselij z raznovrstno ponudbo je posebej pomembna za starejše ljudi, ki so največkrat odvisni kar od svojih nog. Prevelike razdalje do trgovin, pošte, frizerja in podobnih zato zanje niso primerne. Z nakupovalnima vrečkama v rokah zmorejo kvečjemu do bližnje trgovine.

starejšimi seveda velik del. Že s parkirnimi mesti za invalide je marsikje slabo - jih ni, so preozka, neprimerno postavljena. Starejši ljudje se morajo na poti tudi večkrat ustaviti, si odpočiti. Zato starejšim ljudem prijazna mesta ob poti nameščajo klopi oziroma oblikujejo počivališča. V Novem mestu je teh še mnogo premalo. Podobno velja za javne sanitarije. Mesto premore eno samo, in to le v središču mesta. Inkontinenca pa med starejšimi ni neznan pojem. Tudi opremljenost nekaterih stanovanjskih okolij s trgovsko ponudbo in raznimi storitvami je slaba, zaradi česar je ta ponudba za starejše težje dostopna ali v praksi celo nedostopna. Stanovanjskim okoljem, posebej tistim z enodružinskimi hišami, primanjkuje tudi javnih zelenih površin ali kar športno-rekreativskih površin, ki bi bile primerne tudi za starejše, predvsem pa, ki bi lahko prevzele tudi vlogo družabnih prostorov in okrepile interakcijo med starejšimi in tudi medgeneracijske stike. Ukrepi oblikovanja starejšim prijaznejšega okolja gredo v mestih celo v take podrobnosti, da se ukvarjajo tudi s primernostjo velikosti in tipa črkopisov na usmerjevalnih tablah. Starejši pač praviloma tudi slabše vidijo.

Vse navedeno in še mnogo drugega pomeni vsaj napotek, da je primerno v prihodnje vsak poseg v (javni) prostor odrediti tudi z mislijo, kako doseči, da bo kar najbolj prilagojen starejšim ljudem oziroma kaj bo pomenil za kakovost njihovega življenja v mestnem prostoru. Novo mesto tu čaka še cela vrsta izzivov, za začetek pa je treba zgraditi vsaj zavest, da naj razvoj, posebej tisti, ki se snuje z javnimi sredstvi, sliši in usliši tudi vse večjo množico starejših ljudi.

Zaposlitvene možnosti za starejše so skromne. Konec delovne dobe je za nekatere komaj pričakovan, drugi se v pokoju brez rednega dela težje znajdejo. Branjevke na tržnici delajo tudi na stara leta.

Mesto v senci nebotičnikov

Glede na dejstvo, da je v mestu polno praznih objektov, poslovnih in stanovanjskih prostorov, lahko namero investitorja, ki ji Mestna občina Novo mesto nekritično sledi, ocenimo zgolj kot konkurenčno dejanje enega podjetja do ostalih mestnih predelov s ciljem zagotavljanja čim višjih finančnih donosov. Posledica takih parcialnih reševanj v službi kapitala je seveda nadaljnje osiromašenje mestnega jedra, zanemarjanje preostalega dela Bršljina in neenakomeren razvoj ostalih mestnih predelov.

Fotomontaža dokazuje, da bi nebotičnik še kako negativno vplival na sicer umirjeno veduto historičnega mestnega jedra. »

Potem so rekli: »Dajte, sezidajmo si mesto in stolp z vrhom do neba in si naredimo ime, da se ne razkropimo po vsej zemlji!«
(1 Mz 11:4)

Kot nas pouči svetopisemska zgodba o Babilonskem stolpu, je človek že od nekdaj stremel kvišku, k uresničitvi večnega človeškega mita: doseči nebeško sfero. Tako kot babilonski stolp so tudi sodobni nebotičniki starodavni simboli svetovnega centra, t. i. axis mundi: objekta v obliki stolpa, ki povezuje zemljo z nebom in obenem tudi vse strani neba. Kot nas uči zgodovina arhitekture, je vertikala za razliko od profane horizontale vedno imela sakralno konotacijo, ki ji sledimo od egipčanskih piramid prek srednjeveških katedral do sodobnih meganebotičnikov.

Nebotičniki so izdelek industrijske dobe, ko so nove gradbene tehnologije, predvsem pa nizka cena energije in surovin, omogočile gradnjo visokih objektov. Nebotičnike običajno gradijo v mestih z visoko ceno zemljišč in v središčih velikih mest, kjer z njihovo izgradnjo zagotavljajo visoko stopnjo rentabilnosti prostorov v posameznih etažah v primerjavi s ceno enote zemljišča, na katerem tak visok objekt stoji. Lep primer tovrstnega vele mestnega šopka stolpnice je seveda Manhattan v New Yorku, v evropskem prostoru pa tovrstne težnje kaže npr. nemško finančno središče, tj. mesto Frankfurt na Majni. Ekonomika prostora seveda ni edini imperativ za gradnjo teh visokih stavbnih struktur. Tako kot templji in starodavne palače so tudi nebotičniki simboli mestne gospodarske in politične moči, mnogokrat celo določajo identiteto določenega mesta. Ker standarda, ki bi določal, kdaj neki objekt lahko označimo za nebotičnik, ni, lahko poimenujemo kot nebotičnike tudi stavbe višine npr. osemdeset metrov, če poudarjeno štrlijo iz gabaritov okoliškega grajenega okolja in s tem spreminjajo horizont mesta.

Novi trg 6

Verjetno se sprašujete, zakaj pišem o nebotičnikih, če jih v našem mestu ni. Res jih nimamo. Še. Naše majhno mesto goji namreč očitne ambicije, da se tudi z izgradnjo nebotičnikov začne primerjati z velikimi mesti. Ob tem bi dodal: ko bi se le še po čem drugem. Prva zgodba o, po nekem srečnem naključju še ne zgrajenem, a žal še vedno aktualnem novo-meškem nebotičniku, se nanaša na ureditev Novega trga,

natančneje na odstranitev obstoječega, propadajočega, in izgradnjo novega objekta na Novem trgu 6, na lokaciji t. i. nove občine. Občinski svet Mestne občine Novo mesto je na 30. seji 13. 7. 2006 sprejel Odlok o spremembah in dopolnitvah ureditvenega načrta Novi trg v Novem mestu (Uradni list RS, št. 81/2006), s katerim je nadomestil do tedaj veljavni Odlok o ureditvenem načrtu Novi trg v Novem mestu (Uradni list RS, št. 50/94). Ena bistvenih razlik med obema odlokom se je kazala v dovoljeni etažnosti omenjenega objekta na Novem trgu. Če je stari odlok dovoljeval etažnost novega objekta v gabaritu -3+P+4 oz. postavil pogoj, da višina objekta ne sme preseči višine sosednjih objektov vzdolž Seidlove ceste med križiščema s Šmihelskimi mostom in Rozmanovo ulico, pa še vedno veljavni spremenjeni in dopolnjeni odlok predvideva višinski gabarit objekta kar -4+P+8. V oči ne bode samo višina novega predvidenega objekta, ki bo krepko presežala višino vseh okoliških stavb in se kot višinski poudarek zarezala v vedutno umirjeni značaj historičnega jedra Novega mesta, temveč tudi način, kako je bil še vedno aktualni odlok sprejet. Ker je bilo o še vedno nezaključeni zgodbi že kar nekaj napisanega v medijih, tudi v Parku, tokrat le kratek povzetek dosedanjega dogajanja. Občinski svet Mestne občine Novo mesto je na zakonsko sporen način sprejel spremenjeni in dopolnjeni odlok o Novem trgu, ko je na že omenjeni 30. seji leta 2006 tedanji župan Boštjan Kovačič svetnikom dostavil kar 14 amandmajev na predlog odloka, ki so v marsičem spreminjali vsebino odloka, še posebej v delu, ki obravnava lokacijo Novi trg 6. Problem, na katerega je Društvo Novo mesto opozorilo tudi ministrstvo za okolje in prostor, je v dejstvu, da je večina občinskih svetnikov predlagane spremembe tudi potrdila, ne da bi se – ali pač – zavedala, da ravna v nasprotju z zakonodajo. Predlagane spremembe odloka namreč niso bile do tedaj v obravnavi na občinskem svetu, prav tako pa tudi niso bile javno razgrnjene, kar pomeni, da se zainteresirana strokovna in širša javnost do sprememb nista mogli opredeliti, kar je v nasprotju z zakonom predvidenih postopkov sprejemanja prostorskih izvedbenih aktov. Ministrstvo za okolje in prostor je 31. januarja 2008 na podlagi dopisa Društva Novo mesto zahtevalo od Mestne občine Novo mesto pojasnila o postopku priprave in sprejema spornega odloka in obenem podalo opozorilo, da je »ustrezno sodelovanje javnosti eden temeljnih postulatov urejanja prostora oziroma prostorskega

načrtovanja, kar je ustavno sodišče potrdilo in podrobneje razdelalo že v številnih odločitvah«. Mestna občina Novo mesto je resornemu ministrstvu odgovorila v dopisu 3. marca 2008, v katerem je na navedene očitke zapisala, da določbe o dopustni etažnosti objekta ni mogoče šteti kot dokončne odločitve o višini objekta, saj je ta regulirana tudi z drugimi urbanističnimi parametri, ki jih predpisuje isti odlok, kot so: dopustna površina načrtovane stavbe, število parkirnih mest, vpliv na podobo oziroma veduto mesta, predvsem pa je za sporni objekt oziroma območje predpisana tudi izbira najprimernejše strokovne rešitve z izvedbo javnega arhitekturnega natečaja. Pristojno ministrstvo je v odgovoru na pojasnila Mestne občine Novo mesto v dopisu 20. maja 2008 še enkrat opozorilo na kršitev postopkovnih določb zakonodaje s področja urejanja prostora in sklenilo, da bo z odločitvijo v tem primeru treba počakati do izvedbe javnega arhitekturnega natečaja, s katerim bodo pridobljeni konkretni pogoji za sporno lokacijo, in dopis sklenilo z ugotovitvijo, da postopek nadzora zakonitosti z ministrstva s tem še ni zaključen. Ob tem pa se poraja tudi nov problem, ki bi lahko imel še velike finančne posledice za našo občino. Začetni investitor projekta je bilo podjetje Elektroservi, d. d., iz Trzina, ki je lokacijo odkupilo od občine za 800 milijonov takratnih tolarjev in 2008 objekt prodalo trebanjskemu podjetju Betonol, ki je – vsaj tako je mogoče razbrati iz medijev – načelno pristal na izgradnjo šestnadstropnega objekta. Toda podjetje je zašlo v hude finančne težave in sedanjí lastnik objekta je Hypo Leasing, ki – vsaj tako domnevam – poskuša objekt prodati in verjetno potencialne kupce prepričuje, da lahko po veljavnem odloku na tem mestu zgradijo osemnadstropni objekt. V kolikor bi Mestna občina odstopila od spornega odloka, kar od nje zahteva Društvo Novo mesto, oziroma bi jo k temu prisililo ustavno sodišče zaradi opisanih postopkovnih nepravilnosti, bo imel takratni investitor vso pravico do odškodnine, v kolikor bo dokazal, da je bil pri nakupu zaveden in da mu je bila s tem povzročena materialna škoda. Odškodnino bi v tem primeru seveda morala plačati Mestna občina Novo mesto.

Območje BTC ob Ljubljanski cesti

Drugi primer načrtovanja novih nebotičnikov, ki ga v tem članku obravnavam, pa je območje Ljubljanske ceste oziroma natančneje območje nekdanjih skladiščnih con, danes

trgovskega in poslovnega centra BTC med Ljubljansko cesto in železniško progo v Bršljino. Mestna občina Novo mesto pripravlja občinski podrobni prostorski načrt (OPPN) prenove ob Ljubljanski cesti 27. Pobudnik oziroma investitor OPPN je BTC, d. d., Ljubljana. Namen urejanja območja je razvoj centralnih dejavnosti ter posledično krepitev vloge centralnega dela Bršljina in vzhodnega dela mesta v območju širšega mestnega območja. Prenova bo sledila preobrazbi pretežno trgovskih dejavnosti v območje mešane rabe z možnostjo bivanja ter poleg trgovskih še intenzivnejši razvoj poslovnih, storitvenih, upravnih in družbenih dejavnosti lokalnega in regionalnega razvoja. Predmet obravnave je tudi območje ob Bršljinem potoku, ki ga bodo preuredili v parkovno urejene površine. Ker je OPPN v času pisanja članka šele v fazi izdelave in ni bil niti predstavljen na javni razgrnitvi in javni obravnavi, se bom omejil le na dve vprašanji. Prvo se bo nanašalo na izgradnjo na tem mestu načrtovanih nebotičnikov, drugo pa na problem parcialnega reševanja omenjene mikrolokacije v odnosu do celotnega območja Bršljina, mesta in regije. Glede stolpnic (OPPN v izdelavi na tem mestu namreč predvideva izgradnjo treh stolpnic, in sicer vertikalnih gabaritov 2K+2P+7N, 2K+2P+9N in 2K+2P+11N), se bodo načrtovalci vsekakor spraševali, v čem je problem, saj v bližini ni historičnega mestnega jedra, celo vizualnega stika ni z njim. Res je, bo pa tovrstno parcialno reševanje posledično še kako vplivalo tako na stanje v starem mestnem jedru kot v drugih mestnih predelih.

Načrtovalci izgradnjo novih stolpnic opravičujejo s potrebo po izraznih stavbnih poudarkih na eni od osrednjih vstopnih točk v mestno središče. Nebotičniki, kot sem ugotavljal že v primeru Novega trga, prebijajo vse horizonte, zaprejo lahko ključne mestne vedute, predvsem pa okoliškim objektom in odprtim prostorom povzročijo kopico problemov, zlasti glede zagotavljanja ustrezne osončenosti in prevetrenosti. Predvsem pa porušijo že določeno višinsko enotnost prostora, na simbolni ravni pa tako reurbanizirano mestno območje vse bolj prevzema vlogo novega mestnega središča, t. i. downtowna. Torej se mesto ne širi navzven iz centra, temveč center postane vse bolj obrobje tako reurbaniziranih mestnih predelov. Iz navedenih višinskih gabaritov novih načrtovanih objektov, med katerimi pa stoji še kopica nižjih, višinsko primerljivih z objekti na drugi strani Ljubljanske ceste, kot so poslopje policije, Hedera in trgovski objekt z garažno hišo ob bencinski postaji, lahko ugotovimo, da se bo na zelo majhnem prostoru odvijala velika gostota različnih dejavnosti, kar bo po eni strani povzročalo dodatne prometne obremenitve

v prostoru, po drugi strani pa zaradi nekritičnega parcialnega reševanja vplivalo tudi na funkcijo ostalih mestnih predelov. Prvi problem se kaže že v zanemarjanju Bršljina kot celote, ne povsem dorečenega vsebinskega in prometnega povezovanja historičnega dela Bršljina in Livade z obravnavanim centralnim delom, ki ju poleg Bršljinkega potoka ločuje tudi železniška proga, kaj šele, da bi ta, v dobršni meri degradirani mestni predel Bršljina, ki kar kliče po celoviti in strokovno premišljeni reurbanizaciji, obravnavali celotno. Tudi dvomim, da Novo mesto potrebuje toliko novih prostorov za centralne dejavnosti tercialnega (trgovine, gostinstvo, storitve) in kvarternega značaja (zdravstvo, izobraževanje, kultura, šport, uprava) kot tudi novih stanovanj, da bi bilo treba v ta namen graditi nebotičnike. Glede na dejstvo, da je v mestu polno praznih objektov, poslovnih in stanovanjskih prostorov, lahko namero investitorja, ki ji Mestna občina Novo mesto nekritično sledi, ocenimo zgolj kot konkurenčno dejanje enega podjetja do ostalih mestnih predelov s ciljem zagotavljanja čim višjih finančnih donosov. Posledica takih parcialnih reševanj v službi kapitala je seveda nadaljnje osiromašenje mestnega jedra, zanemarjanje preostalega dela Bršljina in neenakomeren razvoj ostalih mestnih predelov.

Spremenjeni odnosi v prostorskem načrtovanju

In kje lahko iščemo razloge za takšno prakso? V zadnjih tridesetih letih, ko je tudi Slovenija stopila iz klasične industrijske družbe modernizma v nastajajočo postmoderno, postindustrijsko družbo, se je to vse bolj kazalo tudi v spreminjanju urbanistične prakse. Nekdanje družbeno načrtovanje z javnimi sredstvi vse bolj zamenjuje na eni strani fleksibilen, na drugi pa odprt, obenem pa tudi naporen in zamuden sistem občutljivega družbenega dogovarjanja, ki na eni strani zmanjšuje neposredno vlogo in vpliv države kot tudi lokalne skupnosti, na drugi pa v ospredje potiska tržni, agresivno naravnan kapitalistični interes. V praksi se v fazi prostorskega načrtovanja, kar dokazuje tudi ta članek, to najbolj odraža v dejstvu, da pri načrtovanju novih posegih v mestno substanco ni več obče veljavnih pravil, temveč je (bo) potrebno za vsako lokacijo posebej tehtati argumente za in proti ter ob tem jasno ločevati javni interes od kapitalističnega. In ravno tu sta velika vloga in obenem priložnost civilne iniciative, tudi Društva Novo mesto, da s svojim aktivnim delovanjem in čuječnostjo zagovarja ekonomsko šibek javni interes in ob tem spodbuja razvoj postmodernih, splošno sprejetih vrednot, kot so okoljska vzdržnost, kreativno sožitje obstoječega z novozgrajenim ter trajnostni razvoj celotnega mestnega prostora.

Viri in literatura:

Mesta se umirjajo in iščejo pravo ravnovesje, intervju z arhitektom in urbanistom Aleksandrom Ostanom, Dobro jutro, sobota 19. 12. 2009, str. 18.

Grega Košak, Odprto pismo mojemu županu Jankoviču in njegovi urbanistični posadki, 6. 10. 2009 (www.trajekt.org/ akcije)

Skyscraper (www.en.wikipedia.org/wiki/skyscraper)

Arhiv Društva Novo mesto.

Arhiv Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območna enota Novo mesto.

Tudi ti
lahko
spre-
m. i
nja š
svet.
Napi-
si svoj
stol-
pec v
Par-
ku.

BTC: Doseči vtis regijske metropole in omogočiti razvoj območja

Občinska uprava preučuje predlog podjetja BTC, da bi na območju novomeškega BTC Cityja omogočila gradnjo treh novih objektov. Objekti na območju novomeškega BTC Cityja so bili pred štiridesetimi leti namenjeni skladiščenju blaga. Kasneje so jih preuredili v nakupovalno središče in jih v zadnjih petnajstih letih že nekajkrat preuredili. Kot pojasnjuje direktor novomeške poslovne enote podjetja BTC, d. d., Ivo Longar, so ugotovili, da se življenjska doba objektov počasi izteka in da samo s preureditvami ne morejo več konkurirati na zahtevnem tržišču.

Zato so novomeški občini ter krajevni skupnosti Bršljin predlagali, »da se širše območje in s tem Bršljin kot mestna krajevna skupnost opredeli kot storitveno poslovno območje mesta, v katerega se lahko umestijo med drugim tudi dejavnosti, ki danes sili v staro mestno jedro, pa tja po mnenju stroke ne sodijo. Hkrati je možno izkoristi položaj ter frekvenco zahodne (ljubljske) vpadnice v mesto in z modernimi arhitekturnimi rešitvami ter mestno opremo prispevati k doseganju tako imenovanega »prvega vtisa o podobi regijske metropole«, pravi Longar.

Longar dodaja, da je še prezgodaj govoriti o končni rešitvi. »Že obstoječi ureditveni načrt Bršljina je objekte predvidel za rušenje, zato smo pristopili k izdelavi OPPN in oblikovanju novogradnje. Od zamisli, po kateri se izdeluje osnutek OPPN, pa do končne zasnove se razmere na trgu spreminjajo, zato je o končni rešitvi še prezgodaj govoriti.«

Sicer pa v BTC predvidevajo, da bi se v pritličju in prvi galeriji novih objektov opravljale dejavnosti, kot so gostinstvo in drobne storitve, kulturna in rekreacijska ponudba, zdravstvene in diagnostične storitve, izobraževalni in socialni programi, finančne storitve, tudi stanovanjski kompleks. »Nabor dejavnosti je lahko širok, končne odločitve bodo pogojene z razmerami in potrebami trga, recimo za desetletje naprej, prav tako bodo razmere in potrebe trga narekovale postopnost izgradnje kompleksa.«

V tem trenutku se izdeluje osnutek OPPN z različnimi idejnimi urbanističnimi rešitvami, s prometno študijo, z rešitvijo

okoljskih vsebin ... »Predvidevamo, da bi z osnutkom OPPN prišli pred občinski svet in v prvo javno obravnavo. Še pred zaključkom letošnjega leta,« pojasnjuje Ivo Longar. Gradnja bi se lahko začela v naslednjih treh do petih letih, seveda če bi bile razmere na trgu ugodne. Lokacija je sicer v njihovi lasti, delno pa tudi v lasti poslovnega sistema Mercator. V BTC so prepričani, da v Novem mestu obstaja potreba po prostorih, namenjenih terciarni in kvartarni dejavnosti. »Glede potreb za novimi stanovanji pa bo nujno še preučiti, kakšne vrste stanovanj in kdaj jih bo trg še potreboval.«

Glede morebitnih negativnih vplivov na okolje Longar pravi, da je o njih še prezgodaj govoriti. Prav tako pravijo, da

višinski gabariti treh objektov (7, 9 oziroma 11 etaž.) niso dokončni, ampak so zgolj izhodišče, ki ga je treba še preučiti. Kot pojasnjuje Longar, je tudi prometna študija še v izdelavi. »Problem, ki je aktualen že vrsto let, je izvenmivno križanje ceste in železniške proge ter hkratna ustrezna prometna naveza nekdanjega kompleksa Novoteksa oziroma sedanjih dejavnosti na tem območju. Kakšni bodo rezultati študije, predlogi in izvedljivost teh, bo znano verjetno še pred letošnjimi parlamentarnimi počitnicami.« (Uroš Lubej, fotografija Boštjan Pucelj)

Hypo Leasing o NT6: Ni še jasno, ali bodo objekt prodali

Generalni direktor Hypo Leasing, d. o. o., Andrej Potočnik je potrdil, da je Hypo Leasing še vedno lastnik stavbe Novi trg 6. Objekt so pridobili od podjetja Betonol, potem ko je to zašlo v likvidnostno težavo in navsezadnje v stečaj. »Zaenkrat strateška usmeritev v investicijo ali prodajo še ni jasna,« pravi Potočnik.

Dodal je, da zaenkrat objekta, ki je sicer predviden za rušenje, aktivno ne tržijo, vendar interes kupcev obstaja. »Za dobro ceno smo ga seveda pripravljene tudi prodati.« Potočnik ni želel odgovoriti na vprašanje, kakšna je po njihovem mnenju vrednost objekta. »Vrednost objekta je dejansko vrednost zemljišča na najboljši lokaciji v Novem mestu.«

V kabinetu novomeškega župana so pojasnili, da »Mestna občina Novo mesto ni lastnica stavbe na Novem trgu 6 in v omenjeni projekt ni vpletena. Lahko odgovorimo le, da smo se na zadnjem sestanku (17. junija letos) z lastnikom objekta, Hypo Leasingom, d. o. o., dogovorili, da bodo pristopili k rešitvi stavbe na Novem trgu 6.«

Glede nevarnosti, da bi morebitni novi lastnik tožil Mestno občino Novo mesto, v kolikor bi ta zaradi domnevnih postopkovnih nepravilnosti želela znižati dopustne gabarite stavbe iz sedanjih osmih etaž, na občini poudarjajo, da občinski odlok za Novi trg 6 sicer res dopušča osem etaž visoki objekt, vendar je po drugi strani treba upoštevati, da je bruto etažna površina omejena na 9000 m² in da je višina objekta vezana tudi na število parkirnih mest (najmanj eno parkirno mesto na 30 m² poslovnih površin). Poleg tega je za objekt predpisan javni natečaj. Etažnost je določena maksimalno, nikjer

pa ni omejeno, da objekt ne sme biti nižji. Bodoči investitor si bo tako najverjetneje izračunal gospodarnost investicije in na

podlagi te določil vhodne parametre za projektno nalogo za natečaj. (Uroš Lubej, fotografija Boštjan Pucelj)

Kje je vodnjak?

Besedilo in fotografije: Tomaž Levičar

Kettejev vodnjak je pred več kot petdesetimi leti dobil svoje mesto na Glavnem trgu. Imel naj bi vlogo poudarka parterja trga. Leta minevajo, žuboreči vodnjak pa vse bolj prekrivajo in zakrivajo sodobne domislice. Stoli in mizice, stebrički in pano z voznim redom mestnih avtobusov, sladoledni bar, in kadar na postajališču ni avtobusa, kar je pogosto, še kak mercedes – vse to se rado znajde ob vodnjaku, ki ga človek v tej zmedli le težko kakovostno doživi. Ampak občina to kar dopušča.

Namesto kapelice parkirišče

Ni dvoma, da je dogodivščina s staro kapelico ob Kandijski cesti eden boljših pokazateljev stanja duha tega časa in tudi prostora. Odnos do kulturne dediščine je vse bolj zanemarljiv, za parkirno mesto za kakšen nov avto pa noben prostor ni dovolj svet. Tako so kapelico, ki je leta in leta propadala, maja dokončno porušili, malo je k temu prispeval še bager, na njenem mestu pa zdaj leži pesek, da je bolj primerno za parkiranje avtov.

Zakrita pletenka

Dolenjci smo ponosni na svoj cviček, seveda dovolj upravičeno. Novomeščani celo do te mere, da se je na enem najprometnejših križišč znašla velika železna pletenka. Mnogi bi bili najbrž bolj veseli, če bi se dalo iz nje kaj natočiti, a tudi taka je sprejemljiva. Bolj nesrečno pa je izbran položaj zanjo, saj se za pozornost in poglede bori s poplavo oglasnih sporočil, omaric in prometnih znakov.

Motorji na Krki

Na Krki smejo čolni z motornim pogonom pluti le, če so namenjeni za javni prevoz potnikov. Vodni jagri očitno bolj malo berejo predpise, zato se na ribičijo neredko odpravijo kar s pomočjo motorja na krmi svojega čolna. Veslati se nobenemu več ne da.

Somrak gostinstva

Par let je na zelenici ob Rozmanovi ulici deloval gostinski vrt. Tu naj bi svoje mesto dobil nov stanovanjsko-poslovni objekt, če ga bo podjetje Zarja, ki se ji je še pred leti neizmerno mudilo, kdaj zgradila. Čemu gostinski vrt ne obratuje več, ni znano, bi pa nekdo za sabo lahko vsaj pospravil preperel lesen podlaj ter nekaj vrtno opreme.

Konzolni most

Vse do začetka devetdesetih let prejšnjega stoletja, ko je bil odprt Šmihelski most, so trume meščanov Krko prehajale po konzoli, ki je pripeta na konstrukcijo tega železniškega mosta. Že skoraj dve desetletji torej pešcev tu ni, konzola z nadstreškom pa še kar visi in zakriva pogled na sicer precej privlačno konstrukcijo tega mosta.

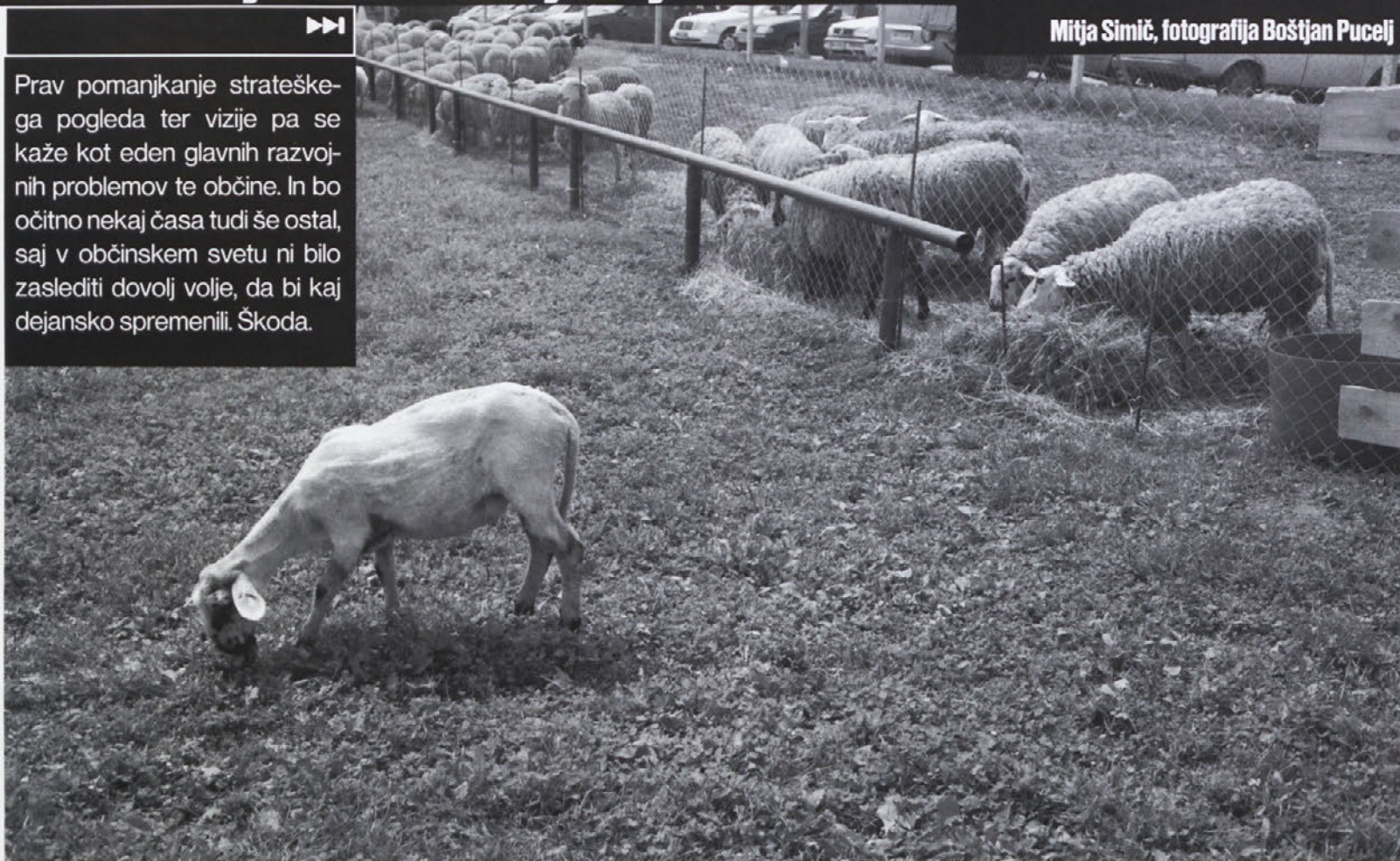
Komentar dogajanja na seji Občinskega sveta Mestne občine Novo mesto

Nasvidenje v naslednji vojni

Prav pomanjkanje strateškega pogleda ter vizije pa se kaže kot eden glavnih razvojnih problemov te občine. In bo očitno nekaj časa tudi še ostal, saj v občinskem svetu ni bilo zaslediti dovolj volje, da bi kaj dejansko spremenili. Škoda.

Mitja Simič, fotografija Boštjan Pucelj

Pa ga imamo! Zaključni račun Mestne občine Novo mesto za leto 2009, namreč. Zakaj se torej vsi ne veselimo? Verjetno se na prvi pogled res zdi nesmiselno prerekati se o nečem, kar je že mimo – pa vendar. Zaključni račun marsikoga ni prepričal, da se je v minulem letu (in še kakšno leto prej) res dobro gospodarilo. Enajst »nejevernežev« v občinskem svetu je vztrajno glasovalo proti, ko je šlo za umeščanje te točke na dnevni red in ko je šlo za njegov sprejem. Res je, da svetniki kazensko ne odgovarjajo, če sprejmejo slab proračun in če kasneje »požegnajo« njegovo še slabše izvajanje, gre pa za politično in predvsem moralno odgovornost. Skupino nezadovoljnih svetnikov (iz vrst LDS, LRG, DNM, DeSUS ter samostojni svetniki) pa je zmotilo predvsem to, da župan in občinska uprava nista storila prav ničesar, da bi dodatno obrazložila slabosti, ki jih je pokazala obravnava na prejšnji seji. Direktor Zarje, sicer tudi svetnik, je nezadovoljnejšem očital, da nergajo samo zato, ker jim Zarja ni namenila določenih poslov. Škoda, ker ni bil bolj konkreten, da bi izvedel, kaj za vruga imam opravka z Zarjo! Proti zaključnemu računu se je opredelil tudi občinski odbor za proračun in finance, kar pa je najmanj nenavadno, če je vse tako dobro, kot trdita župan in občinska uprava. Izid glasovanja je bil 12 : 11 v prid sprejetja zaključnega računa.

Točka dnevnega reda 30. seje Občinskega sveta, ki je zelo vznemirila svetnike, je obravnavala spremembe in dopolnitve statuta in poslovnika mestne občine. Že v proceduri se je pokazalo, da sta župan in občinska uprava izrazito nenaklonjena kakršnim koli spremembam statuta in poslovnika, če to ni absolutna zakonska obveznost. Takšno izhodišče je seveda skrajno pasivno in ne more doprinesti nič dobrega k razvoju in kakovosti življenja v občini. In ker so spremembe, ki jih je predlagala komisija za statut in poslovnik, bistveno presegale obseg zakonskih obveznosti, so bili odzivi dokaj pestri. Številnim svetnikom je šel v nos predlog razmeroma banalne zadeve, kot je sprememba imena mestnih krajevnih skupnosti v mestne četrti. Očitno je mnogim dosti bolj pomembno, kako se kaj imenuje, kot pa kako deluje. Na neodobravanje je naletel tudi predlog za spremembo ura-

dneha naslova Mestne občine Novo mesto s Seidlove 1 na Glavni trg 7 – dejansko bolj simbolno dejanje, ki pa naj bi bilo povezano s prevelikimi stroški. Najbolj pa so se svetniki ustrašili predloga zmanjšanja števila komisij in odborov občinskega sveta. Namen predlagateljev iz komisije je bil predvsem racionalizacija in zmanjšanje stroškov dela odborov z združevanjem posameznih komisij, kar pomeni, da bi z manj komisijami in manj porabljenimi urami obdelali isto število zadev z istih zornih kotov kot do sedaj. Večina svetnikov ni bila naklonjena zmanjšanju števila komisij, zanimivo pa je, da te večine ni skrbela njihova kakovost oz. kakovost odločanja znotraj njih, kar pa je na koncu bistveno. Veliko je bilo tudi govora o neprimernem času teh sprememb tik pred koncem mandata. Vendar pa – saj se niso pobudniki predlogov sami izmislili časa za spremembe in so samo skušali odgovorno in čim bolj utemeljeno podati svoje predloge, za katere jih je prosila mestna občina. Konec koncev tudi ne bi bilo najbolj praktično začeti mandata z enimi komisijami, potem pa po spremembi statuta na začetku mandata te razpustiti in imenovati nove. Svet je po razpravi izglasoval nekoliko čuden sklep, da se predlog sprejme z vsemi pripombami in se hkrati vrne v 1. obravnavo, kar v bistvu pomeni njegovo zavrnitev.

Kot kolateralno škodo negativno nastrojenega vzdušja do sprememb lahko štejemo spregledane predloge Društva Novo mesto, ki jih je prek svojega predstavnika v komisiji prispevalo zajetno količino, predvsem v zvezi z učinkovitostjo in uspešnostjo občine ter njenim družbeno odgovornim delovanjem v zadovoljstvo občanov in organizacij. Obstoječi statut ne zadostuje več zahtevam sodobnega časa, zato so potrebne njegove posodobitve v skladu z načeli trajnostnega razvoja, učinkovite rabe energije in snovi, prilagajanja podnebnim ciljem ter drugimi zahtevami sodobnega življenja. Predvsem pa je bil poudarjen vidik strateškega razvojnega delovanja, ki bi ga med drugim zagotovili tudi z oblikovanjem posebnega strateškega sveta, ki ga sedaj občina nima. Prav pomanjkanje strateškega pogleda ter vizije pa se kaže kot eden glavnih razvojnih problemov te občine. In bo očitno nekaj časa tudi še ostal, saj v občinskem svetu ni bilo zaslediti

dovolj volje, da bi kaj dejansko spremenili. Škoda.

Med manj dolgočasne točke dnevnega reda seje lahko štejemo še predloga o sklenitvi javno-zasebnega partnerstva za dokončanje dveh športnih objektov – velodroma v Podbrezniku in servisnega objekta za tenis s kegljiščem v Portovalu. Za dokončanje stavbe v Portovalu bi potrebovali še kakega pol milijona evrov (doslej je občina vložila 800 000 evrov). Nadgradnja velodroma (pokritje, ureditev atletske steze, tribun, garderob itd.) pa bi stala vsaj še 10 milijonov evrov. Za investicijo v velodrom je baje zainteresirana družba Imos, ki je sicer že zgradila večino bližnjega Podbreznika. Če bi zasebni partner v velodrom vložil potrebni kapital, bi se mu ta predvidoma povrnil v 30 letih, nato pa bi velodrom prešel v last občine. Če pa bi občina za ta projekt od ministrstva oz. iz evropskih skladov uspela pridobiti dobre 4 milijone nepovratnih sredstev (kot obstaja možnost), bi se ta doba zmanjšala na 20 let. Po najboljšem scenariju bi bila nova dvorana velodroma lahko končana že do leta 2012. Upam, da so snovalci investicijskih programov tokrat bolje preračunali smotnost investicije kot pred 15 leti, ko so velodrom zgradili samo za eno športno prireditev in za minljivo slavo nekaterih takratnih veljakov. V nasprotnem primeru bi bilo bolje, da zemljišče sprostijo in končno začnejo snovati pravo novomeško športno dvorano na pravem mestu.

Za konec pa še tole. Če ste brali uvodnik prejšnje številke Parka in če zdaj lahko berete te vrstice, potem tu nekaj ne gre skupaj. Ni namreč logično, da neki časopis javno razglasi neko listo v občinskem svetu za povsem nepotrebno (posledično tudi škodljivo, saj odžira mesto boljšim), par strani za tem pa svoje bralce »posiljuje« s povsem subjektivnimi pogledi na delo občinskega sveta skozi oči svetnika te iste (nepotrebne) liste. V tej skorajda shizofreni situaciji je najbolj pošteno do bralcev, da se s takšnim poročanjem prekine, hkrati pa se jim omogoči, da pridejo do informacij o delu občinskega sveta prek neobremenjenega novinarja.

Pripis uredništva: Mitja Simič je član občinskega sveta Mestne občine Novo mesto, izvoljen na nestrankarski listi Društva Novo mesto.

JAZZINTY

XI. MEDNARODNA GLASBENA DELAVNICA IN FESTIVAL | 11th INTERNATIONAL MUSIC WORKSHOP AND FESTIVAL

16. – 21. AVGUST 2010

NOVO MESTO, SLOVENIJA

POSEBNI GOST | SPECIAL GUEST

BILL EVANS
MASTER CLASS CLINIC

POSEBNI PROGRAM | SPECIAL PROGRAM

THE MILES DAVIS
EXPERIENCE

FEATURING: THE MILES DAVIS ELECTRIC ENSEMBLE
PRESENTED BY: JEANFRANÇOIS PRINS

KATEGORIJE IN MENTORJI | CATEGORIES AND MENTORS

ANDY MIDDLETON (S) | JUDY NIEMACK & SHEILA COOPER (VC)

JEANFRANÇOIS PRINS (G) | TINO DERADO (P/KEYS) | LUIS RIBEIRO (PRC)

SIMONE ZANCHINI (ACC) | DANIEL NOESIG (TR) | STEVE ALTENBERG (DR)

JORIS TEEPE (B) | RATKO ZJACA (G) | JOHNNY TEVREDEN (B, SESSIONS)

PRODUKCIJA | PRODUCTION

KOPRODUKCIJA | COPRODUCTION

PARTNERJI | PARTNERS

lokalPatriot

www.jazzinty.com
jazzinty@jazzinty.com

Prins Class

JAZZINTY.COM

Primer Zarja

Uroš Lubej

V razgretim predvolilnem ozračju je kot bomba udarilo razkritje, da se je skupščina podjetja Zarja, d.o.o., ki je v večinski lasti Mestne občine Novo mesto, odločila za dokapitalizacijo podjetja. O tem nista bila obveščena niti javnost niti občinski svet. Zgodba, v katero je kot eden glavnih akterjev vpleten tudi župan in prvi nadzornik tega podjetja Alojzij Muhič, dobiva čedalje širše razsežnosti in se bo najverjetneje razpletala vse tja do jesenskih volitev ali pa nemara še naprej. Opozorimo naj, da na številna vprašanja niti od Alojzija Muhiča niti od uprave, ki jo sestavljata Miloš Dular in Borut Novak, nismo prejeli odgovorov na večino izmed zastavljenih vprašanj.

Zarja, predmet poželjenja

Podjetje Zarja je nastajalo z vložki nekdanjih družbenih stanovanj. Enega največjih vložkov je imela Mestna občina Novo mesto, ki je na ta način seveda pridobila vpliv na upravljanje družbe. Toda namesto da bi prek podjetja občina uveljavljala svoje interese na področju stanovanjske politike, je bilo le-to predvsem orodje političnih in zasebnih kupčij.

Kot gospodarska družba je Zarja lahko svojim upravam izplačevala prejeme, ki so precej presegali županske plače. (Podatke o plačah in prejemkih sicer tako Alojzij Muhič kot tudi uprava družbe skrivata pred javnostjo.) Poleg tega je podjetje delovalo na področju gradbeništva in nepremičnin, ki sta bržkone področji, kjer je zelo težko odkrivati morebitne nepravilnosti, še posebej v primeru, ko sta upravljanje podjetja in politika tako močno prepleteni, kot je bilo to dolga leta v tem primeru.

Zarja je namesto orodja v rokah javnih interesov postajala adut v političnih igrah. Po volitvah leta 2002 je bil na čelo podjetja, denimo, imenovan Miloš Dular. Dular je takrat kot kandidat Slovenske demokratske stranke in Nove Slovenije kandidiral na županskih volitvah. V prvem krogu je dosegel soliden rezultat, 21 odstotkov, vendar sta se v drugi krog uvrstila Franci Koncilija in Boštjan Kovačič. Desnica je bila tedaj zelo blizu zmagi v drugem krogu. SDS in NSi sta se odločila, da podpreta Koncilijo. A hrbet jim je obrnil Dular, ki je proti volji svoje stranke (bil je predsednik mestnega odbora SDS) podprl Boštjana Kovačiča. In že kmalu potem smo izvedeli, kaj je realni temelj te podpore: Kovačič mu je obljubil, da ga bo imenoval na mesto podžupana in na mesto predsednika uprave Zarje. In to se je res zgodilo leta 2005, ko je potekel mandat prejšnji upravi.

Nič drugače ni bilo po naslednjih volitvah. Razmerje med Dularjem in Muhičem je sicer manj »transparentno«, kot je bilo razmerje Dular – Kovačič. Zanimiva anekdota se je zgodila med prvim in drugim krogom volitev. Dular je spet nastopil, tokrat kot nestrankarski kandidat in prejel skromnih osem odstotkov. Takoj je javno podprl Muhiča, ki se je uvrstil v drugi krog. A slednji je takrat dejal, da njegovo podporo zavrača. Kaj je povzročilo njuno zblizanje, ni povsem jasno. Vemo le to, da je župan leta 2007 v upravo kot drugega direktorja imenoval še svojega strankarskega kolega iz Zveze za Dolenjsko Boruta Novaka (javnosti najbolj znanega iz nikoli razjasnjene afere Komunala). In hkrati podaljšal Dularjev mandat do leta 2012. Dokončno »sparitev« obeh glavnih akterjev pa smo videli pred nekaj tedni, ko je Dular sklical predvolilno novinarsko konferenco. Razglasil je, da je na letošnjih volitvah njegov kandidat za župana – Alojzij Muhič.

Vendar Zarja ni bila samo pašnik teh političnih linij. Visoko v upravi so (ali so bili) tudi veljaki drugih političnih opcij: denimo Marjan Somrak (SD) ali pa Alojz Turk (SLS). V nadzornem svetu družbe sta tudi Franci Bačar (SLS) in Miha Božič, ki je predsednik glavnega odbora Zveze za Dolenjsko. Ne gre pa le za upravo in nadzorni svet družbe. Še do nedavnega je imelo to podjetje (ki ima sicer 30 zaposlenih) kar 12 individualnih pogodb z zaposlenimi. Muhič, Dular in Novak ne želijo pojasniti, kdo jih je podpisal, kdaj jih je podpisal, zakaj jih je podpisal in kakšna je dodana vrednost teh pogodb za podjetje in lastnike. In, seveda, med zaposlenimi z individualnimi pogodbami najdemo tudi kakšnega bližnjega sorodnika političnih garnitur, na primer sina bivšega župana Boštjana Kovačiča. Individualna pogodba seveda pomeni, da so prejemki višji od običajnih v panogi in da so podpisniki lahko

deležni tudi drugih ugodnosti, od plačevanja raznih stroškov, dodatkov, nagrad do morebitnih nestandardnih odpravnin.

Med lastniki tudi člani uprave in vodilni politiki občine

Skozi leta so delničarji oziroma družbeniki Zarje postajali vplivni posamezniki iz vrst občinske politike. Največji lastnik Zarje je Mestna občina Novo mesto, ki ima po zadnjih javnih podatkih 67-odstotni delež. Nekajodstotne deleže imajo tudi sosednje občine, osem odstotkov pa je lastnih delnic. Prav tako sta med manjšimi družbeniki oba direktorja, Miloš Dular in Novak, poleg njiju pa tudi Muhič, podžupan Rafko Križman, predsednik nadzornega odbora MO Novo mesto in član nadzornega sveta Zarje, pa tudi član SLS Franc Bačar, nekdanji direktor Zarje Marjan Somrak, predsednik novomeškega SLS in direktor CeROD-a Alojz Turk, član nadzornega sveta in predsednik glavnega odbora Zveze za Dolenjsko Miha Božič (sicer direktor novomeške enote Adriatica Slovenije) in še nekateri nekdanji in sedanjí vodilni delavci Zarje. Res je, da so deleži relativni nizki (od 20 000 evrov do nekaj tisoč evrov), vendar družbeniki prek teh deležev ohranjajo določen vpliv v družbi, še posebej ker gre po novem za družbo z omejeno odgovornostjo. Do deležev so omenjeni prišli bodisi prek javnega odkupa, ki je potekal pred nekaj leti, bodisi prek nagrad članom nadzornega sveta ali pa prek medsebojnih transakcij. Ali je primerno, da politiki postajajo družbeniki »občinskega« podjetja pa je drugo vprašanje. Kot mali družbeniki bi namreč lahko imeli povsem nasprotno interese kot Mestna občina Novo mesto, katere primarni cilj v tem primeru ni (vedno) maksimiranje dobičkov, ampak uresničevanje občinske stanovanjske politike. Interes malih družbenikov pa je seveda predvsem v tem, da se povečuje vrednost njihovega premoženja.

Preplet politikantskih in zasebnih interesov

Muhič je na čelo občine prišel z geslom, da občina potrebuje dobrega gospodarja, vendar njegovo kadrovanje v Zarji in v drugih občinskih podjetjih ne more biti ravno svetel zgled. Za predsednika nadzornega sveta je tako imenoval kar samega sebe. Če bi upošteval dobre prakse, si kaj takega ne bi smel privoščiti. Vlada RS Slovenije je denimo sprejela sklep, ki preprečuje, da bi funkcionarji države postajali nadzorniki gospodarskih družb. Enako bi moralo veljati za podjetja v občinski lasti, čeprav formalnih priporočil ni in je to bolj ali manj običajna praksa v številnih občinah. Na žalost tudi v novomeški. Tudi nadzorni sveti in uprave drugih podjetij, kjer ima prevladujoč vpliv občina, so prepredeni s političnimi kadri. Razvojni center Novo mesto tako vodi Mojca Špec Potočar, ki je članica Zveze za Dolenjsko in podpornica Muhiča pri njegovi županski kandidaturi. Komunalo vodi Bojan Kekec, ki je to postal na podlagi dogovora med SDS in ZZD pred drugim krogom županskih volitev (ta koalicija je sicer nedavno propadla). Direktor CeROD-a je postal Alojzij Turk, predsednik občinskega SLS. Nadzorniki, ki jih imenuje občina v vsa ta podjetja, so prav tako politično obarvani: v Komunali je podžupan Križman, v CeRODU že omenjeni Miha Božič. In tako naprej. Gospodarstvo in politika sta v Novem mestu prepletena na približno enak način kot v enournih komunističnih časih, pri čemer pa je situacija še slabša, saj zaradi volitev, ki so vsake štiri leta, stabilno poslovanje teh podjetij tako rekoč ni mogoče. In to je tudi eden od razlogov, da prepletanje nadzorne ali celo upravne funkcije v podjetjih

z javno funkcijo v občini ali državi ni priporočljivo. V našem primeru se je začasa župana Muhiča (z dobro podlago v prejšnjih mandatih) prepletale skorajda vse možne slabe prakse pri upravljanju podjetij v večinski javni lasti.

Sporna in tiha dokapitalizacija

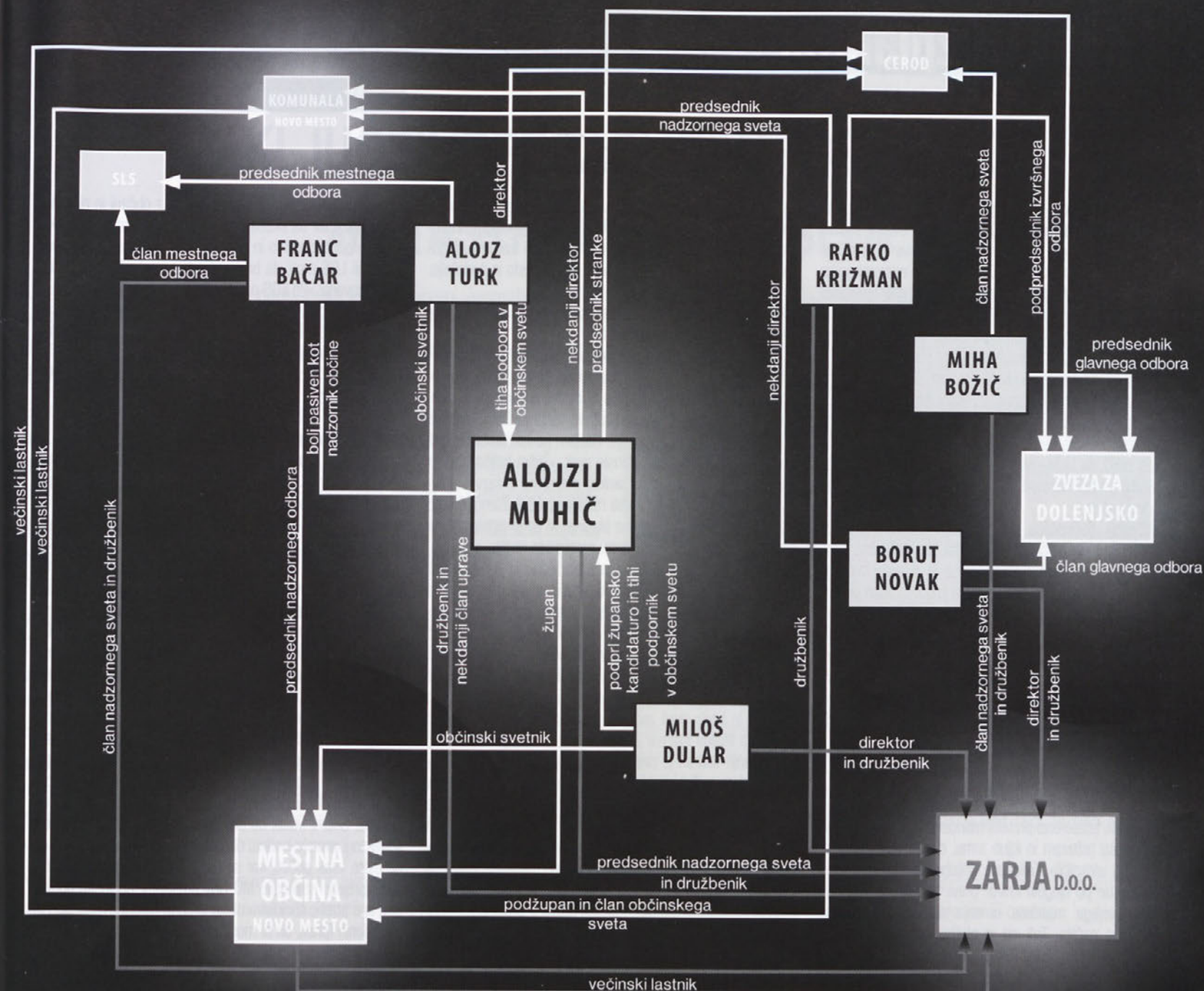
Nadzorni svet Zarje je na seji 29. aprila 2010 sklenil, da skupščini družbenikov poda predlog, da gre Zarja v dokapitalizacijo. Skupščina Zarje je sklep 29. junija tudi sprejela. Predsednik nadzornega sveta Muhič o svojih odločitvah ni obveščal niti javnosti niti občinskega sveta. Informacija je vendarle prišla do nekaterih občinskih svetnikov. V njej so videli razlog za preplah. Takoj so zahtevali sklic izredne seje občinskega sveta in preklic dokapitalizacije, ki bi zaradi načina, na katerega naj bi jo izpeljali, lahko pomenila oškodovanje večinskega lastnika in njegovo iztisnitev iz podjetja.

Uprava družbe pojasnjuje, da dokapitalizacijo potrebuje, ker želi začeti z dvema zahtevnima investicijama. Gre za poslovno stanovanjski objekt na Kastelčevi ulici v mestnem jedru ter za objekt na Jakčevi. Za investiciji Zarja potrebuje okrog 20 milijonov evrov. Dular in Novak pravita, da v času recesije gradbena podjetja ne želijo več prevzeti rizikov, kot so jih včasih. Prav tako ne želita tvegati z najemanjem kreditov. Dokapitalizacija se mu zato zdi najbolj varen način za izvedbo projektov.

A sporno je že samo dejstvo, da župan o svojih odločitvah ni obveščal javnosti in občinskega sveta, ki je sicer najvišji organ lokalne samouprave. Poleg tega je najbolj zaskrbljujoč način dokapitalizacije. Zarja naj bi se namreč dokapitalizirala v višini tri milijone evrov. Pri tem pa uprava, nadzorni svet in skupščina niso odredili nikakršne cennitve družbe, s katero bi ugotovili, koliko je dejansko vredna Zarja. Namesto tega so za osnovo vzeli kar knjigovodsko vrednost osnovnega kapitala, ki je nekaj čez pet milijonov evrov.

Vzemimo poenostavljen, vendar nazoren primer. Danes lahko ustanovite podjetje za nekaj tisoč evrov. Ustanovni kapital je tako lahko denimo 10 000 evrov. V dvajsetih letih uspešnega poslovanja podjetje kupi nepremičnino v vrednosti 100 000 evrov. Sedaj se odločite za dokapitalizacijo v višini 10 000 evrov, ker potrebujete svež kapital. Če bi vašo dokapitalizacijo vodili Muhič, Novak in Dular, bi vam predlagali, da družbeniku, ki bi z vložkom 10 000 evrov vstopil kot prihodnji lastnik podjetja, ponudite kar 50-odstotni lastniški delež (ker to dejansko pomeni 50 odstotkov ustanovnega kapitala), pri čemer sploh ne ocenite, kolikšna je dejanska vrednost vašega podjetja po dvajsetih letih poslovanja.

Ker ima Zarja kar precej premoženja v obliki stanovanj, bi skratka lahko bila taka ocena bistveno prenizka. To pomeni, da bi tisti, ki bi podjetje dokapitaliziral, lahko prišel do bistveno večjega deleža v podjetju, kot bi mu pripadal, če bi bila morebitna ocenjena vrednost podjetja višja. Na ta način bi lahko bil oškodovan tudi največji lastnik, to je Mestna občina Novo mesto. Uprava sicer trdi, da so stanovanja neprofitna in kot taka nimajo visoke vrednosti, poleg tega pa naj bi šlo pri mnogih stanovanjih za slabe lokacije oziroma izredno stare objekte. Na konkretna vprašanja o številu stanovanj pa ne odgovarjajo. Prav tako ni odgovora na preprosto vprašanje: zakaj kljub vsemu pred dokapitalizacijo – če je v resnici potrebna – ni bilo izvedeno vrednotenje družbe, ki bi razpršilo dvome o smotrnosti dokapitalizacije in načinu, na katerega bi bila ta izvedena.

Neuresničevanje občinske stanovanjske politike

Ker delovanje podjetja Zarja ni podvrženo interesom Mestne občine Novo mesto, ampak ozkim političnim ali zasebnim interesom posameznikov in neformalnih mrež, se seveda ne uresničuje niti občinska stanovanjska politika. Leta 2008 bi moral občinski svet obravnavati dokument z naslovom Stanovanjski program MONM za obdobje 2008 – 2013. Dokument je župan tik pred razpravo umaknil z dnevnega reda in tudi kasneje ni bil nikoli obravnavan. Gradivo je zanimivo zaradi tega, ker so strokovne službe občinske uprave v njem izrazito kritične do ravnanja vodstva Zarje.

Ena temeljnih nalog občin na področju stanovanjske politike je v tem, da tudi socialno ogroženim omogoči uresničitev pravice do stanovanja. Običajni mehanizem za uresničevanje te politike so tako imenovana neprofitna stanovanja. Dokument ugotavlja, da je v novomeški občini ponudba stanovanj za socialno ogrožene premajhna in da je eden temeljnih razlogov tudi v poslovanju podjetja Zarja. Iz tega dokumenta je razvidno, da je MONM kot ustanovitveni kapital v to podjetje vložila prek 300 stanovanj. Od tega je bilo približno 270 stanovanj neprofitnih. Stanovanja so v

lasti Zarje, vendar ima v njih dodelitveno pravico občina. To pomeni, da je ona tista, ki je odredi, kdo bo najemnik tovrstnega stanovanja. Toda podjetje po navedbah občinske uprave deluje v nasprotju s temi pravili. Ta stanovanja naj bi oddajali celo po tržnih najemninah mimo vednosti občine. V dokumentih je naveden celo seznam več kot desetih stanovanj, ki so bila oddana kot tržna stanovanja oziroma celo prodana, čeprav so opredeljena kot neprofitna.

Pomenljivo je tudi dejstvo, da je občina na Zarjo naslovi la kar nekaj dopisov, v katerih je zahtevala pojasnila glede opredelitve izpraznjenih stanovanj, vendar podjetje nanje ni odgovarjalo. Podjetje bi moralo v skladu z določitvami Pravilnika o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem takšna stanovanja dodeliti izključno za neprofitno najemnino in na podlagi javnega razpisa. Zadnji tak razpis je Zarja objavila avgusta 2004 (podatek je iz dokumenta iz leta 2008). Od takrat naprej podjetje ni več nikoli zaprosilo občine za nobeno tako soglasje k dodelitvi neprofitnega stanovanja, piše v dokumentu občinske uprave.

Težki sklepi občinskega sveta

Na izredni seji, ki je potekala 8. julija 2010, so na račun Alojzija Muhiča in uprave Zarje padale težke besede. Svetniki so soglasno sprejeli sklepe, da naj župan prek ustreznih organov prekliče dokapitalizacijo podjetja. Poleg tega naj opokliče člane nadzornega sveta (predstavnik MONM, torej samega sebe, Francija Bačarja in Miho Božiča). Zahtevajo, da se izvede forenzična preiskava poslovanja podjetja v zadnjih letih. Vse gradivo mora občina posredovati računskemu sodišču, organom pregona ter ministrstvu za finance. Svetniki so si bili tudi soglasni, da mora nadzorni svet v primeru, da se ugotovijo nepravilnosti, sprožiti postopke za razrešitev uprave in ugotoviti njeno morebitno odškodninsko odgovornost.

Ker pa župan po skoraj soglasnem mnenju občinskega sveta teh sklepov v enem tednu ni uresničil, so se svetniki odločili, da stvari vzamejo v svoje roke. Kot zastopnika Mestne občine Novo mesto v podjetju Zarja so namesto Muhiča imenovali Adolfa Zupana. Ali to pomeni konec novomeške hobotnice ali pa le njeno vnovično rojstvo, pa bomo še videli.

Boj se je razplamtel

Uroš Lubej

Kot smo napovedali v prejšnji številki Parka, sta uradno v boj za prihodnjega župana MO Novo mesto stopila še dva kandidata, in sicer Igor Perhaj in Milena Kramar Zupan. Slednje podpirajo tri stranke (SD, LDS, DESUS) in nestransko društvo Julija. Tudi Alojzij Muhič je predstavil volilni program in ožje sodelavce, javno pa mu je podporo izrekel tudi direktor Zarje in občinski svetnik Miloš Dular. S tem smo dobili štiri uradne županske kandidate, saj je že pred časom kandidaturu napovedal tudi Bojan Kekec iz vrst SDS.

Zapleta se na relaciji Zares – Gregor Macedoni, kjer ne morejo doseči soglasja o načinu Macedonijeve kandidature. Po besedah Francija Bega, predsednika občinskega odbora, v Zares želijo, da bi Macedoni nastopil kot neodvisni kandidat, slednji pa želi nastopiti tudi s svojo nestransko listo za občinski svet.

Predsednik občinskega odbora SLS Alojz Turk je glede morebitne Bačarjeve kandidature dejal, da dokončna odločitev še ni sprejeta. Nova Slovenija se je odrekla svojemu županskemu kandidatu. Ocenili so, da je za stranko primernejše, da se posveti listi za občinski svet. Janez Malenšek, predsednik občinskega odbora, dodaja, da se dogovarjajo o morebitni podpori kateremu izmed obstoječih kandidatov. Izbirali bodo med Kekcem in Bačarjem (SLS). Ni pa možnosti, da bi (vsaj ne v prvem krogu) podprli Muhiča ali Mileno Kramar Zupan. Malenšek še pravi, da je odprta tudi možnost, da ne podprejo nobenega od kandidatov.

Muhič bi grizel še en mandat

Predsednik stranke Zveze za Dolenjsko Alojzij Muhič je na novinarski konferenci pretekli mandat ocenil kot uspešen, »kljub znanim težavam in kljub temu, da obstajajo projekti, ki jih nismo uresničili«. Določene obljube niso bile uresničene, vendar ne po njegovi krivdi, pravi. Kot enega največjih uspehov svojega mandata omenja sprejetje občinskega prostorskega načrta. Trdi, da je občina spodbujala drobno gospodarstvo (prek podjetniškega inkubatorja Podbreznik, v katerem je 17 podjetij). Prav tako je ponosen na ustanovitev Zavoda za turizem, ki po njegovem mnenju kaže številne rezultate. Kot največji uspeh na komunalnem področju je omenil kanalizacijski sistem Dolž in Gabrje ter vodovod in kanalizacijo v Jugorju. Kot dosežek omenja tudi obnovo dveh vrtcev, obnovo telovadnice v OŠ center in kotlovnice v OŠ Otočec. Na področju kmetijstva je omenil uspešno izvajanje programa Leader. Manj zadovoljen je z opravljenim delom na področju športa. Na področju kulture se je Muhič pohvalil z zaključkom obnove stavbe Križatije in zaključkom tretje faze obnove knjižnice Mirana Jarca. Mestna občina Novo mesto je po bedah Muhiča na področju romske problematike zastavila vizijo ureditve naselij.

Aktualni župan je predstavil svoj predvolilni program (objavljamo ga na Parkovi spletni strani) in ekipo najbližjih sodelavcev, v kateri so Ivo Kuljaj (področje turizma), Zvone Novak (obrt in podjetništvo), Mojca Špec Potočar (gospodarstvo), David Štefan (področje izobraževanja), Rafko Križman (področje športa) in Boštjan Japelj (upokojenci). »Potrebno bo gristi«. Pripravljen sem to storiti in zaključiti politično kariero leta 2014, pravi Muhič.

Muhič je pred štirimi leti nastopil kot skupni kandidat Zveze za Dolenjsko in Socialnih demokratov. Tokrat so mu v SD odrekli podporo. Muhič je to dejstvo komentiral z besedami, da se je »lokalni SD pač opredelil za svojo kandidatko«. S tem je namigoval na govorice, da je vrh stranke pritiskal na SD, da vendarle podpre Muhiča. Po prvem krogu in glede na rezultate prvega kroga so možne različne kombinacije, pravi Rafko Križman, podpredsednik stranke. Trdi, da se boso s socialnimi demokrati še pogovarjali. Napovedal je tudi, da so

z nekaterimi strankami oziroma listami zelo blizu dogovora o sodelovanju, bodisi v prvem ali pa v drugem krogu. Zaenkrat je tako podporo izrazil samo Miloš Dular oziroma njegova nestransko lista Radi imamo Novo mesto in podeželje.

Milena Kramar Zupan: Za spremembo in preboj Mestne občine Novo mesto

Milena Kramar Zupan napoveduje drugačno vodenje občinske politike in preboj Mestne občine Novo mesto. Nastopila bo kot skupna kandidatka Socialnih demokratov, Liberalne demokracije Slovenije, Društva Julija in Demokratične stranke upokojencev Slovenije. Ob tem pa bo nastopila tudi kot prva na listi SD za občinski svet. »Želim boljše občino, kot jo imamo danes. Želim sanirati neurejeno in razvojno zastopano občino in v njej narediti razvojni preboj. Zamudili smo deset let razcveta in relativne blaginje, ki so jo ostale občine izkoristile. Občina je vodena na prenizkem nivoju, s premalo znanja in premalo močne in ambiciozne in povezovalne energije ter z vodilnimi ljudmi, ki nimajo referenc za potrebe današnjega časa. Osebnostni interes in interes ozkih skupin prevladuje nad skupnim interesom občanov in občanov. Ljudje so nezadovoljni s stanjem občine, z mlačnostjo, nesposobnostjo in nezainteresiranostjo občinske oblasti. Ljudje si želijo, da se spremeni način dela in da se angažirajo novi ljudje, ki bodo zagnani in bodo imeli znanje,« je o razlogih za kandidaturu povedala Milena Kramar Zupan.

V šestih točkah je predstavila svojo vizijo razvoja novomeške občine. Želi, da bi občina postala vsaj tako uspešna, kot je njeno gospodarstvo, kar bo storila predvsem tako, da bo intenzivirala delo na projektih, ki se sofinancirajo iz državi in evropskih skladov. Želi urejeno in prijetno okolico. To pomeni, da ne bo več »razdrpanih cest, pomanjkanja parkirnih prostorov, neurejenih zelenic in pešpoti, zanemarjenih otroških in športnih igrišč, razpadajočih stavb v mestnem jedru«. Napovedala je tudi intenziviranje dela na mestnih obvoznicah. Prav tako hoče dati večji poudarek znanju. Občina bo pod njenim vodstvom odigrala povezovalno vlogo do države, obstoječih izobraževalnih institucij v občini in do gospodarstva, »da pridobimo potreben in za regijo primeren visokošolski in univerzitetni študij«. Prioriteta je sanacija občinskih financ. Kramar Zupanova tudi napoveduje, da bo pod njenim županovanjem občina povrnila športu in kulturi tisto mesto, ki ji gre, poleg tega pa bo prioriteta tudi predšolska in šolska vzgoja, zdravstvo in bogato društveno življenje. Prav tako napoveduje, da bosta tako mesto kot podeželje obravnavana enakopravno in prilagojeno njunemu pomenu.

Tomaž Kovačič, predsednik občinskega SD, je povedal, da so se za podporo kandidatki odločili na podlagi njenih kompetenc, znanj, zavezanosti k dialogu, vizionarstvu in sposobnosti iztisniti maksimum iz danih pogojev. Trenutno stanje mesta in podeželja ni dobro, ocenjuje. »Odsotna je resna vizija. Pri sprejemanju bistvenih odločitev primanjkuje strokovnosti, občina ne upravlja z resursi, ki jih ima.« Jasna Šinkovec je v imenu Društva Julija poudarila, da kandidaturu M. K. Z. podpira zaradi tega, »ker je visoko izobražena intelektualka, ker je topla osebnost s poslušom za socialno šibke, ker ima dolgoletne izkušnje v gospodarstvu, ker uspešno vodi javni zavod, ker deluje ciljno, racionalno in ne obljublja nerealnega.« Milan Lah, predsednik DeSUS je povedal, da je program Kramarjeve zelo blizu programu njihove stranke. Poleg tega so prepričani, da je »njen program realen in da to niso samo prazne obljube, kot pri sedanjem županu, pri katerem je bilo napisano veliko blestečih stavkov, realizacija pa je bila silno revna.« Boris Dular (LDS) pa pravi, da si Novo mesto zasluži drugačno vodenje občine, kot smo mu bili priča minula leta. »Menimo, da je prišel čas, da tudi

mestna občinska oblast stopi v korak z občani in njihovimi pričakovanji ter da skuša postati vsaj toliko ambiciozna, kot je njeno gospodarstvo in njeni kulturni ustvarjalci.« Na vprašanje, ali LDS moti, da bo kandidatka nastopila tudi na listi SD, odgovarja: »Pri LDS nam je pomembno, ali ima tisti, ki se poteguje za rotož, osebnostne in strokovne lastnosti, da bo naredil preboj. V Mileni Kramar Zupan vidimo tako osebnost. Vidimo, da ima ambicijo narediti mestno občino tako, da bo vzor drugim. Sposobna je narediti preboj in se zoperstaviti tistim interesom, ki tej občini škodijo.«

Perhaj s podporo Vlada Dimovskega

Igor Perhaj kandidira v okviru gibanja Slovenska pot in s podporo stranke Slovenska unija, katere član je sicer tudi sam. Perhaj je prepričan, da je sposoben, strokoven in izkušen kandidat. Občino želi voditi na drugačen način kot dosedanj župan, čigar delo ocenjuje »kot ne tako slabo, kot nekateri mislijo«. Sam napoveduje bolj energično vodenje. Kandidat je napovedal, da bo po izvolitvi vpeljal sedem ukrepov. Prvi ukrep je nadzor javnih financ. Drugi ukrep bo revizija pogodb, ki jih ima sklenjena mestna občina. Te pogodbe bodo, v kolikor se izkaže, da so za MO NM škodljive, prekinjene ali revidirane. Tretji ukrep bo imenovanje poklicnega podžupana, mestnega arhitekta in energetskega menedžerja. Četrti korak bo reorganizacija občinske uprave. Perhaj napoveduje kadrovsko prevetritev na vodstvenih položajih. Naslednji korak bo nadaljevanje projektov, ki so bili začeti v tem mandatu, pri čemer nekdanji predsednik mestnega odbora SD in aktualni podžupan ocenjuje, da niso vsi projekti tudi racionalni. Sedmi korak bo sklic predstojnikov javnih zavodov. »Direktorji morajo vedeti, da delajo za mestno občino in da ne more vsak početi, kar se mu zljubi.« Perhaj je napovedal tudi sprejetje strategije MO NM, preselitev občinske uprave pod eno streho (Seidlova ulica), mehko zmanjševanje števila zaposlenih (pravi, da bi morala občinska uprava šteti največ 80 ljudi). Omenil je tudi nezadovoljstvo z delovanjem Zarje.

Zaenkrat so torej štirje kandidati napovedali nastop na jesenskih županskih volitvah. Obstaja pa velika možnost, da bo pri tem tudi ostalo.

Mestna občina Novo mesto

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski sklad za regionalni razvoj

ZAKLJUČEK OPERACIJE VZPOSTAVITEV »KATASTROV GJI V JVSLO«

Mestna občina Novo mesto v partnerstvu z 19 občinami Jugovzhodne Slovenije izvaja triletno operacijo »Vzpostavitev katastrov GJI v JVSLO« (gospodarske javne infrastrukture), kjer je **skupna vrednost operacije 300.000 EUR**.

Slednja se izvaja v okviru Operativnega programa krepitev regionalnih razvojnih potencialov za obdobje 2007 – 2013, razvojne prioritete »Razvoj regij«, prednostne usmeritve »Regionalni razvojni programi«, kjer operacijo med drugim financira Evropska unija, iz Evropskega sklada za regionalni razvoj.

Za izvedbo operacije je na 3. javnem razpisu »Razvoj regij« Mestna občina Novo mesto pridobila **212.499 EUR sredstev iz Evropskega sklada za regionalni razvoj**.

V sklopu operacije je bila pripravljena podrobnejša analiza stanja katastrov GJI JV Slovenije. Načrt izvedbe operacije z metodologijo dela je obsegal 7. faznih poročil in Model vzdrževanja katastra GJI ter Tehnična navodila za evidentiranje objektov GJI.

Predvideni in doseženi cilji operacije na področju sodelujočih občin so bili med drugim pridobivanje pregleda nad stanjem GJI, zagotavljanje natančnih podatkov o vodovodu, kanalizaciji in cestah, prenosu podatkov v zbirni kataster GJI ter vzdrževanje podatkov po zaključku operacije, kjer so končni rezultati operacije bili tudi doseženi.

Na področju vodovodnega omrežja je bila skozi analizo, ki se je izvedla pred začetkom operacije, ocenjena dolžina kanalizacijskega omrežja na območju

regije JV Slovenija. 2042,7 km še ne zajetih podatkov je v sklopu operacije zajelo 2156,1 km omrežja, kar je 133,4 km več, kot je bilo načrtovano v začetku operacije. Na tem območju, je bilo evidentirane dolžine kanalizacijskega omrežja 542,8 km, kar je pomenilo 60,6 km več od načrtovane.

Na področju Komunale Novo mesto je evidentiranih 8300 vodovodnih priključkov, to je 300 vodovodnih priključkov več, kot je bilo načrtovano pred pričetkom del.

S tem so občine po zaključku operacije pridobile skupen oz. enotno vzpostavljen kataster GJI na nivoju celotne regije JV Slovenija.

Ekološki otok in pitnik na pravo mesto:

Za moje lepe doline

Komunala Novo mesto je v želji, da bi ločevanje odpadkov postalo način življenja za vse naše občane, predvsem pa da pripomore k vzgoji naših malčkov, je v Konjeniškem centru v Češči vasi, v skrbi za čisto okolje, uredila ekološki otok za ločeno zbiranje odpadkov.

Z navdušenjem je pristopila in omogočila ureditev tega prostora, saj se zaveda, da le na ta način malčke in odrasle opozarja in spodbuja k skrbnemu in učinkovitemu sistemu ravnanja z odpadki. Za trajnostni razvoj je potrebno graditi na mladih in za mlade.

Bojan Kekec:

Komunala Novo mesto se že sedmo leto aktivno vključuje v projekt Eko šol. Aktivno smo sodelovali tudi z nekaterimi vrtci in tudi njim omogočili ločeno zbiranje odpadkov. Prepričan sem, da so nam otroci lahko dober zgled pri ločevanju odpadkov. Opazujemo jih, oni so tisti ki nas opozarjajo, kaj gre v zabojnik za embalažo, papir ... To smo jih naučili in bodimo jim zgled vedno in povsod.

Letos smo naše aktivnosti usmerili tudi v nabavo in vgradnjo prostostoječe enote imenovane pitnik, ki so že dostopne obiskovalcem Zdravstvenega doma v Novem mestu in dijakom Šolskega centra ter Gimnazije Novo mesto. Ti pitniki so priključeni na javno vodovodno omrežje. Voda, ki priteče iz pitnika, je primerno ohlajena in še dodatno prečiščena. Aktivno oglje v filtri iz vode odstrani sledi prostega klora. Kupovanje vode v plastenkah je nepotrebno, saj si lahko svežo natočimo iz pitnika. Pitniki so pomembni tudi iz vidika ekologije torej obremenjevanja okolja. Na dan je namreč odvrženih okoli 40 milijonov plastenk. Okolje še najbolj onesnažujejo steklenice iz polietilentereftalata (PET-embalaža). Za izdelavo tipične enolitrske plastenke, zamaška in ostalega pakiranja porabimo okrog 3.4 megadžulov energije. Sodček nafte pa v sebi hrani okrog 6.000 megadžulov energije, kar pomeni, da iz enega sodčka nafte naredimo okrog 1760 enolitrskih plastenk. Za lažje razumevanje - z izpraznitvijo ene plastenke porabimo četrt litra nafte. Zato - razmislimo in pomislimo, preden izdelek kupimo v trgovini.

Ne onesnažuj, raje varčuj!

Z novim pristopom želimo posredno vplivati na vse tiste potrošnike, ki jim kupovanje vode v plastenkah postaja potratna razvada in spodbuditi ljudi k uživanju vode iz pipe, za katero trdimo, da je zelo kakovostna in veliko cenejša v primerjavi s tisto v plastenkah.

Čuvajmo svoje zdravje in sledimo trajnostnemu razvoju našega okolja - za naše otroke!

4. festival smeha in zabave

POJUNEK SMOCHA

23. – 27. avgust 2010

Kulturni center Janeza Trdine, Novo mesto

VEČ NA: www.kcjt.si

Kapiteljska njiva na Marofu v Novem mestu

Besedilo in fotografije:
Boštjan Pucelj

1 Bogato okrašena ogrlica iz steklenih jagod. Izkopana na Kapiteljski njivi.

Večinoma se z arheologijo srečamo v šolskih klopih, ko učenci spoznavajo naše prednike, njihov način življenja in razvoj narodov. Kasneje tudi s turističnimi obiski posameznih prestolnic in z njihovimi prestižnimi muzeji, večinoma z naropanimi izdelki svojih provinc. Včasih imamo z njo opravka tudi pri gradnji stanovanjske hiše, samo takrat se to sprevrže v neutrudno jamranje investitorja o črepinjah, žličkarjih in nesmiselnosti akumulacije materializacije naše preteklosti. Sicer to ni ravno pogost pojav, pa vendar se vrednote posameznikov kaj hitro spreobrnejo ob najmanjših tovrstnih zagatah. Ravno zato je prav, da imamo ustanove in zakone, ki nas, navadne državljane, odvrnejo od uničevanja kulturne dediščine, da spoštujemo stališča strokovnjakov in širše družbe. Namen arheoloških izkopavanj tako na Dolenjskem in drugod ni ta, da se mora vse gradivo izkopati in postaviti na police, ampak samo toliko, da ohranimo tisto, kar bi se lahko z posegom v prostor uničilo ali kar bi se s časom razgradilo. Strokovna spoznanja bodo morda pokazala nove izsledke ali metode, ki bi zahtevale tudi drugačen izkop. Na Dolenjskem imamo pravzaprav dva vzroka arheološkega izkopa. Eden je zaradi gradbenih naložb (avtocestni križ, zazidalni načrti), drugi je periodični izkop na Marofu oz. t. i. Kapiteljskih njivah. Ta je pomemben zato, ker gre za izjemo bogato nahajališče mednarodnega pomena, kjer so tudi kovinski izdelki (situle, fibule, zapestnice, sulice, sekire, čelade, posode ...), ki žal niso odporni na pretirano kemično onesnaževanje okolja, kar povzroča hitrejšo korozijo. Ko so začeli ta sistematična izkopavanja pred 26 leti, so lahko izkopali povsem ohranjeno situlo, danes pa žal pridejo le do delno ohranjene in tudi do skoraj povsem požrte kovinske posode. Sicer se evidentirajo tudi vse naključne najdbe, vendar je za strokovno javnost pomembno, da se izkopi naredijo z navezavo v širši lokacijski kontekst, ker edino tako lahko razvozljajo pomen, vrednost ter časovno konstanto najdbe. Območje Kapiteljske njive je najbogatejše tovrstno najdišče daleč naokoli. Gre pravzaprav za grobišče, ki je bilo v uporabi kar 1000 let, od 10. do 1. stoletja pred našim štetjem ter je časovno sovpadlo s kar tremi arheološkimi obdobji. Pozno bronasto dobo, za katero je značilna kultura žarnih grobišč, starejšo železno dobo oziroma t. i. halštatsko dobo, pri čemer na tem območju prevladuje skeletni pokop, ter mlajšo železno dobo, imenovano tudi latensko obdobje, ko so to območje zasedli Kelti. Sicer pa je Novo mesto prepoznalo to arheološko dediščino in leta 2006 razglasilo svoje mesto za mesto situl. Situla ni zgolj bronasta posoda, ampak predstavlja umetniški izdelek, t. i. situlsko umetnost. Gre za figuralno umetnost, ki je upodobljena na tanki bronasti pločevini. Ti izdelki so najvišji umetniški izraz 'barbarske' Evrope. Prav tako se je arheologija dobro poosebila v lokalnem okolju, saj smo dobili Hostel Situla, v katerem se notranja oprema prostorov navezuje na situlsko umetnost, ter raznovrstne spominke v obliki replik najdenega nakita, ki turistom predstavljajo edinstven spomin ali darilo. Kako edinstvene so te najdbe, pove tudi dejstvo, da najboljši restavratorski center na svetu v nemškem Mainzu vsako leto restavrira več njihovih predmetov samo v zameno, da si lahko naredijo kopijo predmeta za svojo arheološko zbirko. Oni pa restvirajo zgolj predmete, ki sodijo v vrh evropske ali svetovne arheološke dediščine. Vsakoletna sistematična izkopavanja na Kapiteljskih njivah pod okriljem Dolenjskega muzeja vodi arheolog in kustos Borut Križ, pred njim pa je pot začrtal legenda slovenske arheologije Tone Knez. Dolenjski muzej prav letos praznuje 60 let delovanja. Z raziskovanji in razstavami je sooblikoval kulturno dediščino davne in tudi polpretekle zgodovine Dolenjske. Sicer so njihove arheološke razstave in spoznanja zelo odmevna v nacionalnem merilu, pa vendar nikakor ne smemo zapostaviti njihove pomembne vloge v etnologiji, kulturni in novejši zgodovini tega prostora, ki prav tako zaznamuje ta edinstven prostor okoli Gorjancev in na njih.

2

3

4

5

6

7

8

9

2 Izkopavanja na Kapiteljskih njivah na Marofu v Novem mestu. Vsako leto na tem območju Dolenjski muzej izpod površine približno 1000 m² sistematično »očisti«
zemljo arheoloških predmetov.

3 Izkop poteka v dveh fazah. Najprej ekipa delavcev z lopatami in s krampi odstrani zgornjo plast zemlje, debeline od 0,2 do 0,5 metra. Ko pridejo do prvih znakov arheoloških odkritij, pride na vrsto počasno ter nežno odstranjevanje plasti zemlje s strgali, pincetami in podobnimi drobnimi pripomočki. Odstranjena prst se deponira na že predhodno raziskane površine.

4 Izkopavanja večinoma potekajo od zunanjosti proti središču posamezne gomile. Ker se grobovi prepletajo, je zelo pomemben vrstni red odstranjevanja prsti. Med posameznimi dnevi se raziskovana površina pokriva s folijo, da ne pride do izsušitve, kar bi še dodatno poškodovalo predmete in otežilo delo, oziroma nudi zaščito pred meteornimi vodami.

5 Izkop jantarnih kroglic in bronastih fibul.

6 Dokumentacija (slikovna in opisna) izkopavanja je bistvenega pomena za poznejše strokovne izsledke in razumevanje življenja naših prednikov.

7 Celotno izkopano območje se skupaj z najdbami izmeri in izriše z ustreznimi geodetsko natančnostjo.

8 Spominske fotografije delovne ekipe vsakoletnih izkopavanj beležijo že od leta 1992.

9 Bronasta situla, figurarno okrašena, delno ohranjena. Izkopana na Kapiteljski nivi.

FOTOGRAFIJE NA NASLEDNJI STRANI:

10 Restavrator lahko na podlagi strokovnih izkušenj in poznavanja načina izkopavanja sestavi še tako številčno sestavljanjo razbite keramične posode.

11 Pri restavriranju posameznih predmetov Dolenjski muzej sodeluje z Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije. V delavnicah na Grmskem gradu imajo celo vrsto naprav za čiščenje kovinskih, steklenih in jantarnih predmetov.

12 Borut Križ pri študijskem delu. Končni izsledki arheoloških izkopavanj nastajajo pozno v noč, ko utihnejo vsi telefoni in so opravljene redne obveznosti do laične in strokovne javnosti.

13 Prineseni restavrirani ali nerestavrirani predmeti v muzeju dobijo inventarno številko ter ustrezne atributne podatke. Arheologinja Petra Stipančič natančno meri velikost restavrirane lončene posode.

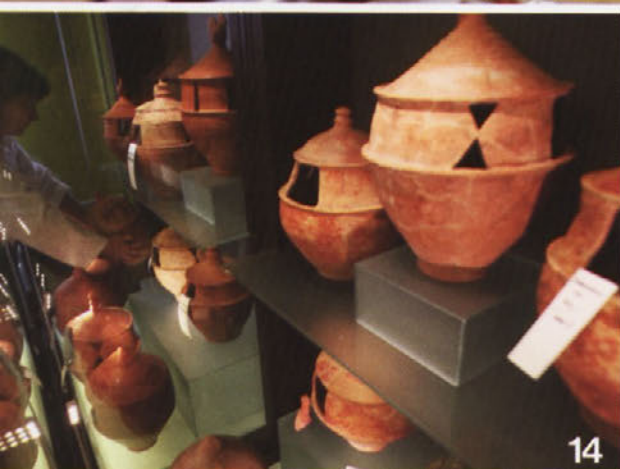
14 Leta 2008 je Novo mesto dobilo sodobno prenovljeno arheološko zbirko v stavbi Križati-je, ki zajema 8 % vseh predmetov njihove zbirke. Ostale predmete hranijo v depozitu muzeja. Selekcija muzejskih eksponatov stalne zbirke je bila zelo zahtevna. Maja Rudolf Markovič, muzejska dokumentalistka in arheologinja, pri končnem izboru.

15 Jurij Kocuvan je v tandemu z Gregorjem Gutmanom sodeloval pri oblikovanju svetlobe in oprepi pohištva zbirke Arheološke podoba Dolenjske. Oba sta priznana novomeška arhitekta in uveljavljena oblikovalca.

16 Arheološka zbirka je turistični magnet za domačine, tujce, politične veljake kot tudi za strokovne arheološke kroge. Kustos Borut Križ vodi po zbirki predsednika Danila Türka, ki je bil tudi slavnostni govornik ter častni pokrovitelj odprtja prenovljene zbirke.

17 Dolenjski muzej poleg razstave obiskovalcem nudi pedagoško vodene razstave za vse generacije.

18 Novinar Rasto Božič je na novinarskem področju zadalžen za kulturo, po strokovni izobrazbi pa je arheolog. Pri založbi Goga je izdal svoj knjižni prvenec Mesto situl. Kratke arheološke ter zgodovinske pripovedi o prostoru in času naših prednikov so nastale z navdihom naše davne preteklosti.

**Peljite se čez poletje s
Studiem D!**

Veliko dobre glasbe, malo nakladanja!

Odločite se za pravo dozo oglaševanja!

**Pred uporabo se posvetujte
z marketing službo STUDIA D!**

park
PROJEKTI & STRATEGIJE

 07 373 10 14

Naročnik oglasa: Studio D d.o.o., Seidlova c. 29, 8000 Novo mesto

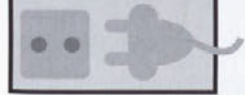
Primož Bizjak Madridski interierij

Stare hiše, razpadajoče in prazne, se večkrat podrejo, ostane samo pročelje. Včasih te "nestavbe" čakajo leta in leta. Interes slikanja notranjih fasad predstavlja kontemplacijo trenutka in situacije, razvijanje osebnega, poetičnega raziskovanja, vpogleda v manj očitne, obstranske plati urbanega konteksta.

»Mesto tako privzame podobo pupe tik preden zapusti zapredek in fotografija ujame krhko fazo med 'nič več prejšnje' ter 'še ne novo' fazo. Podoba je pripravljena zgrabiti trenutek metamorfoze iz ruševin v preno, prepuščajoč stvarjem čas njihovega pojavljanja, predstavljajoč jih ob uri, ki jo bomo težko umestili v vsakdanjik. V Bizjakovih fotografijah se zora zlahka zameša z mrakom, s čimer se razpira počasni, zaslanjani utrip mestnega prostora. Osvetlitev fotografskega filma je lahko zelo dolga, ker fotograf ne more natančno predvideti, kdaj se bo odvijala pretvorba mesta iz ene dobe v drugo. Lahko samo dovoli prosto pot – v odmaknjenem prizoru – igri svetlobe na predmetih. Fotografija tako postane edini način, da posnamemo sicer nezaznavno dogajanje. Pri natančnem ostrenju postaneta dva stadija, ruševine in veličastnost, eno. Zgodovina stavb, sledi minulih letnih časov v mestu, njegovi deli razpršeni, secirani in tudi že delno sestavljeni, se osvetlijo s svetlobo, ki – ne naključno – spominja na baročno sliko.«

Riccardo Caldura

Se ena lovška Iva Kuljaja

Petek, 4. junij 2010, 14:57

Iz novomeškega zavoda za turizem so sporočili, da bodo naslednji teden sprožili akcijo. Šlo bo za »rekonstrukcijo« polaganja temeljnega kamna za gradnjo Narodnega doma.

Akcijo sicer organizirata Zavod BO! in DKO, vendar se je nanjo prilepil še Zavod za turizem. Kuljaj želi v javnosti očitno ustvariti vtis, da občina z Narodnim domom misli resno.

Resnici na ljubo je treba reči, da se sedanjí župan prav nič ne razlikuje od prejšnjih (zanimiv je članek Antona Škerlja v lizivu, ki lepo razkriva neresnost treh zadnjih županov glede ND): razpadanje Narodnega doma skušajo vsi obrniti v svoj prid. Češ mi smo tisti, ki bomo zadevo premaknili. Toda od prejšnjih županov vendarle nismo bili deležni takšnega podcenjevanja zdravega razuma javnosti, kot se to dogaja sedaj.

Prav je, da občina pomaga društvu DKO, ki je Narodnemu domu vrnilo nekaj življenja. Ni pa prav, da skušajo občinski veljaki svojo nesposobnost spremeniti v vrline na plečih tistih, ki v resnici skušajo narediti neko realno spremembo. Tako smo 5. junija prejeli zanimivo sporočilo iz županovega kabineta. Vabili so na dobrodelno dražbo, ki jo je organiziralo društvo DKO, hkrati pa so zapisali, da bo na novinarski konferenci »poleg tega župan Mestne občine Novo mesto Alojzij Muhič predstavil predvideni načrt obnove in oživitve Narodnega doma.«

In kaj je župan povedal na novinarski konferenci? Iz njegovega kabineta smo dobili sporočilo z neverjetno spodbudnim naslovom: »Pred Narodnim domom svetlejša prihodnost«, je pisalo.

In kaj je sledilo? Nič o svetli prihodnosti. Razen seveda to, da županov program oživitve temelji na nekakšnem spodbujanju aktivističnega dela. Da pa je občina podala pobudo na državo, da Narodni dom razglasi za državni spomenik, in da ni dobila odgovora. In to je svetla prihodnost.

Skratka, spet je nekdo drug kriv za lastno neučinkovitost. Kaj ni Muhič v tesni povezavi s Socialnimi demokrati in vlado? Kaj ni nastopil na njihovi listi za državni zbor? Kaj ni župan ene izmed najbogatejših občin v državi? In taka oseba ne dobi odgovora države? Nekaj tukaj smrdi. In to je županov domnevni program za obnovo narodnega doma, ki ga očitno ni ali pa je na ravni prostega domišljjskega spisa.

No, kot je zapisal Dolenjski list, je župan nagrmadil še nekaj na videz zelo strokovnih in obetavnih misli: »Pred naročilom projektna dokumentacije bo imela občina že izdelano njegovo vsebinsko zasnovano, obnovo Narodnega doma pa naj bi finančno povezali z obnovo novomeške tržnice in še nekaterimi novomeškimi projekti. Gre tudi za eno izmed točk predvolilnega programa, ne glede na izvolitev so program obnove Narodnega oz. kasnejšega Sokolskega doma zasnovali tako, da bo njegov morebitni naslednik z njim v naslednjih štirih letih nadaljeval. S tem bo novomeška sramota zaživela v nov ponos Novomeščanom.«

Kateri program? Kje je tu program? Ni ga, razen nekaj visokoletečih, vendar praznih misli, ki jih lahko povzamemo nekako takole: »Pred štirimi leti sem obljubil preno. Tega nisem uresničil. Sedaj spet obljubljam enako, samo da ob tem mislim, da imam program. Volite za mene, da vas bom spet potegnil za nos.«

Nimamo nič. Imamo pa namesto tega Kuljajevo farso. Hej, saj vemo, da so jeseni volitve, ni potrebe, da nas vsak dan obvestite o tem.

Komentar ob prvem soočenju županskih kandidatov: Razprava, ki ni dala odgovora

Sreda, 9. junij 2010, 23:54

V Kulturnem centru Janeza Trdine je v organizaciji Društva Novo mesto, društva Dolenjska akademska pobuda in Društva za razvijanje prostovoljnega dela prišlo do prvega soočenja županskih kandidatov Mestne občine Novo mesto. V vsakem primeru lahko pohvalimo namene organizatorjev. V času, ko se množični mediji posvečajo novičarstvu, pozabljajo pa na realno življenje realnih ljudi, je očitno čas, da civilna družba pocuka za rokav politike in jih malce izpraša o njihovih pogledih na vodenje mestne občine.

Vprašanja so se v glavnem vrtela okrog nevladnih organizacij, kulture, mestnih obvoznic in mestnega jedra. Odgovorov kandidatov tukaj ne bomo reproducirali. Lahko pa samo ugotovimo, da je šlo v glavnem za presplošno razpravo, ki ni dala odgovorov na konkretna vprašanja, ki bržkone zanima prebivalce mestne občine. Kljub temu da je razprava trajala kar dve uri in pol, skorajda ni bilo slišati nič konkretnega. Če pa že, potem ni bilo nič slišati o tem, kako bi do tega konkretnega v resnici lahko prišli.

Morda je bil problem tudi v tem, da je bilo soočenje vendarle nekoliko prezgodaj in da ni realno pričakovati, da bodo kandidati imeli razdelane predvolilne programe. Pa tudi če jih imajo, jih v tej fazi predvolilnega boja še ne bodo razkrivali.

Gotovo je velika pomanjkljivost tega soočenja tudi v tem, da je – ker pač kandidature še ni uradno objavila – manjkala ena izmed močnejših kandidat (Milena Kramar Zupan).

Če si dovolimo še kratko oceno nastopa kandidatov. Še najboljši vtis je pustil Gregor Macedoni. Že pri vprašanju o lastnih dosežkih mu je uspelo z dokaj impresivno biografijo kljub mladosti nekako zasenčiti reference ostalih kandidatov. Poleg tega je edini uspel z bosti aktualnega župana z nekaj utemeljenimi kritikami. Opozoril je denimo na to, da občina ne uspe prepoznati interesov civilnih gibanj, da nima koncepta kulture, da v nasprotju z ostalimi sodelujočimi mesti Novo mesto ni uspelo izkoristiti projekta Evropska prestolnica kulture. In nenazadnje je pokazal široko in poglobljeno poznavanje skorajda vseh problematik, ki jih je odprl voditelj, medtem ko smo pri vseh ostalih kandidatih opazili šibke točke na posameznih področjih.

Od voditelja smo pričakovali vprašanje o tem, ali je za nami uspešen ali neuspešen mandat. Morda bi ravno tako vprašanje prebilo nekoliko preveč prijateljsko vzdušje in prisililo kandidate, da pokažejo, iz kakšnega testa so in katere barve v resnici nosijo. Kaj je bilo storjeno dobro in zakaj, kaj bi bilo treba nadaljevati, kaj je bilo storjeno slabo in zakaj, kaj bi bilo treba spremeniti. Stvar je nekako rešil glas iz občinstva, ki je ob koncu večera kandidate prosil, da ocenijo aktualnega župana z oceno od 1 do 5. Franci Bačar je županu podelil štirico, Gregor Macedoni dvojko, Bojan Kekec se je odgovoru izognil. Igor Perhaj mu je podelil oceno 3-4, pri čemer »sta sodelovala dobro in upa, da bosta še naprej«. Muhič je ocenil, da so vsi projekti, ki jih je imel v predvolilnem programu, izpolnjeni, »kolikor ni bilo višjega faktorja, ki bi mi to preprečil«.

No, ravno ko je postalo zanimivo, se je stvar zaključila.

Od ostalih kandidatov smo pogrešali ravno bolj odločen nastop, ki bi nam konec koncev povedal, zakaj sploh gredo v kandidature, če so vsi nekako dajali vtis, da so zadovoljni z obstoječim stanjem. Na nobeni točki ni niti Bačarju niti Kekcu niti Perhaju uspelo pokazati, kje bi bili močnejši kandidati od konkurentov. Tako da je poleg Macedonija nemara najbolje izpadel ravno aktualni župan Muhič.

V vsakem primeru bodo za lažjo odločitev na volitvah potrebna soočenja z bolj konkretnimi vprašanji in tudi bolj konkretnimi odgovori.

Velodrom Češča vas: Predvolilna bomba ali muha v žaklju Alojza Muhiča

Petek, 11. junij 2010, 20:00

Napoved javno-zasebnega partnerstva pri nadgradnji velodroma v Češči vasi je eno izmed presenečenj, ki jih je Alojz Muhič skrival za zadnje mesece svojega mandata. Župan je imel na področju športne infrastrukture namreč dokaj nega-

tiven mandat. Ni uresničil izgradnje Športne dvorane Stopiče, ki jo je neprevidno napovedal že za leto 2008. Najverjetneje mu bo uspelo postaviti le temeljni kamen. Prav tako se je nesrečno ustavila tudi gradnja pomožnega objekta ob teniških igriščih. Se pravi 0 : 2 tako rekoč pred začetkom sodnikovega podaljška.

Napoved nadgradnje velodroma v Češči vasi je tako prišla v zadnjem trenutku. Ideja se zdi fantastična – ne samo da bo Novo mesto dobilo objekt, celo investicijo bo plačal nekdo drug. V kratkem lahko pričakujemo kakšno Kuljevo izjavo, češ da je naš župan še bolj uspešen kot Jankovič, ki bo vendarle porabil kar nekaj javnega denarja za Stožice. In v glavi modernega volivca ni močnejše predvolilne bombe, kot je štafion. Poglejmo samo Ljubljano: nihče ne govori o tem, da Jankovič ureja zelene površine ali celo to, da gradi ceste. Vsi govorijo le o Stožicah.

Seveda zadeva ni tako preprosta. Najprej se poraja vprašanje o tem, kaj je naš župan počel štiri leta. Navsezadnje bi tak projekt – tako kot ljubljanski župan lahko v svojem mandatu – zaključil, ne pa samo napovedal. To seveda potegne za sabo naslednji premislek: le kaj več od nove predvolilne obljube pomeni tak projekt. Elaborat, ki ga je posredovala občinska uprava, kaže, da projekt finančno ni ravno na zelo stabilnih nogah in da bo treba zagotavljati javna sredstva, da bi postal smiseln. Projekt v tem smislu vendarle še precej visi v zraku.

Občina si pri celotni zgodbi seveda ne bo le mastila brkov. Tudi njen vložek ni zanemarljiv, poleg tega pa bo sledilo večdesetletno plačevanje najemnin, za katere se lahko navezadnje zgodi, da bo vsaj delno strošek občinskega proračuna. Ni odveč tudi vprašanje, kakšen interes navezadnje žene zasebnega partnerja v ta projekt. Župan je razkril, da ima glede posla resne pogovore s podjetjem Imos, ki je že prisotno v Podbrezniku.

S to potezo je župan ostale konkurente postavil v dokaj nezavidljiv položaj: seveda si nihče ne želi blokirati tovrstnega projekta. To bi bil samomor. Kdor ima le malo spomina, se spomni evforije izpred štirih let: vsi so obljubljali dvorano v Stopičah. Kandidati so nas klicali v uredništva z zahtevo, da naj pri povzemanju njihovih predvolilnih programov nikar ne pozabimo omeniti, da se tudi oni zavzemajo za Stopiče.

Ker pa se projekta ne sme blokirati, je skorajda neizogibno, da bo prav v mesecu pred volitvami župan lahko razglasil velik uspeh: napoved gradnje velodroma Češča vas.

Vprašanje je le, ali bodo volivci pozabili na skupni dejanski rezultat Muhičevega mandata, ki pa je vendarle samo 0 : 2.

Kandidatura Alojzija Muhiča: Počasi se pripravi mo na še štiri leta z Lojzom

Petek, 18. junij 2010, 15:01

Alojzij Muhič je danes predstavil svojo kandidature. Pustimo ob strani neizpolnjene obljube izpred štirih let in nov nabor iz zakladnice domišljije vodilnih mož ZZZ, ki nam jih ponuja za naslednja štiri leta. Dogodki v zadnjem mesecu kažejo na to, da je pravzaprav edini resni kandidat za novomeškega župana in da je morda čas, da se ljudstvo začne veseliti še štirih let dobrosrčnega velikana.

Muhič je med sedmimi do sedaj napovedanimi ali pa »napovedanimi« kandidati najstarejši. Pa vendar kaže največ želje in odločnosti za prevzem oblasti. Muhič ve, ali pa vsaj daje vtis, da ve, kaj hoče in kaj lahko stori.

Koliko resni so sploh ostali kandidati? Kandidature Francija Bačarja iz SLS očitno ne moremo jemati preveč resno. O sebi pravi, da je »kandidat za kandidata«, Muhičevo delo v minevačem mandatu pa ocenjuje z oceno prav dobro. Na predvolilnem soočenju Društva Novo mesto se je v glavnem trudil, da bi povedal kakšno šalo. Bačar konec koncev spada ravno v tisto generacijo in v tisti krog podgurskih politikov, ki našo občino vodijo zadnjih dvajset let. Čeprav je to nepreverjena špekulacija, lahko glede na vse znake postavimo tezo, da sta Muhičeva ZZZ in SLS pravzaprav že dogovorjena za podporo kandidatu Zveze za Dolenjsko. Če ne v prvem, pa v drugem krogu. Ni odveč opozoriti, da je pri glasovanjih v občinskem svetu SLS skorajda vedno na županovi strani. Nič drugače ni z NSi, ki bo bržkone postavila slamnatega

kandidata ali pa bo Muhiča podprla kar v prvem krogu.

Bržkone se bo zelo podobno zgodilo s Perhajevo Potjo. Res je, da bo v prvem krogu očitno nastopil samostojno. Toda prizanesljivost, ki jo kaže do župana, nam daje misliti, da bo prej ali slej Muhiča vendarle podprl. Kaj mu pa drugega preostane?

Križmanova izjava na današnji novinarski konferenci, da se s Socialnimi demokrati še pogovarjajo, kaže tudi na to, da SD vendarle ni tako zanesljiv partner Milene Kramar Zupan, kot se morda zdi. Ne pozabimo, da je Muhič pred dvema letoma rešil SD z nastopom na njihovi listi za državni zbor. Vprašanje je, ali bodo avtobusni revolucionarji iz lokalne SD uspeli zdržati Pahorjev pritisk, o katerem se toliko govori. Ko je Pahor potreboval Muhiča, mu je le-ta stopil na pomoč. Ga bo Pahor sedaj lahko pustil na cedilu?

In tako naprej. Čeprav se je najprej zdelo, da je za Muhiča slabo, da se pojavlja toliko protikandidatov, je morda res ravno obratno. Če bi šlo za šest resnih protikandidatov, ki bi znali artikulirati vse nesreče in nerodnosti Muhičevega mandata (ni jih bilo malo, to je konec koncev jasno vsakomur, ki spremlja dogajanje v naši občini), potem bi bil Muhič v težavah.

Ker pa očitno večina kandidatov nastopa zgolj zaradi tega, da bi se tako ali drugače prodali Muhiču v drugem krogu, lahko pričakujemo medlo kampanjo, v kateri ne bo povsem jasno, zakaj za vraga so volitve sploh potrebne.

Če bosta, bogve kdaj, nastopila Macedoni in Kramarjeva, se bosta soočila s situacijo 2 : 5. Za mizo s petimi Lojzeti bosta bržkone ostala preslišana, Muhič pa bo ostal edina logična izbira.

Seveda ob predpostavki, da bo Bojan Kekec še naprej zagovarjal stališče, ki ga je izrazil na soočenju Društva Novo mesto, da pač »ne more ocenjevati dela župana, ker sam še ni bil v njegovi koži«. Če pa bo nadaljeval s kritiko, ki jo je izrazil v Parkovem intervjuju, potem bomo morda videli bolj napeto tekmo. Medtem je Muhič že začel s preverjeno taktiko. Pojavlja se na človeških in pasjih procesijah ter sprejema športnike, odličnjake in paličnjake. Muhičevi že vabijo na prvi piknik. In tako se zmaguje na lokalnih volitvah. V medijski in politični praznini je potrebno obrniti kakšnega vola in stočiti kakšen sod vina, ali ne? Ostali »resni« kandidati čakajo in čakajo. Zdi se, kot da se pripravljajo na volitve leta 2014 in ne na tiste, ki bodo čez dobre tri mesece.

Kandidatura Milene Kramar Zupan: Treba je priznati – prepričljiv nastop prepričljive kandidatke s prepričljivo podporo

Ponedeljek, 28. junij 2010, 16:26 -

Današnja novinarska konferenca Milene Kramar Zupan, na kateri je uradno napovedala svojo kandidato za županja Mestno občine Novo mesto, je bila nekaj posebnega. Priznati je potrebno, da v občinski politiki tovrstnega pozitivnega entuziasma in kritične odločnosti že dolgo ni bilo zaznati. Alojzij Muhič je dobil resno protikandidatko.

Pravzaprav je Mileni Kramar Zupan uspelo ustvariti vtis, da ni le protikandidatka Muhiču, ampak da je protikandidatka celotnemu obdobju zadnjih desetih let občinske politike in celotnemu krogu novomeških politikov in neformalnih združb zadnjega obdobja (o katerih je sicer govoril že tudi kandidat SDS Bojan Kekec). Toda tudi MKZ ima za sabo (nad sabo?) tri stranke in eno društvo. Marsikdo ji že očita, da postaja del zgoraj omenjene zgodbe.

A MKZ daje vtis močne in avtonomne osebnosti, ki je očitke nekaterih, da nastopa tudi na listi SD za občinski svet, ne prizadene. Kandidatka ima solidne reference v gospodarstvu in v javnem sektorju in je bila v celoti umaknjena od občinske politike zadnjih osmih let, tako da očitke o njeni »stankarskosti« pade bolj ali manj v vodo. Toda po prvem vtisu bo morala MKZ še pokazati, da je sposobna operirati tudi na nikoli povsem transparentnem političnem parketu.

Dodobra je izkoristila čas, v katerem se je zdelo, da Muhič pridobiva iniciativo. Medtem ko kandidat Zveze za Dolenjsko in Miloša Dularja izkorišča svojo župansko funkcijo zato, da se med ljudmi pokaže ob vsaki priložnosti, so v njenem taboru pripravili temeljito kritiko dosedanjega vodenja občinske politike in pripravili programska izhodišča, s katerimi želijo

spremeniti dosedanj način vodenja občine.

Poleg tega se MKZ ne skriva za običajno držo županskih kandidatov. Do sedaj smo bili navajeni trepljanja po ramenih in medsebojnega občudovanja, ki je v javnosti ustvarjal vtis, da je pravzaprav vseeno, kdo je na oblasti, saj smo vendar »vsi sami sposobni«, poleg tega pa so »vsi programi v bistvu enaki«. Ne, četvorček strank, ki podpira MKZ, je poslal jasen signal, da so te volitve za novomeško občino lahko usodne. Volivci se bodo morali odločiti, ali želijo dati možnost spremembi ali pa so zadovoljni z obstoječim.

Poleg tega bo lahko odločilno tudi dejstvo, da je MKZ pridobila na svojo stran SD in DeSUS, ki so bili del nekdanje Muhičeve koalicije, poleg tega pa je SD podprl tudi županov nastop na državnoborskih volitvah. SD je danes poslal jasno sporočilo krogu Zveze za Dolenjsko, da njihovega zaupanja nimajo več in da tudi vrh stranke na čelu z Borutom Pahorjem spoštuje njihovo odločitev.

Enako je storil predsednik DeSUS Milan Lah. Alojzij Muhič je tako izgubil še zadnje opore na levi, ki je bila konec koncev tista, ki je pred štirimi leti pripomogla k temu, da je prišel na oblast. Okoli MKZ je tako ne le SD, ampak tudi DeSUS in seveda LDS ter Julije.

Ni sicer jasno, kaj se dogaja okrog Zares in Liste za Dolenjsko. Gregor Macedoni se ne more in ne more odločiti za kandidato ali pa mu partnerji ne morejo ali ne znajo zagotoviti tistih izhodišč, ki bi si jih želel kot kandidat. Glede na neodločnost, ki je nemara izraz tega, da tudi sami ne verjamejo v to, da bi tovrstna kandidatura lahko bila uspešna, bi bilo logično in naravno, da se tudi ta krog pridruži Mileni Kramar Zupan. MKZ namreč izraža zelo podobna ali celo identična izhodišča, kot jih v javnih nastopih in objavljenih člankih zasledimo pri Zares in Gregorju Macedoniju.

Seveda pa se glavna bitka na županskih volitvah ne more dobiti tako, da se med sabo nekaj dogovorijo vrhovi političnih strank ali nekaj bolj ali manj uglednih posameznikov. Predvsem je potrebno na volišče pripeljati toliko in toliko ljudi. V tem so seveda mojstri prav stari mački Zveze za Dolenjsko, Križman, Novak, Muhič in Kuljaj. Muhič se pospešeno pojavlja na vaških veseljah in prepričuje Podgurne, da je njihov edini naravni kandidat. Medtem ko se ostali kandidati lahko v javnosti pojavijo le takrat, ko skličejo novinarsko konferenco, se naš Lojze veselo smehlja skorajda vsakodnevno na tej ali oni proslavi.

Če bodo volilni strategiji Milene Kramar Zupan ostali v svojih pisarnah, potem bo njena kandidatura ostala morda pri uvrstitvi v drugi krog. Polovica novomeškega volilnega telesa živi na podeželju. In, če smo iskreni, še polovica tistih, ki živijo v mestu, se ima za Podgurne. Teme, kot so mestno jedro, univerza, kultura, jih v resnici ne zanimajo. Če četvorček okrog MKZ svoje predvolilne strategije ne bo baziral na tem dejstvu in podeželskim volivcem ne bo predstavil alternative, bodo volitve kmalu izgubljene.

In seveda, čakamo na naslednjo potezo Bojana Kekca in SDS. Po drznem uvodu, v katerem je podal kritiko županovega dela v zadnjih štirih letih in tudi sam napovedal spremembe, tega županskega kandidata v javnosti nekako ni več zaznati. Nепrepričljiv je bil tudi na soočenju Društva Novo mesto. Ga je neformalna združba, o kateri je govoril v Parkovem intervjuju, vendarle malce pritisnila in vsaj delno utišala? Si Ivan Grill sploh želi močnega lokalnega človeka v svoji stranki? SDS je v zadnjih letih tudi po Grillovi zaslugi močno pridobil aktivne volivce predvsem na podeželju. Bo tako tudi na županskih volitvah in bi v drugem krogu nemara lahko videli celo spopad med Kekcem in MKZ?

Zarja, predmet poželenja

Četrtek, 1. julij 2010, 9:00

Morda se je včeraj zgodil eden izmed pomembnejših dni v novomeški politiki. Pa pojdemo po vrsti. Miloš Dular nam je dan polepšal s tem, da je iz »svoje« sejne sobe izvrgel tri občinske svetnike, ki so želeli prisostvovati novinarski konferenci. Čeprav je dogodek na neki ravni povsem komičen, je s tem svoj ugled in ugled občinskega podjetja spustil na najnižjo možno raven do sedaj. Najprej zaradi tega, ker je novinarska konferenca način komunikacije z javnostjo, tako da že v načelu ne bi smelo biti nikakršnega problema s pri-

sotnostjo kogar koli na kateri koli novinarski konferenci. Še posebej odprti bi morali biti do javnosti v podjetju, ki je konec koncev nastalo na podlagi občinskega premoženja.

Še veliko bolj nepojmljivo pri tem pa je delovanje župana Alojzija Muhiča. Pravzaprav je kar škandalozno, kakšno »napako« si je privoščil župan. Ne da bi obvestil kogar koli, se je povsem samostojno odločil o bistvenih stvareh Zarje. Kot da bi bil novomeški kralj, ne pa uslužbenec občank in občanov. Si predstavljate, da bi Borut Pahor v svoji pisarni in zgolj v tihi pogovoru z ostalimi lastniki sklenil, da dokapitaliziramo denimo NLB? Ali pa kako drugo podjetje v državni lasti?

Vendar je tako Dularjeva kot županova samovolja samo simptom. Simptom tega, kako si neka garnitura (Bojan Kekec jo zelo lepo imenuje z imenom »neformalna mreža, ki gre preko strankarskih meja«) predstavlja upravljanje s skupnimi stvarmi.

Ne gre le za odnos do javnosti. Gre preprosto za to, da je eden glavnih povodov za to, da se ta ali oni mali novomeški človeček spusti v politični boj v tem, da bi se polastil Zarje. Včeraj smo na novinarski konferenci izvedeli kar nekaj zanimivih podatkov. Denimo, da je v podjetju, v katerem je sicer relativno malo zaposlenih, kar dvanajst ljudi imelo individualne pogodbe.

Ni nam še uspelo izvedeti, o kakšnih plačah je bilo govora. Kdo jih je podpisal? Zakaj jih je podpisal? Kdaj jih je podpisal? Prav bi bilo, da se te pogodbe enkrat že pokažejo javnosti. Dvanajst individualnih pogodb. Ker sem pač županov sinko, kajne? Ker sem del »naših«. Ker ne težim v občinskem svetu. Ker te bom podprl na naslednjih volitvah ter o tem prepričal še svojo krajevno skupnost. Ker te imam rad.

In še to: te pogodbe so bile prekinjene šele aprila letos, se pravi leto in pol po tem, ko smo padli v eno izmed najhujših gospodarskih kriz v zadnjih stotih letih. In to krizo, ki je prizadela ravno sektor, v katerem operira Zarja.

Pomenljivo je tudi dejstvo, da sta si oba direktorja – glej, naključje – svojo plačo uskladila z zakonom ravno na dan novinarske konference. Ah, ne skrbite, gre menda za borih 200 evrov bruto mesečnega prihranka in kakšna odpravnina manj v primeru »politične razrešitve«.

In ne, ne bomo pozabili na to, da je Miloš Dular postal direktor Zarje po tem, ko je v drugem krogu lokalnih volitev pred osmimi leti podprl tedanjega županskega kandidata Boštjana Kovačiča. In da je po volitvah leta 2006 kot drugi direktor k Milošu Dularju prišel še Borut Novak, pač človek iz Muhičevega kroga.

Tako Kovačič kot Muhič sta seveda zgolj zvesto sledila plemeniti tradiciji novomeškega političnega kadrovanja.

In konec koncev, zelo resno moramo vzeti tudi besede obeh akterjev včerajšnje novinarske konference, ki sta dejala, da je bila odločitev ene izmed strank, da »podpre kandidatko in ne kandidata (se pravi M. Kramar Zupan namesto Alojzija Muhiča) povezana s tem, da se je uprava Zarje odločila, da bo prekinila s političnim kadrovanjem.

Njuno izjavo je treba vzeti zelo zares, vendar samo v prvem delu, ne pa tudi v drugem: resno je treba opazovati, kaj se bo z Zarjo dogajalo v primeru izvolitve MKZ za županja. Drugi del pa je po svoje bizaren. Kako že sta gospoda prišla do svojih položajev v Zarji? Pa tudi, morda ni konec le političnega kadrovanja, morda je konec vsakršnega kadrovanja v tej naši Zarji, sedaj ko kriza žre celo bolj zdrav podjetje. Sedaj ko gre vse navzdol, je lahko biti pameten in prekinjati pogodbe, še posebej z utemeljitvijo, da je konec politike.

Ustanovitve Zarje je ena največjih neumnosti, kar si jih je izmislila novomeška politika. Verjetno je življenju občank in občanov neposredno in posredno povzročila več škode, kot kar koli drugega. Občinska politika je imela preprosto preveč opravka s tem, da se je ukvarjala z vprašanjem, kako si omastiti brke v Zarji in manj s tem, kako bi dobro upravljala z življenjem občank in občanov. In zato je prav, da se je zgodil včerajšnji dan. Morda je od vseh stvari še najmanj pomemben predlog za dokapitalizacijo (to se bo pač moralo še razčistiti). A tudi vse ostalo, kar je povezano z Zarjo, se bo morda ravno zaradi tega dne začelo odvijati drugače, kot je bilo to do sedaj.

(Uroš Lubej)

Svetovno prvenstvo v Južnoafriški republiki, katerega razpletu smo te dni napeto sledili, je gotovo globalni spektakel prve vrste. Toda hkrati – če pustimo ob strani njegovo lepoto, ki se odraža v improviziranih umetniških delih njegovih protagonistov – deluje tudi kot učinkovito kohezijsko sredstvo, globalno lepilo, ki nakazuje, da so se države skrajno razdeljenega, konfliktnega in nepravilno urejenega planeta še vedno sposobne pomeriti na istem terenu in po istih pravilih.

Zdi se mi, da tedaj, ko se nogometa loti nekdo iz humanističnega, marsikateri bralec že vnaprej pričakuje soočenje z ustaljenim naborom stereotipov, ki so nastali kot nekakšen obrambni zid intelektualne sfere pred dozdevno *profanostjo* nogometnega šova. Torej, fuzbalerji naj bi bili načeloma neizobraženi in naduti tepci (poslušajte le njihove izjave), fuzbal poneumlja, gre za nesmiselno in surovo tekanje za nekim »okroglim usnjem« (mimogrede: metafore so menda posebna poetična odlika slovenskih nogometnih komentatorjev), krepi negativna čustva, navijači se na koncu pretepejo in razbijejo vse, kar jim pride pod roke itd. Dobronamerna »razlaga« je lahko začinjena s pridihom poljudne psihoanalize (zabijanje gola kot simbolna penetracija), enostavnega antropologiziranja (moški – lovec) ali čvrste zdrave pameti (ni čudno, da so taki; kdo pa ne bi bil, če bi desetkrat na dan čelno trčil s skoraj polkilogramskim objektom, napihnjenim na 0,8 bara in s hitrostjo tja do 100 km/h).

Ampak (na srečo) se mi dozdeva, da je ta intelektualistični refleks v zadnjem času nekako premagan in potisnjen v kot. Morda je bil bistveno bolj aktualen v času, ko se je Slovenija želela za vsako ceno ogradičiti od balkanskih primitivizmov te in one vrste in je temu primerno športno identiteto v celoti zgradila na nesrečni *beli karavani* – saj pomnite, »nič nas ni strah, če so smučarji z nami ...«. Danes pa, ko je fuzbal spet postal konstitutivni element narodne samopodobe, ni več potrebe po distanciranju; še več, z nogometom se celo *čefurstvo* – prosto po Vojnoviču ali Magnificu – vrača v nekakšni pozitivni preobleki. Vsekakor tudi mene ne boste našli na bregu nogometnih skeptikov, kajti odločno se izrekam za breg njegovih privržencev. A čeprav sem se k nogometu spremenil razmeroma pozno, moram reči, da k temu niti malo ni prispevalo pritlehno nacionalistično zadovoljstvo nad slovensko *nogometno pravljico* (ta hip si upam tole povedati le v oklepaju: kljub nemajhnemu zadovoljstvu ob njihovih uspehih sem tako Katančeve kot Kekove »izbrance« dojemal predvsem kot privid, ki ga je v družbo najboljših zaneslo muhavo naključje). Skušal bom torej nekoliko pojasniti to svojo očaranost.

Danes je seveda biti za *fuzbal* lažje kot tedaj, ko je svoje nogometne eseje pisal Marjan Rožanc, sicer eden najboljših slovenskih pisateljev 20. stoletja. Rožančeva nogometna evforija se je izražala v drugačnem kontekstu, tako rekoč v *brk* raznim sartrovcem in heideggerjancem, ki so – zasledujoč zahtevna vprašanja duha in eksistence – bolj ali manj ignorirali ali celo prezirali telo in šport. Rožančeve nogometne eseje so pri ljubljanski *Beletrini* pred kratkim ponatisnili v knjigi s povednim naslovom *Maša 20. stoletja*.

Ena izmed Rožančevih provokativnih analogij je vsekakor *maša*: nogomet naj bi v minulemu stoletju postal nadomestni ritual sekulariziranega sveta. Priznati je treba, da ima Rožančeva analogija številne močne plati. Hkrati pa ima vsaj dve pomanjkljivosti: ne zajame namreč spontanega užitka improvizirane skupne igre, prav tako pa zanemari ključno antagonistično dimenzijo nogometnega spopada, v katerem lahko zmaga *le eden*.

Prepričan sem, da lahko prvo pomanjkljivost osvetli neka druga vzporednica, ki bo marsikoga presenetila. Trdim, da je nogomet v resnici *umetnost*, in sicer umetnost kolektivne vrste, ki nima enega samega avtorja (tudi tedaj, ko ima izrazitega protagonista): v nekem smislu se torej bliža predvsem scenskim umetnostim in filmu; toda še najbolj je podobna glasbi, ki jo na odru v živo izvaja sodobni ansambel improviziranega jaza. Elementi, ki določajo dogajanje na jazzovskem odru, so presenetljivo podobni tistim na nogometnem igrišču. V obeh primerih imamo neko strukturo (harmonijski skelet kompozicije, tempo, zasedba / fizionomija nogometnega igrišča, žoge itd.) in pravila (izvajalske konvencije / pravila FIFE ipd.), v okviru tega pa obstaja širok prostor za *kolektivno spontanost igre*, ki preprečuje, da bi bila ena izvedba / tekma povsem enaka drugi. V obeh primerih sicer lahko (dobesedno) govorimo o soliranjju – pa vendar je vsakomur jasno, da uspešna *solaza* ni mogoča brez uigranosti in polne podpore celotne ekipe. In tako dalje, vzporednic je še kar nekaj.

Resnično, s tako zaobnjene perspektive je mogoče legendarne akcije in prodore Peléja, Maradone, Platinija, Ronaldinha, pa konec koncev tudi Messija ali Kloseja (seveda ob podpori odličnih soigralcev), mogoče videti kot prave umetniške artefakte, ki jih sodobne medijske tehnologije trajno hranijo v virtualnem muzeju gubljenih slik. Morda se bo komu od tistih, ki so do nogometa sumničavi, ob tem zataknila koščica v grlu: *nogometiški kot umetniki*? Sam tu nimam težav: intelektualizem in umetnost nista sinonima, če umetnosti ne razumemo konceptualno (moderna konceptualna umetnost je pač bodisi močan mislec ali pa ga ni), temveč v izvornem smislu proizvajanja (*poietes*), ki umetnost razume predvsem kot odlično obrtniško znanje – in v tem smislu polpismeni nogometni genij ali umetnostnozgodovinski povsem nevedni jazzovski velikan nista nobeno presenečenje.

Pa vendar tudi umetniška analogija ne razloži antagonističnega, konfliktnega elementa v nogometu, ki je za njegovo popularnost verjetno bistven. Če jazz band dela skupaj zato, da proizvaja kolektivne vrhunce in na ta način ugaja publiki (in sebi), je pri nogometu ravno konfliktna sopostavitve dveh iger tista, ki podžiga

gledalčev interes. Tu si bomo priskočili na pomoč s še eno analogijo in nogometni boj primerjali s tistim *gentelmskim dvobojem*, ki nam je morebiti najbolj znan iz romanopisja ruske romantike. V njem nastopata sprta gospoda – s pričami in zdravniki –, ki se ob zori spopadeta po točno določenih pravilih: vsi parametri spopada so pod kontrolo, da bi bila zagotovljena poštenost in enakopravnost. Toda končni cilj je, tako kot pri nogometu, eliminacija nasprotnika.

Ko na svetovnem nogometnem prvenstvu k omenjeni strukturi dodamo še nacionalni element, s čimer spopadajoči se stranki postaneta simbolna zastopnika narodov (držav), se seveda ponudi naslednja analogija: *vojna*. Toda to ni Hitlerjeva vojna, ki se širi čez meje bojišča, ali umazana totalna gverila, ki se zajeda v vse pore zaledja; tu nikakor ne gre za »gladiatorski« boj na življenje in smrt. Nasprotno, to je vojna nekdanjih dni, spopad militantnih formacij, ki poteka po nekih pravilih in ima vnaprej dogovorjeno strukturo – takšna vojna torej, ki ostaja v *okviru bojišča*.

Svetovno prvenstvo v Južnoafriški republiki, katerega razpletu smo te dni napeto sledili, je gotovo globalni spektakel prve vrste. Toda hkrati – če pustimo ob strani njegovo lepoto, ki se odraža v improviziranih umetniških delih njegovih protagonistov – deluje tudi kot učinkovito kohezijsko sredstvo, *globalno lepilo*, ki nakazuje, da so se države skrajno razdeljenega, konfliktnega in nepravilno urejenega planeta še vedno sposobne pomeriti na istem terenu in po istih pravilih. In dokler bodo konflikti med nacijami, kontinenti, ideologijami in religijami eskalirali predvsem na simbolnem terenu nogometnih zelenic, je to zelo v redu. Kajti v primeru, da na mesto fuzbala stopi totalna konfrontacija, se nikomur dobro ne piše.

Univerza v Novem mestu:

Svetla ali manj svetla obzorja (1. del)

Podeljena številna domača in tuja priznanja naši industriji in ustvarjalnim ljudem nesporno potrjujejo in celo zahtevajo, da se zavedamo naše enkratne priložnosti in ustanovimo lastno univerzo. Pa bo res lahko nastala? Po mojem osebnem prepričanju je možnih več načinov, ki lahko bodisi tvorno ali pa kvarno vplivajo na naš zastavljeni cilj.

prof. dr. Miha Japelj, fotografija Boštjan Pucelj

V tokratni številki revije Park objavljamo še drugi prispevek iz zbornika Novo mesto – možnosti in priložnosti, ki ga je izdalo Društvo Novo mesto in uredila Joža Miklič. Zaradi dolžine bomo prispevek prof. dr. Mihe Japelja objavili v dveh nadaljevanjih.

Novo mesto ima častitljivo, bogato in zavidanja vredno zgodovino. Ponaša se lahko z v Sloveniji drugo najstarejšo gimnazijo, bogato knjižnico, galerijo, zgodovinskim muzejem, gledališčem, novo škofijo, bolnišnicami, lekarnami, novimi srednjimi in visokimi šolami in s prvo fakulteto. Že pred davnimi stoletji je bilo Novo mesto pomembno cerkveno in politično središče. Danes sta Novo mesto in celotna jugovzhodna regija med gospodarsko najrazvitejšimi in najuspešnejšimi v Sloveniji. Naše gospodarstvo se vidno uveljavlja tudi v širšem mednarodnem prostoru z visokimi tehnologijami in uveljavljanjem poslovne odličnosti. Ves ta zgodovinski pečat in današnji uspehi pa morajo postati naša skupna zaveza, da ustanovimo državno univerzo v Novem mestu.

Uvodne misli

V Novem mestu in širši regiji si nekateri že dolgo vrsto let prizadevamo, da bi se bolj združevali in povezovali naše zelo visoke gospodarske, kulturne in družbene zmožnosti in naše industrije v Sloveniji in razvitem svetu. Ustanovitev državne univerze v Novem mestu naj bi bila krona naših prizadevanj, naša zaveza in torišče za nadaljnji, bolj poglobljen in vsestranski razvoj Novega mesta, Dolenjske, Bele krajine in celotne jugovzhodne regije, ki je najuspešnejša in najprodornejša v celotni Sloveniji. Dosedanji rezultati na področju razvoja visokega in univerzitetnega študija v zadnjih letih so še kar spodbudni. V okviru Visokošolskega središča Novo mesto in Univerzitetnega in raziskovalnega središča Novo mesto je bilo akreditiranih deset programov visokošolskega, magistrskega in doktorskega študija. Lani smo v Novem mestu ustanovili tudi prvo javno državno Fakulteto za informacijske

študije. V Novem mestu tudi uspešno deluje prenovljeno in reorganizirano društvo Dolenjska akademska pobuda (DAP), ki združuje in povezuje nad 120 doktorjev znanosti ter drugih ustvarjalnih ljudi in je usmerjena v vsestransko pomoč vsem, ki hočejo ustanoviti univerzo v Novem mestu. Mesto ima bogato in zgodovinsko pomembno tradicijo v šolstvu in izobraževanju vsaj že od leta 1746 naprej, ko je takratna cesarica Marija Terezija tu ustanovila gimnazijo, drugo v Sloveniji. Tu so se šolali in živeli številni vidno uveljavljeni Slovenci. Janez Trdina je trdil, da je gimnazija najčvrstejša in glavna korenika slovenstva na Dolenjskem. Vroč in ustvarjalni veter je velikokrat pihljal ravno iz teh krajev proti središču Slovenije.

Dolenjsko in belokranjsko gospodarstvo dosega izjemne poslovne uspehe doma in v svetu. Že 22 let posvečamo (edini v Sloveniji) posebno skrb in pozornost poslovni odličnosti in mojstrstvu. Podeljena številna domača in tuja priznanja naši industriji in ustvarjalnim ljudem pa nesporno potrjujejo in celo zahtevajo, da se zavedamo naše enkratne priložnosti in ustanovimo lastno univerzo. Pa bo res lahko nastala? Po mojem osebnem prepričanju je možnih več načinov, ki lahko bodisi tvorno ali pa kvarno vplivajo na naš zastavljeni cilj.

Dejavnosti na področju razvoja visokega šolstva in univerze

Visokošolsko središče (VS) Novo mesto (direktor Marjan Blažič) so septembra 2002 ustanovili Mestna občina Novo mesto in 19 gospodarskih subjektov. Osnovni strateški cilji delovanja VS so bili usmerjeni v pripravo in ustvarjanje novih, prednostno visokošolskih ustanov in visokih šol, v uvajanje novih študijskih programov v skladu z bolonjskimi načeli in

stalno povečevanje pretoka znanja v prakso. Visokošolsko središče je dobilo akreditacijo:

- Visoke šole za upravljanje in poslovanje (VŠUP) v letu 1998,
- Visoke šole za tehnologije in sisteme (VITES) v letu 2005,
- Visoke šole za zdravstvo v letu 2007 in
- Fakultete za poslovne in upravne vede v letu 2008.

Visoka šola za upravljanje in poslovanje (VŠUP) Novo mesto (dekanica Mojca Novak) izvaja na prvi stopnji študijskega programa Upravljanje in poslovanje ter Informatika v upravljanju in poslovanju. Na drugi stopnji pa izvaja magistrski študij Upravljanje in poslovanje. Študijski program na prvi stopnji omogoča študentom in študentkam spoznavati, razvijati in nadzorovati procese upravljanja v gospodarskih družbah in javni upravi. Po opravljenem študiju na prvi stopnji se lahko študenti zaposlijo, lahko pa nadgradijo svoje strokovno znanje s študijem na drugi stopnji. Magistrski študijski program Upravljanje in poslovanje študentom omogoča poglobljanje znanja na širših strokovnih področjih, povezanih z upravljanjem, poslovanjem in organizacijo.

Visoka šola za tehnologije in sisteme (VITES) Novo mesto (dekan Peter Novak) izpolnjuje pogoje za izvajanje triletnega visokošolskega strokovnega študijskega programa prve stopnje Tehnologije in sistemi. Namenjena je pridobivanju znanj iz različnih tehnologij, ki se uporabljajo v industriji: iz tehnologij za obdelavo materialov, tehnologij za tehnološke procese v kemijski, farmacevtski in živilski industriji in energetiki, iz izbranih tehnologij, kot sta vakuumsko tehnika, tehnologija tankih plasti itd. Programi vključujejo tudi osnovna znanja

iz sistemov, ki omogočajo združevanje elementov naprav in inovativno načrtovanje proizvodov z upoštevanjem novih tehnologij. Visoka šola za tehnologije in sisteme je bila ustanovljena z Aktom o ustanovitvi 8. 3. 2006, njen ustanovitelj je Visokošolsko središče Novo mesto. Šola je bila ustanovljena na podlagi sklepa Senata za akreditacijo pri Svetu RS za visoko šolstvo, številka 1/9-2005, 16. 12. 2005. S sklepom št. 2/137-2006 12. 12. 2006 pa je senat za akreditacijo dal tudi soglasje k študijskemu programu Tehnologije in sistemi Visoke šole za tehnologije in sisteme.

Visoka šola za zdravstvo (VŠZ) Novo mesto (dekan Božo Kralj) je nova, mlada šola, prva tovrstna na Dolenjskem, v Beli krajini in Posavju. Šola je bila akreditirana julija 2007. Izvaja visokošolski strokovni študijski program prve stopnje Zdravstvena nega. Program je sodoben, usklajen z bolniškimi usmeritvami in zahtevami Evropske direktive za regulirani poklic. Traja tri leta (šest semestrov). Po zaključenem triletnem študiju dobijo študenti strokovni naslov diplomirana medicinska sestra (VS) oz. diplomirani zdravstvenik (VS). Diploma je veljavna brez nostrifikacije.

v vseh državah Evropske unije. Pri prvi zaposlitvi pripravnništvo ni potrebno. Diplomanti lahko nadaljujejo študij na drugi stopnji v magistrskih programih in pridobijo naslov magister (magistrica). Fakulteta za poslovne in upravne vede je kot zavod že akreditirana, v postopku pa je akreditacija njenih programov 1., 2. in 3. stopnje.

Univerzitetno in raziskovalno središče (URS) Novo mesto (direktor Borut Rončević) je ustanovil Občinski svet Mestne občine Novo mesto v marcu 2006. Ključni cilj URS je, da postane Novo mesto središče regije znanja in razvojnih priložnosti. Dejavnost URS je usmerjena v razvoj visokošolskega prostora, izgradnjo univerzitetnega kampusa Novo mesto (projektna in investicijska dokumentacija, študentski dom, znanstveno-tehnološki park) in v spodbujanje razvojne in raziskovalne dejavnosti. URS usmerja svoje dejavnostna ustanavljanje in delovanje naslednjih fakultet:

- Fakulteta za informacijske študije (FIŠ), ki je prva javna fakulteta v Novem mestu,
- Fakulteta za organizacijske študije (FOŠ) – v postopku je akreditacija programov prve, druge (magisterij) in tretje (doktorat) stopnje,
- Fakulteta za industrijski inženiring (FINI) – v postopku je akreditacija programov prve in druge (magisterij) stopnje,
- Fakulteta za upravljanje s podeželjem (FUP) – v postopku je akreditacija zavoda.

Fakulteta za informacijske študije (FIŠ) je že pridobila status javne (državne) fakultete. Želja in cilj URS sta, da še vsaj preostale tri fakultete dobijo status javne fakultete (ustanove), ki naj bi končno omogočal ustanovitev državne univerze v Novem mestu.

Fakulteta za informacijske študije (FIŠ) Novo mesto (dekan fakultete Janez Povh) je prva državna novomeška (dolenjska) fakulteta in samostojni visokošolski zavod, ki ga je junija 2008 ustanovil državni zbor Republike Slovenije. V študijskem letu 2009/2010 bo zavod izvajal naslednje bolonjske študijske programe: visokošolski študijski program, univerzitetni študijski program in magistrski študijski program Informatika v sodobni družbi ter doktorski program Informacijska družba, ki je od pomladi 2009 v postopku akreditacije. Cilji vseh treh študijskih programov Informatika v sodobni družbi so na različnih ravneh izobraziti diplomante z znanji s področja informacijsko-komunikacijskih tehnologij, raziskovalne metodologije in s širokim znanjem družboslovnih znanj, kar vključuje sociološka, poslovna in organizacijska znanja. FIŠ ima okoli 130 študentov, ko pa bodo potekali vsi letniki rednega dodiplomskega in podiplomskega študija, računa na okoli 300 študentov, od tega okoli 90 % rednih študentov. Fakulteta uspešno razvija partnerske odnose z regijskim gospodarstvom, ki se odražajo pri mnogih skupnih projektih (skupni inštitut za Infotehno, skupni posveti z GZDBK, skupni

projekti s TPV, z Microsoftom, s T-medio, Komunalno, z Adrio Mobil in drugimi).

Fakulteta za organizacijske študije (FOŠ) Novo mesto. Študijski programi Poslovna odličnost, ki jih izvaja Fakulteta za organizacijske študije v Novem mestu (dekan Boris Bukovec), so usmerjeni za potrebe izobraževanja in usposabljanja visoko strokovnega, vodstvenega in vodilnega kadra na področju organizacijskih študij s poudarkom na razvoju kompetenc, potrebnih za nenehno obvladovanje in razvoj kakovosti ter poslovne odličnosti. Ti programi so zasnovani na temeljnih gradnikih nove organizacijske paradigme, ki so prepoznani v usmerjenosti v rezultate, osredotočenosti na odjemalce, voditeljstvu in stanovitnosti namena, upravljanju s procesi in z dejstvi, vključevanju zaposlenih, stalnem izboljševanju in inovativnosti, obojestransko koristnih partnerstvih in čedalje pomembnejši družbeni odgovornosti organizacij. Fakulteta za organizacijske študije ima svoje študijske programe Poslovna odličnost prve, druge in tretje stopnje, ki so v postopku akreditacije na Svetu Republike Slovenije za visoko šolstvo. Njihovo akreditacijo pričakujejo v naslednjih mesecih, možnost za vpis prvih študentov magistrskega in doktorskega študija pa v študijskem letu 2009/2010. Program prve stopnje bodo začeli izvajati v študijskem letu 2010/2011.

Fakulteta za industrijski inženiring (FINI) Novo mesto (v. d. dekana A. Jezernik) je za Dolenjsko, Belo krajino, Posavje in Notranjsko izrednega pomena. Na območju Slovenije se industrija in obrtništvo hitro razvijata. Posledično se pojavljajo primanjkljaji kadra v proizvodnji, tehnologiji in razvoju, inženiringu ter trženju. Za kakovostno in uspešno komercializacijo proizvodov TPV, Revoza, Krke, Adrie Mobila, Trima, Danfossa, Arexa, Novolesa, Nuklearke Krško, Livarja, Rika Ribnica, Inlesa, Kovinoplastike Lož, Iskre Avtoelektrike Nova Gorica, Kolektorja Idrija, velikih tehničnih trgovin in servisno-prodajnih organizacij ter srednjih in majhnih podjetij je nujno pridobiti kandidate in jih izobraziti v tej smeri. V Novem mestu se uspešno razvija srednje poklicno in strokovno izobraževanje. Poleg srednješolskih programov pa se kaže potreba po razvoju programa Inženiring in avtomobilska industrija. V izvajanje programa bodo vključeni tako domači kot tuji predavatelji in priznani strokovnjaki iz gospodarstva. Predstavljeni so cilji, kompetence in predmetniki novih visokošolskih programov fakultete FINI Novo mesto. V postopku akreditacije programa Inženiring in avtomobilska industrija so visokošolski strokovni program, univerzitetni program in magistrski program. Senat za akreditacijo pri Svetu RS za visoko šolstvo je 22. aprila 2009 izdal pozitivno mnenje k ustanovitvi novega visokošolskega zavoda Fakulteta za industrijski inženiring, Šegova ulica 112, Novo mesto.

Fakulteta za upravljanje podeželja (FUP) Novo mesto. Zavod Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma že prek 120 let dejavno sodeluje na področju izobraževanja na področju biotehnike, po letu 2007 tudi na področju gostinstva in turizma. V vsem tem času zavod s svojimi strokovnjaki dejavno sodeluje pri snovanju novih programov oziroma pri izboljševanju obstoječih. Na zavodu že skoraj desetletje izobražujejo študente v okviru višješolskih programov. Potreba po dodatnem strokovnem in raziskovalnem delu na področju biotehnike, podeželskega prostora in prepletenosti turizma s podeželjem je osnova za nov razvoj visokošolskih in univerzitetnih izobraževalnih programov ter njihove razširitve na celotno vertikalno visokošolskega izobraževanja. Končni cilj takšnega izobraževanja bo doktorski študij s področja upravljanja podeželskega prostora. Zavod Grm Novo mesto – center biotehnike in turizma je v letu 2007 oblikoval projektno skupino za ustanovitev nove fakultete. V projektni skupini (vodja Jože Podgoršek) sodelujejo strokovnjaki z različnih strokovnih področij, ki so komplementarni z želeno programsko strukturo novih programov. Pri snovanju doktorskega študija sodeluje tudi Kmetijski inštitut Slovenije. Delo projektne skupine dejavno usklajuje Univerzitetno in razisko-

valno središče v Novem mestu. Končni, nekajkrat popravljeni elaborat za ustanovitev nove fakultete je bil oddan na Svet za akreditacijo konec junija 2009.

Društvo Dolenjska akademska pobuda (DAP) Novo mesto povezuje in združuje že prek 120 doktorjev znanosti in drugih vrhunskih izobražencev ter si prizadeva, da ustvari realne pogoje za delovanje univerze v Novem mestu. Društvo so na ustanovni skupščini (21. septembra 2007) preimenovali iz prejšnjega društva Akademska pobuda Univerza v Novem mestu. Osnovno poslanstvo DAP je, da še naprej in po svojih najboljših močeh podpira nadaljnja prizadevanja v celotni jugovzhodni regiji pri ustanavljanju novih fakultet in pri razvoju visokega šolstva in končno pri ustanavljanju lastne univerze. Društvo je lani organiziralo odmevno konferenco na Otočcu Centri znanja in prakse – kaj hočemo in kam gremo. Predstavniki DAP se dejavno udeležujejo tudi posvetov ekonomistov na Forumih odličnosti. Organizirali so številna znanstvena in strokovna predavanja. Posebej zanimiva so bila predavanja o ekologiji (Dušan Plut), o organski kemiji (akademik B. Stanovnik), o bioloških zdravilih (J. Kos) in o nanotehnologiji (B. Orel). Društvo DAP je podprlo URS in sodepisalo pismo o podpori našim poslancem pri odločanju državnega zbora za ustanovitev Fakultete za informacijske študije v Novem mestu. Sprotno obravnava trenutno stanje in položaj na področju delovanja obstoječih fakultet in ustanavljanju novih fakultet v Novem mestu. Obravnavali so tudi problematiko (in dinamiko) novih investicijskih naložb v izgradnjo novih objektov (Šmihel, Grm, gostinska šola idr.), ki bodo omogočale delovanje naših obstoječih in novih fakultet. Oblikovati bi morali tudi usklajeno stališče v zvezi s perspektivo izgradnje Univerzitetnega kampusa, ali bi bilo smotno sprejeti fazne (časovne) zamike naših načrtov za Univerzitetni kampus in kakšno naj bi bilo optimalno in racionalno sodelovanje obstoječih in novih fakultet v prihodnjih novih objektih. V pripravi je predlog, da se v Novem mestu ustanovi Dekanska konferenca, torej asociacija dekanov, ki bi obravnavala tekočo problematiko, usklajevala prostorske težave in uveljavljala sinergijo sodelovanja. Seveda s skupnim jasnim ciljem, ki naj bo za vse enak – Univerza v Novem mestu.

(Prihodnjič še 2. del članka: Univerza Novo mesto – razmislek o prednostih, priložnostih, pomanjkljivostih, slabostih in bojznih)

Pripis uredništva: Miha Japelj je predsednik društva Dolenjska akademska pobuda.

Hostel Situla: Izziv za novomeški turizem

Luka Blažič, fotografija Boštjan Pucelj

Strategija opiranja na turističnega velika Terme Krka in navijanja, da Terme prek lastne tržne dejavnosti, grosistov in zdravstvenih koncesij vsako leto pripeljejo več gostov, je pragmatično smiselna. Vendar s tako dejavnostjo, bolje rečeno nedejavnostjo, mesto obrača hrbet širokemu spektru ostalim turističnim zmožnostim.

Hotel Situla je pred kratkim obeležil drugo obletnico delovanja. Čeprav je Skupina DNS s Situlo samozavestno in z velikimi pričakovanji začela novo zgodbo, smo v panogo turizma vstopili dokaj naivno in brez izkušenj. Rezultate smo pričakovali hitreje, predvsem pa nas je presenetila nezainteresiranost lokalnih storitvenih dejavnosti za pripravo turističnih ali drugih paketov za naše goste. Za samoumevno smo imeli, da bodo določena podjetja ali posamezniki poskušali animirati nov segment turistov, ki prihaja v mesto. To se v zadostni meri žal (še) ni zgodilo in Situla danes ponuja večinoma svoje turistične storitve. Posledično zavod še ni izkoristil vseh svojih zmožnosti. Šele v prihajajočem letu bomo gostom lahko ponudili širši spekter povezanih turističnih storitev v zaokroženo celovito turistično ponudbo – celostne turistične izdelke.

Prerez turističnih agencij v Novem mestu in regiji pokaže, da se ukvarjajo predvsem z oddajnim ali t. i. outgoing turizmom – tržijo izključno programe tujih dežel. Za lokalno gospodarstvo so veliko bolj pomembni t. i. incoming ali receptivni turizem in agencije, ki se ukvarjajo s tovrstno ponudbo, te pa lahko tudi nerodni tišler presteje le na prste ene roke. Redek primer gibanja v prepotrebni smeri receptivnih potovalnih agencij je moč zaznati pri Kompasu Novo mesto in izdelkih, kot so Rudolfov splav, Matjaževa domačija in nazadnje panoramski avtobus Veseli Janez. Do določene mere razumem, da posebnih potreb po generatorju turističnega obiska v Novem mestu ni. Strategija opiranja na turističnega velika Terme Krka in navijanja, da Terme prek lastne tržne dejavnosti, grosistov in zdravstvenih koncesij vsako leto pripeljejo več gostov, je pragmatično smiselna. Vendar s tako dejavnostjo, bolje rečeno nedejavnostjo, mesto obrača hrbet širokemu spektru ostalim turističnim zmožnostim.

Strinjam se z direktorjem Term Krka, da turisti v mestnem okolju pričakujejo predvsem kakovostno ponudbo kulture in zabave. Z vnovičnim odprtjem Gostišča, napovedano obnovi-

tvijo gostilne Breg, vedno večjo produkcijo Anton Podbevšek Teatra in Kluba LokalPatriot smo na dobri poti k urbanizaciji mestnega jedra. Nadaljnje stopnice so zagotovo izgradnja osrednje parkirne hiše in posledična ureditev mestne tržnice ter (od)rešitev Glavnega trga avtomobilске pločevine. Vse naštetu pa mora imeti rezultat v večji živahnosti trga s podarkom predvsem na javnih prireditvah in festivalih. Da bi se olajšala organizacija, zlasti prijava ali priglasitev javne prireditve, je vredno razmisliti o spremembi odloka o javnem redu in miru. Predlagam dopolnitev odloka, da bo ta jasno opredelil prireditvene prostore v mestu ter prek namenske rabe prostora omogočal poenostavitev pridobivanja soglasij. Predlagam tudi postavitev osnovne poletne infrastrukture (oder, streha, električna ...) na vsaj en prireditveni prostor v mestnem jedru. S tem bo mesto privabilo tudi finančno šibkejšo organizatorje, dalo zagon spontanim uličnim nastopom in ne nazadnje postavilo obliko izgledu prireditve.

Vladni dokument Razvojni načrt in usmeritve slovenskega turizma (RNUST) za obdobje 2007–2011 jasno določa, da je temeljna konkurenčna enota na globalnem turističnem trgu turistična destinacija, ne pa ponudniki posameznih turističnih storitev. Zato je za uspešno poslovanje turističnih subjektov ključno zagotavljanje konkurenčnosti turistične destinacije kot celote. Najbolj strateški pristopi za doseganje konkurenčnosti destinacije so menedžment ali skupno upravljanje turistične destinacije – organiziranje, vodenje in skupno načrtovanje razvoja destinacije – ter skupni razvoj in trženje celostnih turističnih proizvodov na globalnem trgu.

V ta namen se je pred nekaj dnevi zaključil prvi poziv ministrstva za gospodarstvo k izvedbi dejavnosti regionalnih destinacijskih organizacij (RDO). Predmet sofinanciranja sta vzpostavitev in začetno delovanje RDO, natančneje priprava strategije razvoja turistične destinacije, oblikovanje trženjskih znamk destinacije, vključitev v distribucijske poti IKT, nastopanje na trgu in oblikovanje celostnih turističnih proizvodov.

Izhajajoč iz razpisnih pogojev bo prijavitelj iz JV razvojne regije, tj. Razvojni center Novo mesto, najverjetneje prejel 300 000 EUR.

Situla je v imenu Skupine DNS prijavitelju ponudila podporo pri pripravi strategije razvoja turistične destinacije, natančneje pri delu, ki se nanaša na mladinski turizem, turizem kulturne dediščine, prireditveni, kulturni, izkustveni turizem (vodenje in povezovanje timov) ter pri oblikovanju celostnih in tematskih turističnih proizvodov. V Skupini DNS si želimo, da Razvojni center Novo mesto pomoč sprejme in da tudi mladi dobimo priložnost sooblikovanja turistične prihodnosti regije.

Naslednjih nekaj mesecev bo turistično živahnih. Približuje se vrh sezone, napovedana je ustanovitev Strateškega sveta za turizem, ki naj bi uresničeval ambiciozen načrt vlade, da do leta 2020 poveča število nočitev na deset milijonov in prihodov turistov na tri milijone. Znani bodo rezultati razpisa RDO in pisala se bo strategija razvoja turistične destinacije. Poleg vsega pa nas čakajo še lokalne volitve. Zato ne bi bilo napačno, da meščani svoje (bodoče) predstavnike na predvolilnih shodih in soočenjih povprašamo tudi po načrtih za razvoj novomeškega turizma.

Pripis uredništva: Luka Blažič je direktor zavoda Situla.

Katja Martinčič

Bojimo se lastne prazne glave, čustva so postala nevarna, ne zaljubljam se, ker potem težko delamo, ne poljubljam se, ker bi se potem lahko zaljubili. Nimamo časa za to.

Poglejte našo generacijo, nas, ki smo se prebili do študija, nas, ki imamo cilje in jasne prioritete in »načrte« za prihodnost, tudi nekaj želja še. Poglejte generacije, ki nam sledijo, vsaka je boljša, bolj sposobna, dela in se uči hitreje. Konkurenca požira samo sebe. Vse manj je izstopajočih posameznikov, ker so nekdanji redki najboljši postavili standarde, te pa moramo zdaj dosegati vsi. Sami sebi naj ne bi dovolili odstopanja in popuščanja, uspeh je vprašanje boja. Boriš pa se s sabo, na nož.

Naslov je potemtakem zlagan, ker govori o že dolgo neobstoječem. Mi ne sanjamo več, mi nimamo več časa. Trudimo se razmišljati trezno in nenehno. Racionalnost ni

pa moramo do konca čim bolj premočrtno in brez oziranja naokoli. Nad glavami nam visijo popisani koledarji, polni rdečih števil, ob strani stojijo direktorji, profesorji, šefi, birokrati in njihove tajnice ter glasno navijajo, zmagal bo tisti, ki uspešno obide čim več prepek.

Večkrat ko nas ženejo čez to vadišče, bolj se avtomatiziramo, laže se izognemo, bolj nam je vseeno. Ker nimamo časa, da bi sploh pomislili, počasi kar pozabimo. Kmalu začnemo nadzorovati sami sebe, čas, ko mislimo »v prazno«, je postal anomalija, si nimam za nesposobnost, proizvajalec slabe vesti. Kaznujemo se tako, da se kar najhitreje spet pristilimo nazaj v stanje umetne

Biografija: Boštjan Pucelj

nič več pogoj samo pri delu, ampak tudi pri razmišljanju, ker nočemo zapravljeti časa s fantaziranjem. Nenehna budnost razmišljujočega v nas je postala samoumevna, iz ust naj letijo samo še pametne reči in dobre ideje, ostalo se vzame kot neresno in zmedeno. Misli se razdelijo na dva pola, prve so vredne in utemeljene, te smemo deliti brezsravno, tiste druge, neskončno bolj pisane in včasih dosti globljeje izvora, a nepravilno formulirane in preveč osebne, tiste potlačimo. Nimamo časa, da bi jih razpredli, premislili, odsanjali do konca. O tem sploh ne govorimo. Naši osebni svetovi se krčijo vase.

Naše prioritete so drugačne kot kot so bile prioritete ljudi pred leti. Vse več mislimo in vse manj sanjamo, vse bolj smo stvarni in prizemljeni, ker menimo, da nas to rešuje. Ne vem, če delamo kaj več, kot so včasih, a delamo drugače. Načrt dela za naslednji dan ni več dovolj, ker potrebujemo načrt za vsako posamezno uro. Opazujejo nas in ocenjujejo našo umsko prisotnost. Kot da bi odprli novodobni tekmovalni poligon, posejani z ovirami v obliki prijateljev, družine in ljubezni, od katerih vsak zahteva svoj čas, mi

budnosti. Bojimo se lastne prazne glave, čustva so postala nevarna, ne zaljubljam se, ker potem težko delamo, ne poljubljam se, ker bi se potem lahko zaljubili. Nimamo časa za to.

Postopoma nam to postaja všeč, ker se na čuden način počutimo bolj varne v organiziranem in zapovedanem svetu, pa si ga takšnega naredimo kar mi. Tudi ko imam čas, nimamo več časa, ker se to čudno sliši, bo še kdo mislil, da smo brez dela. Pomene začnemo pripisovati banalnostim, da z njimi zakramo luknje, ki smo jih zvrtili v svoje življenje. Koncentrirano beremo vse, celo rumeni tisk, premišljeno naročamo pico prek telefona in dajemo pametne odgovore, ko nas kliče anketar. Mislimo si, da smo postali bojovníki, čuječi in na preži, pa smo samo še bolj otopeni. Prepričani smo, da ravnamo odgovorno, ko se odpovedujemo samim sebi. Zmožni smo racionalizirati tako dolgo, da vse, kar je primarno čustveno in podzavestno, zbledi. Ostanejo samo še resni problemi v realnem prostoru in času, ostalo zanikamo. Ker nimamo časa.

Petra Božič

Sveta, ki ga slikajo ženski pogrošni romani, ne gre zamenjevati s svetom, ki nam ga pričarajo res dobre knjige. To je nesporno dejstvo. Fantazije, ki jih zbuja tak roman, so na nek način nezrele, predadolescentne.

Kam so danes tolikokrat odpravljale vaše misli? Če zunaj nažiga sonce, bržkone na morje, kjer bi se lahko prijetno ohladili. Če zunaj pada dež, pa se vam je najbrž tudi prikradlo v misli toplo obmorsko podnebje z vsemi ugodnostmi vred (možgani na off). Če ste količnik podobni meni, že sedaj razmišljate o vseh knjigah, ki jih boste tvorili s seboj. Čez leto pač ni bilo časa.

Mogoče ste med tistimi, ki svoje bralne navade usmerjajo po letnem času; čez leto se silijo z »resno« literaturo, poleti pa se jim ne da več, in zato izpajo lokalno knjižnico vseh izvodov Nore Roberts. Če ne veste, o čem govorim, si predstavljajte križanca tipa Viharnivrsrečašpanskotelenovelo. Tile roparji so seveda povečini ženskega spola, spoznate pa jih zelo enostavno. Rade volje vam ob več prilicnostih razložijo, da so tovrstne bukvice dovolj dobre le za na plažo. Pa da ne bo zvenelo, kakor da na njih gledam zviška! Več kot enkrat sem na skrivaj škilila izza knjižne police, ki je vsebovala prav zgoraj omenjeno avtorico, in nato hitela do sposojevalnega pulta, do avta in domov, polna slabe vesti, ker tako zanemarjam svoje lačne možgančke. Ampak, hej, zakaj pa ne? Včasih se prileže kaj popolnoma nezahtevnega. Pa če to potem označimo kot guilty pleasure (krivi užitek) ali pa ne.

Kaj pa tiste ženske, ki ljubezenske romane berejo čez vse leto? To lahko brez zadržkov označimo za neke vrste eskapizem, pobeg od realnega sveta in obveznosti.

ki jih prinaša. Vedno sem bila mnenja, da je boljše brati takšne romane kot pa sploh nič. Ampak ali je res tako? Ali ni vsako ekstenzivno bežanje v fantazijski svet škodljivo? Sveta, ki ga slikajo ženski pogrošni romani, ne gre zamenjevati s svetom, ki nam ga pričarajo res dobre knjige. To je nesporno dejstvo. Fantazije, ki jih zbujata tak roman, so na neki način nezrele, predadolescentne. Njihova regresivnost se kaže v dveh vidikih: oboževanje moške moči, ki je natanko ista kakor tista, ki se kaže v razmerju otrok-oče, in pa pasivna seksualnost (a vendar brez krivde, kot je značilno za otroke), ki nalaga odgovornost seksualne želje moškemu. On daje, ženska le sprejema. Ali če povemo v jeziku psihonanalize; vsak tak roman je znova odigran ojdipovski kompleks. Vendar z drugačnim, »srečnim« koncem, saj se ne zaključijo s popolno nemočjo ženske – tokrat junakinja premaga svojo mamo in zaživi ob očetu.

Ženske, ki se pogosto zatekajo v take fantazije, pa s tem ne kažejo svoje nezrelosti, temveč marsikaj drugega. Če branje ljubzenskih romanov označimo za pobeg,

potem mora obstajati nekaj, pred čimer bi rade pobegnile. To ni le realnost kot taka – če izločimo specifične probleme, ki jih morda ima posameznica – to so obstoječa družbena razmerja, ki so v svojem jedru še vedno povsem enaka kot stoletja poprej. Vsemu pompu navkljub se patriarhat odlično drži in ga na noben način ne moremo označiti za zgodovino. Kakor stvar obrnemo, še vedno največ gospodinskih opravil pade na pleča ženske. Pri tem ni nobena izjema tudi skrb za otroke, kar je najbrž največji kurilec energije. Kot sem nekoč brala v neki raziskavi (Janice Radway, *Reading the romance*), veliko žensk opiše branje tovrstnih romanov kot posebno darilo sami sebi. To je njihov čas, in medtem ko berejo, ne želijo biti motene. Ne želijo misliti na vsa opravila, ki jih čakajo in na otroke s svojimi večnimi zahtevami. Zato je tak vsakodnevni pobeg tudi neka vrsta upora. Kaže na nezadovoljstvo v življenju, ki je neposredna posledica družbene ureditve.

Vendar pa po drugi strani ti romani sami ohranjajo status quo; že z zgradbo zgodbe, katere okvir je vedno enak. Želja junakinje, katere identiteta se ob branju pretoči v bralko, je zmeraj enaka – najti moškega, ki bi zanjo skrbel. Ta želja – da bi moški skrbel za njih, kakor morajo one skrbeti zanj in za otroke (in sploh za vse, ker ženske smo skrbna bitja, ni tako?) – je nekaj, kar priklope bralke k takemu šundu že dolgo vrsto let.

Pa vendar: čeprav se svojega razočaranja nad realnostjo, ki pač ni podobna tisti iz ljubezenskega romana, ne zavedajo vse ljubiteljice tovrstne literature, je vsak, še tako majhen upor dobrodošel. Skoda samo, da traja le uro ali dve.

Angel Igov, pisatelj, avtor nove knjige pri Založbi Goga Pišem o drobnih čudežih in izrednostih vsakdanjega življenja

Damijan Šinigoj, fotografija Boštjan Pucelj

Angel Igov se je rodil leta 1981 v Sofiji. Je pisatelj, prevajalec, kritik in novinar. Študiral je angleščino in teorijo književnosti na sofijski Univerzi St. Kliment Ohridski, nadaljeval pa na Univerzi Routhampton v Londonu. Objavil je dve knjigi kratkih zgodb: Sreshti na patya (Srečanja na poti, 2002) in K. (2006). Prva zbirka je dobila državno nagrado južna prolet za prvenec, dobil pa je tudi državno nagrado Rashko Sugarev za kratko zgodbo in nagrado Boyan Penev za literarno kritiko. Objavlja v številnih bolgarskih časopisih in je redni kritik v časopisu Kultura in na TV 5x Riechter. Poleg tega vodi pogovorne oddaje na različnih radijskih postajah. Z nekaj mladimi bolgarskimi pisatelji je začel projekt Liturne, nenapovedana branja literarnih del na prometnih mestnih trgih ali javnih parkih. Je član neformalne mreže evropskih pisateljev, novinarjev in intelektualcev Mind Europe.

Pa začniva na začetku. Zakaj si postal pisatelj?

Odgovor je zelo preprost: ne vem. Zagotovo pa to ni bila zavestna odločitev. Dom, v katerem sem odrasčal, je bil poln knjig, povsem očaran pa sem bil tudi nad očetovim pisalnim strojem. Še preden sem se naučil pisati, sem že zahteval liste papirja in potem na njih tipkal besedo enciklopedija. V osnovni šoli so bili spisi in članki za šolski časopis zame le druga vrsta zabave, prav tako zanimiva kakor nogomet ali kakšna druga popularna otroška igra. V srednji šoli sem začel pisati poezijo kakor mnogi drugi v tej starosti, a sem kmalu ugotovil, da ni kaj prida, in sem poskusil s prozo. In se je neka-ko izšlo. Od takrat naprej ves čas pišem ...

Kako je biti pisatelj v Bolgariji?

Kot pisatelj si v Bolgariji prepuščen samemu sebi in ti je dovoljeno početi najbolj

čudne stvari, če si to želiš, ne moreš pa pričakovati veliko podpore od države in od kar nenadoma neoliberalne družbe. Posledično je le malo bolgarskih sodobnih pisateljev uspešnih v svoji državi, čeprav je znotraj tega ceha družbeno življenje zelo intenzivno in svoje kolege pisatelje lahko vsaj dvakrat na reden lahko vidiš na različnih predstavitev knjig ali kakšnih razpravah. Univerze so bile zelo pomembne pri ohranjanju zanimanja za literaturo in so pogosto zagotavljale delo učitelja za pisatelje, vendar pa je to vodilo k preveč intelektualističnemu literarnemu toku v bolgarski literaturi v devetdesetih, ki jo danes izziva zahteva po instant literaturi. Kot je to v navadi, menim, da resnica leži nekje na sredini. Poskušam pisati na način, ki je vseh meni, da sem najprej jaz zadovoljen, čeprav sem pogosto presenečen, da je moje pisanje vseh drugim ljudem celo bolj kot meni. Medtem ko je bilo v devetdesetih letih bolgar-

skim pisateljem težko najti založnika, so po letu 2000 vodilne bolgarske založbe pokazale veliko zanimanje za »domačo proizvodnjo«. Še danes težko razložim to nenadno spremembo v odnosu do domačega avtorja, pravzaprav mi sploh ni popolnoma jasno, zakaj je do nje prišlo. Kar pa se tiče dejstva, da je Bolgarija postala članica EU, pa menim, da to za pisatelje ni prineslo nobenih sprememb, le da je pri nekaterih morda zraslo upanje za prevod v tuj jezik. Ampak upanje je žal lažno, bolgarska književnost se ne prevaja nič več ko prej, eden od razlogov za to pa je po mojem mnenju vsekakor nepripravljenost državnih ustanov za razvoj fokusirane in zasledive kulturne politike.

O čem pišeš?

O čem pišem, je vprašanje, ki ga nikoli nisem maral. Če bi pisal o 2. svetovni vojni ali morda o življenju na Marsu, bi to z lahkoto

povedal, vendar pišem o drobnih čudežih in izrednostih vsakdanjega življenja navadnega človeka. Včasih ko poskušam pojasniti, da pišem o svetu, ki obstaja tik ob našem, ljudje pokimajo, da razumejo. »Aha, znanstveno fantastiko pišete.« In potem se neham truditi s pojasnili. V svoji prvi knjigi me je zanimalo groteskno, večina mojih literarnih junakov je bila namerno karikirana. Zdaj pa me mnogo bolj zanima človek kot človek sam po sebi. Ampak če sem iskren, pišem verjetno zaradi ljubezni do besed pa ljubezni do jezika; pa zven besed, recimo ritem določene fraze, je tudi zelo pomemben zame.

Kakšno je založništvo v Bolgariji?

Založništvo v Bolgariji je paradoks. Naklade in prodaja so nizki, novih naslovov pa je vsako leto ogromno. Skoraj vsak dan se izda knjiga, ki bi jo z veseljem prebral. Bolgarija ima dolgo in lepo tradicijo prevajanja

in določeni strokovnjaki celo trdijo, da je bila tako srednjeveška kakor sodobna bolgarska literatura rojena s prevajanjem, najprej s prevajanjem kanoničnih bizantinskih tekstov, kasneje pa s poskušanjem »zgrabiti kolikor se le da zabavnih, koristnih in moralnih« knjig iz že razvite evropske tradicije. Današnje bolgarske založbe so še vedno zelo dejavne v prevajanju tujih avtorjev, poskušajo prevesti tudi tisto, kar za časa komunizma ni bilo prevedenega (knjige kakor Ulikses Jamesa Joycea ali Človek brez kakovosti Roberta Musila so bile v bolgarščino šele pred kratkim prevedene), seveda pa z zanimanjem spremljajo tudi svetovno knjižno produkcijo in reagirajo zelo hitro.

Veliko potuješ ...

Rad potujem, zelo rad pa tudi ostajam doma. V Bolgariji obiskujem planine in gozdove, v tujini pa odkrivam mesta. Nekoč sem spoznal Angleža, ki je dejal, da bi morali ljudi z zakonom prisiliti, da bi potovali. Zdela se mi je čudno, da kaj takšnega reče Anglež iz delavskega sloja, ampak ideja se mi zdi čudovita – potovanja, spoznavanja drugih ljudi, držav in kultur neverjetno širijo tvoja obzorja ter zaznavanja in ti pomagajo postati boljši in bolj tolerantni prebivalec lastne države. Potoval sem že po skoraj vsej Evropi, a me še vedno čaka ogromno držav, da jih spoznam. Seveda, če želiš potoovati pravilno, moraš imeti čas. Pravo potovanje, na katerem kar vidiš kilometre, ki ostajajo za tabo, je eno, skoraj teleportacija z letalom pa je nekaj povsem drugega. Ampak čas je danes tako luksuzna dobrina ...

Slovenija ...

Slovenija ima sloves tihe, organizirane in visoko razvite države z zelo lepo naravo, in ko sem tukaj preživel skoraj mesec dni, lahko rečem le, da je vse to res. Zame kot Bolgara je zanimivo tudi to, da mi je kot država zelo zelo blizu in hkrati zelo zelo oddaljena. Slovenija je država, v kateri kot v Bolgariji govorite južnoslovanski jezik, je država, ki je bila del države, ki je mejila na Bolgarijo ... In čeprav ste Slovenci podobno kot Bolgari stoletja živeli kot manjšina v ogromnem večnarodnem imperiju, drug o drugem vemo zelo malo, naša življenja in razvitost obeh držav se močno razlikujejo. Vseč mi je Novo mesto. Ima čudovit zgodovinski center in še bolj čudovito reko. Ker prihajam iz mesta, ki ima med delovniki skoraj 2 milijona prebivalcev, je zame Novo mesto seveda mirno in počasno mesto, kar pa zelo ustreza delu, zaradi katerega sem prišel. V Situlo sem za mesec dni prišel v Gogin pisateljski apartma pisat roman z grškega Rodosa, kjer sem bil tudi en mesec. Spoznal sem, da je to verjetno najboljši način za napisati knjigo, v tujini, stran od tvojega običajnega življenja, dobesedno potopiti se v pisanje. Roman sem dokončal, odhajam domov, ampak v Slovenijo se zagotovo še vrnem kot turist s prijatelji. Vaše gore in gozdovi dobesedno začarajo!

Angel Igov ... Zgodilo se bo

Prevedel Damijan Šinigoj

Zgodilo se bo. Vem, da se bo zgodilo. Enostavno, neizbežno je. Saj vidite, kaj se dogaja po svetu: New York, Istanbul, Madrid, Beslan, Milano, Krakov ... Nekega dne bo bomba verjetno eksplodirala. Lahko se zgodi v podzemni železnici, pred angleško ambasado ali pa v rektoratu. Lahko se zgodi – če bo usoda hotela – v sveti Nedelji.¹ Je kaj v imenu te cerkve, v tej nedeljskosti, kar izziva atentate? Lahko pa se zgodi v kakšni od slaščičarn Nedelja.² Lahko se zgodi v restavraciji Don Domat. V BIAD-u. V Knjižnici.³ Ampak to ne bo delo piromanov, temveč neznanih ljudi s surovimi, spokojnimi izrazi na obrazih. Poslovni, a hkrati navdihnjeni. Oni mečejo v zrak stavbe in ljudi kar tako, kakor drugi ljudje pišejo knjige. Ker so prav gotovo izobraženi ljudje. Al-Kitab. V islamskem svetu to knjigo globoko spoštujejo. Pokukajte na katero koli stran, popisano z arabščino. Kaligrafija je razvita do ravni, ki si je sploh predstavljati ne moremo.

Nisem eden tistih, ki veliko vedo o islamskem svetu. Nikoli se kaj posebej nisem brigal zanj. Svoj čas sem bral zgodbe iz *Tisoč in ene noči*. Spomnim se, da so se v vsej knjigi ljudje ves čas spreminjali v živali – v pse, gazele, opice, osle. Arabcev ne poznam. Vem, da živijo v Sofiji, a se jim izogibam. V Varni pa so menda Čečeni. Obkoljujejo nas z vseh strani. Ampak, saj pravim, nisem strokovnjak za islamski svet, čeprav sem v zadnjih mesecih prebral veliko stvari. Obstaja lepa knjiga o islamu, ki jo je napisal profesor Kosta Jankov, ki predava arabščino na sofijski univerzi. Zadnje poglavje njegove knjige govori o islamskem fundamentalizmu.

Poleg tega berem tudi tisto, kar najdem na internetu. Tako in tako imam dovolj prostega časa, ker sem dal odpoved v službi. Odpoved v službi pa sem dal, ker sem prepričan, da bo v pisarni eksplodirala bomba. Zgodilo se bo. To je neizbežno. Ljudje, ki tam še delajo, tvegajo svoja življenja. Kakor tudi tisti, ki še vedno obiskujejo tržnico, koncerte, predavanja, diskoteke ... Povsem logično je, da bodo teroristi izbrali kraj, kjer se giblje ogromno ljudi. Zato se poskušam takšnim krajem izogniti. Najbolj pogosto sem kar doma. Na srečo imam bratranca, ki je zaposlen v redakciji nekega sofijskega dnevnega lista, ki mi plača, da kaj na hitro prevedem iz angleščine. Po navadi so to članki o geopolitiki ali hollywoodskih igralcih. Članke o geopolitiki objavljajo kakor prevode iz odgovarjajočih časopisov, tisti o hollywoodskih igralcih pa so objavljeni pod imenom novinark, ki je odgovorna za kulturo. Ti drugi me ne zanimajo kaj preveč, geopolitične pa temeljito preberem, nič ne izpustim. Ko jih prevajam, moji prsti bliskovito švigajo po tipkovnici, gibajo se, kakor da so oživi in da jih ne morem obvladati. Vem, da se bodo ti članki kmalu združili. Ko bodo teroristi prišli do Hollywooda. Če jih Hollywood seveda ne prehit.

Jaz vsaj delam, kar lahko, da ne pridejo do mene. Skoraj ne hodim iz hiše. Kupujem le v majhnih trgovinah v ulici. Nisem neumen, da bi šel na velike tržnice. Saj to so vendar neverjetno dobre tarče za napad. Na splošno se izogibam centru mesta. Z mestnim prevozom se nisem vozil že mesece, odkar se je zgodila eksplozija v Marseju. Najprej sem si kupil kolo in sem se vozil z njim, ko pa sem dal odpoved v službi, sem se zasedel doma. Tukaj je, vsaj za zdaj, varno. Kdo ve, morda bodo kmalu prišli tudi do mojega betonskega zaklonišča. Prej sem jedel zunaj, pa me je tista bomba v berlinskem *Macku* streznila. Kupil sem si kuharico in se začel učiti. Na začetku nisem bil uspešen, zdaj pa se že znajdem. Pred dnevi sem si pripravil melancane. Prej sem občasno obiskal cerkev. Saj ne, da sem pretirano veren, cerkve imam enostavno rad. Všeč mi je njihov vonj, vonj po kadilu. Zaradi vonja po kadilu mi je in udobno in skrivnostno ... Ampak povsem jasno je, da zdaj obiskovanje cerkva ne pride več v poštev. Ne po katedrali v Južnem Kensingtonu. Sprašujem se, kako bodo spet zgradili *sveto Nedeljo*, če jo spet vržejo v zrak. Staro zgradbo sem videl na risbah, je mnogo lepša od sedanjega.

Spoznal sem, da tako sploh ni težko živeti. Tržnice, restavracije, cerkve, univerze, stadioni, javne ustanove – vse to so le dodatki v življenju in mirno lahko živiš tudi brez njih. Ne pogrešam jih. Skoncentriral sem se na bistvo. Le kaj mi bodo malenkosti? Bistvo življenja pa je tako enostavno, tako z lahkoto prideš do njega. Potrebujem le dobro pest strahu. Res je, natančno tako. Povsem iskreno priznam, da sem prestrašen. In v tem ni nič čudnega. Le norci se ne bojijo.

Evo, zdaj živim v bistvu. Zagotovo bi bilo težje, če bi imel punco, a v tem pogledu imam srečo. Res je, da imam gotovno napako in da me zaradi nje ženske niso kaj dosti marale. Vsaj tiste ne, ki so bile všeč meni. To je pravzaprav malce tudi smešno, ker govorna napaka ne moti v bistvenih stvareh. Toda ljudje tega ne dojemajo. Na splošno težko ločijo bistvo in malenkosti. Jaz se učim. Jem. Spim. Mislim.

Včasih sanjam, da jo imam, da nisem sam. Da živim z dekletom. Je malo manjše rasti, hitro se zasekira in ima smešen nosek. Imava razpored, kdo kdaj kuha – ona skuha kosilo, jaz večerjo. Večerjava ob svečah. Nimam rad žarnic, svetlobo preveč razpršijo. Sveče so fokusirane. Vedno se prepirava zaradi hrane, jaz kuham skoraj neslano, za moj okus pa ona preveč soli. Jaz bi raje videl, če sploh ne bi nič solili. Ona, recimo, pa ne mara melancanov. Obstaja možnost, da bi se jim zaradi nje tudi odpovedal. Tudi brez tega jih v branjarji nimajo vedno, na tržnico odhajati si pa ne dovolim. Tam se vsak trenutek lahko kaj zgodi ... Žalostno je, da imam jaz malancane rad, ona pa jih ne prenese in si maši nos vsakič, ko me gleda, kako jih jem. Po večerji se, včasih, ljubiva. Ona sramežljivo sleče obleko in se zvravnano postavi predme, malce zmedena in vsaj po mojem mnenju z misli-

mi nekje drugje, pri računu za vodo, na primer. Jaz jo nežno potegnem k sebi, leževa na posteljo. Ko sem ves prevzet nad njo, me ona začudena opazuje.

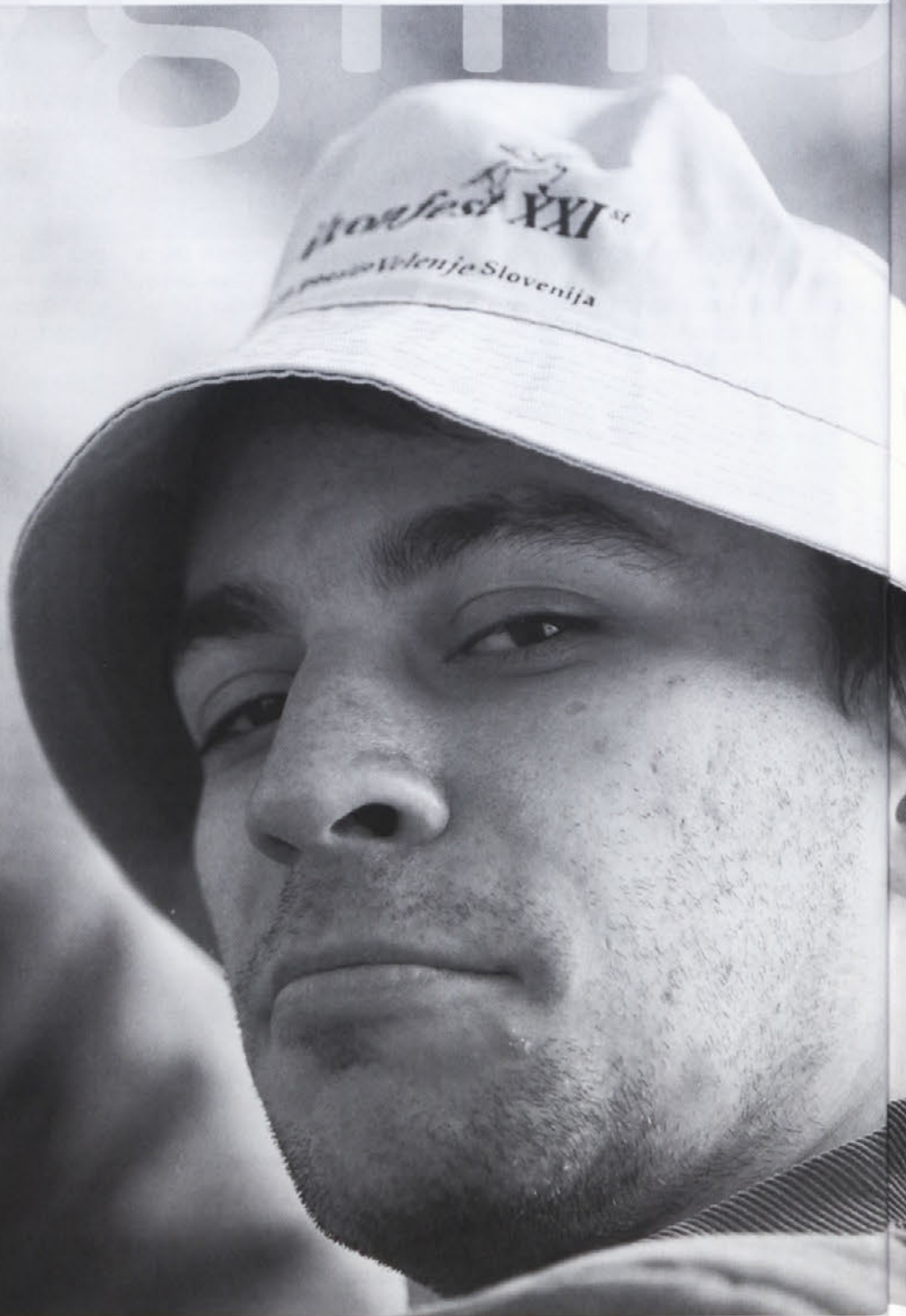
Poleg dekleta imam tudi psa. Moškega spola. Ker nimam delovnega časa, pazim, da ga peljem na sprehod ob neobičajnih urah. Zgodaj popoldne, recimo. Tako je tveganje, da bom srečal druge lastnike psov, zbito na minimum. Zagotovo bi se hoteli pogovarjati z mano in bi me napolnili s tisto čudno mešanico strahu in z dolgočasnosti, ki me zadnje čase preveva vsakič, ko me kdo prisili v pogovor. Ampak moj pes tako in tako ni družaben, z drugimi psi se ne druži zelo rad. V tem sva si podobna. Tudi on sluti terorističen napad? Zelo je pameten in iznajdljiv. Je velik nemški ovčar z ves čas pozornimi, vznemirjenimi rumenimi očmi. Čeprav ti veliki psi veliko pojedjo, moje finančno stanje pa je bolj ali manj omejeno. Morda bi lahko bil irski seter – dobra pasma, energična, ne tako močna, se razume, a vseeno zanesljiva v primeru napada. Ko sem mirnejši, dajem prednost majhnemu psičku, s katerim se ukvarjam le tu in tam, izberem si jazbečarja – ta pasma mi je všeč zaradi vdanosti in pripadnosti. Če pa nisem razpoložen, se s psi ne ukvarjam, zaradi mene tudi če sploh ne bi obstajali. Izbrisem jih, mimogrede, izbrisem tudi svoje dekle, sedem pred ekran in spet berem elektronske časopise. Povsem mirno se lahko živi tudi tako. In kar je najpomembnejše, varno je. Ne povsem, jasno, popolna varnost ne obstaja, ker ne vemo, kje bo bomba eksplodirala. A kjer koli bo že eksplodirala, prepričan sem, da sem minimaliziral verjetnost, da bom jaz tam.

Zgodilo se bo. Vem, da se bo zgodilo. Ne obstaja način, da bi se temu izognili. A ne še zdaj. Ne vem, kdaj. Če ste prišli do tukaj, se zagotovo sprašujete, zakaj sem sploh napisal kaj takšnega. Povsem mi je jasno, da nima kakšne umetniške vrednosti. Nikoli se nisem poskusil kot pisatelj – če ne računam mladostna leta, seveda, ko vsak v predalu pisalne mize hrani zvezek s pesmimi. Vendar na ta tekst sploh ne gledam kakor na poskus literarnega ustvarjanja. Prej bi ga imenoval opozorilo: moja želja je, da čim več ljudi začne razmišljati o neposredni nevarnosti ... Da razumejo, da z vsakim izhodom na prometne kraje, pravzaprav sploh vsakim izhodom na ulico, svoja življenja izpostavljajo veliki nevarnosti. Povsod okoli nas je, bomba že tiktaka ... Da. Zato sem napisal ta tekst in zato sem ga poslal časopisom, in če ga hočejo objaviti, naj ga. Ne moti me, če ga bodo razumeli kot zgodbo, kar seveda ni. Najmanj, kar je, v bistvu vam nisem nič povedal. Ne zaradi česar koli drugega, temveč le zato, ker vam nimam kaj povedati, ker se ni zgodilo.

¹ V sofijski cerkvi sveta Nedelja se je leta 1925 zgodil grozljiv terorističen napad.

² Veriga slaščičarn v Bolgariji.

³ Znana restavracija v Sofiji.

Jaka Berger

Maja Regina, fotografije Jaka Šuln

Če jo vzameš v roke z energijo in domišljijo, hitro oživi

Jaka Berger je rojen pred natanko tridesetimi leti v Novem mestu, na svojo bobnarsko glasbeno pot pa je stopil z vpisom v Glasbeno šolo Marjana Kozine s svojimi štirinajstimi leti. Deluje na različnih glasbenih področjih, svoje samostojno delo pa predstavlja pod imenom Brs time. Med drugim je član novomeške skupine Od Francina možgani, laške zasedbe Strojmachine in dueta Radical improvisation duet. Gre za bobnarja, ki se je, potem ko v domačem mestu ni našel potrebne podpore, preselil v Maribor. Sodeloval je z mnogimi glasbeniki svetovnega formata, med drugim tudi s cenjenim italijanskim basklarinetistom in altsaksofonistom Achillejem Succijem ter s Samom Šalamonom, enim najbolj talentiranih in kreativnih jazz kitaristov in skladateljev na trenutni svetovni jazz sceni. Čeprav njegovo glasbeno ustvarjanje sloni na jazz osnovi, pravi, da ga klasična oblika ni nikoli posebej pritegnila, a mu je kot šola dala ogromno znanja. In Jaka ga s pridom izkorišča za svoje improvizacijske projekte. Po dveh letih delovanja v štajerski prestolnici se je vrnil v Novo mesto. Tu s svojim delom samozavestno in vztrajno nadaljuje ter pripravlja nove projekte. Upamo, da bo tudi ostal in dobil zaslužno mesto na novomeški glasbeni sceni.

Kam segajo tvoji glasbeni začetki?

Vse skupaj se je začelo, ko sem si v osnovni šoli z radia na kaseto presnel skladbi od The Doors Light my fire ter od AC DC Thunderstruck. To sem nato poslušal vse leto, potem pa se prijavil na sprejemne izpite v glasbeno šolo. Nekaj sem še razmišljal med saksofonom in bobni, in izbral sem bobne. Pri tem je tudi ostalo.

Zakaj ravno bobni? Kaj je na njih tako privlačnega?

Ne vem. Dejansko ne vem, kaj me je takrat gnalo v to. Če sem čisto iskren, niti ne vem, zakaj sem prvih sedem let vadil bobne.

Si pred vpisom v glasbeno šolo imel kakšen stik z inštrumenti? Morda pri pouku glasbene vzgoje?

Spomnim se, da sem se ukvarjal z modelarstvom. Nikoli pa nisem bil v stiku z inštrumenti. Vse se je zgodilo praktično čez noč.

Glasbeno šolo Marjana Kozine si obiskoval sedem let, v tem obdobju pa si bil tudi član Mestne godbe Novo mesto, sodeloval si v Simfoničnem orkestru Marjana Kozine in Mladinskem pihalnem orkestru Krka Zdravilišča.

V Mestno godbo Novo mesto sem prišel, ker so potrebovali bobnarja. Slučajno so bili v zasedbi tudi trije moji prijatelji. Povabili so me poleg, tako da sem v njihovih vrstah igral štiri leta. V Simfoničnem orkestru sem sodeloval kot učenec glasbene šole, in sicer v tolkalski ekipi. Nekaj časa sem bil tudi v podmladku pihalnega orkestra, kjer smo igrali predvsem filmsko glasbo.

Potem pa za nekaj časa v rock in metalne vode ...

Pravzaprav se je to dogajalo že med obiskovanjem glasbene šole. Kar dobro sem bil zakoličen z metalom. Čeprav

sem poslušal tudi druge zvrsti, niti pomislil nisem, da bi igral še kaj drugega. V nekaj letih je tudi garažno preigravanje metala zvedenelo. Prijatelji, s katerimi sem se takrat družil in igral, so odšli na faks ali v službe, tako da sem zadeve začel raziskovati sam.

Kdo je tvoj največji vzornik in zakaj?

John Zorn, ki je oče svetovne avantgarde, moderne kompozicije in improvizacije. Njegov opus obsega prek tisoč del v vseh mogočih oblikah. V New Yorku drži skupaj svetovno elito glasbenikov in vse skupaj se dogaja v klubu Stone, ki ga vodi Zorn. Je lastnik založbe Tzadik, ki izdaja vsemogoče eksperimente in obsega preko ti tisoč plošč. Všeč mi je princip nelastnosti, kar pomeni, da ožji krog angažiranih glasbenikov skrbi za izdaje in vse ostalo. Celotni koncept je neprofiten in v prvem planu skrbi za podporo nekomercialnih glasbenikov. Najbolj fascinantno je to, da plošče tiskajo ne glede na povpraševanje, in vsaka plošča založbe Tzadik bo vedno na voljo. Potem so tu še William Parker, Hamid Drake, Wilbert Dee Joode, Art Ensemble of Chicago, Milford Graves, Mike Patton, Sussie Ibarra, Sainkho Namchylak, Satoko Fuji, Vinko Globokar, John Cage

Torej si od štirinajstega leta dalje zasidran v glasbenih vodah?

Skoraj popolnoma. Vmes sem nekaj časa tudi delal. Se mi zdi, da v večini novomeških tovarn.

Začetno znanje skupinskega igranja si pridobival v manjših garažnih bendih.

Prva taka skupina, ki bi se lahko imenovala bend, je bila skupina Al pa ne. Temu bi lahko rekli bolj prvi poskus benda,

ker smo že po prvem nastopu razpadli. So pa tudi ravno takrat razpadli Ringsi in napravili novo skupino Toxic. Naredili so nekaj demo posnetkov in bili prvi bend, ki me je povabil medse. Od takrat dalje nisem bil nikoli več v neki ekipi, ki bi se zaklenila, kajti igral sem v več različnih skupinah.

Čeprav si se v glasbeni šoli srečeval v glavnem z jazzom, te klasični način igranja te zvrsti ni nikoli prevzel. Zakaj?

Tradicionalni jazz me ni nikoli pritegnil, ker je to pomenilo učenje petdeset in več let starih komadov. Vsaka zvrst ima sicer svoje zakonitosti, kako narediti, da bo nekaj zvenelo rock, punk ... Te osnove mora obvladati vsak dober glasbenik. Ko pa delaš svojo muziko, pa seveda ne delaš priredb. Tradicionalni jazz se je zelo zaprl. Res je, da so ljudje, ki so naredili jazz v 50., 60. letih, takrat podirali meje. Žal pa je institucija vzela to dobo jazza ter ga zavila v nek paket izobraževanja. In če greš na primer danes na jazz akademijo, se učiš muziko iz 50. In 60. let. Na jazz klasiko so na primer nori Avstrijci. Žal je vse v nekih kalupih. Ne morem razumeti glasbenikov, ki ne sprejemajo drugih zvrsti kot del celotnega glasbenega spektra. In ta zaprtost mene osebno zelo odvrca.

Pa vendarle tvoje igranje sloni na jazz osnovi?

Seveda. Jazz kot šola ti da ogromno nekega znanja, in sam to znanje izkoriščam kot podlago za improvizacije.

Kdaj si pričel z improvizacijami? Za kakšen način igranja sploh gre?

Z improvizacijo se v bistvu glasbenik sreča že zelo zgodaj, saj vsako spontano igranje do neke mere pomeni improviziranje. Sam sem resneje posegel v improvizacijo pred štirimi ali petimi leti, ko sem začel tudi globlje raziskovati koncepte in sisteme improviziranja. Danes zelo rad prosto improviziram z dobrimi glasbeniki in velikokrat so prvi skupni nastopi energično mešanje vplivov in izrazov. Vedno več postavljam parametre in pravila, iz katerih nastajajo kompozicije, ki temeljijo na improvizaciji, kar pa vključuje tako grafične kot opisne prijeme.

Sodeloval si tudi na mednarodnih jazz delavnicah, kjer si nadgrajeval znanje iz glasbene šole.

Leta 2000 me je potreba po novem izobraževanju pripeljala do tega, da sem se prijavil na prvo mednarodno jazz delavnico v Novem mestu, t.i. Jazzinty - International Jazz Workshop. Potem pa sem se od tega oddaljeval. Do danes sem imel priložnost muzicirati z nekaterimi legendami svobodne improvizirane glasbe, ki še danes dejansko premikajo meje. Tako sem se udeležil delavnice britanskega kitarista Keitha Rowa in japonskega tolkalista Seijira Murayame. Oba sta velika improvizatorja in vesel sem, da sem imel priložnost delati z njima. S Seijirom Murayamo se bom ponovno srečal sredi julija v Menzi pri koritu, kjer bo vodil festival improvizacije.

Leta 2004 si bil izbran na razpisu Društva novomeških študentov, na katerega so se vsako leto lahko prijavljali neuvpeljavljani glasbeniki. Menda si takrat posnel svojo prvo ploščo?

Na ta razpis sem se prijavil kar petkrat, z različnimi bendi, in vsakič, tik pred snemalnim terminom, je bend razpadel. Po večkratnih neuspelih skupinskih poizkusih sem imel tega povsem dovolj. Nisem hotel vedno znova izpasti zaradi neresnosti drugih, zato sem se odločil, da poskusim sam. Prijavil sem se s posnetkom enournega solo bobna. Tisto leto sem bil izbran na razpisu, kar mi je posledično prineslo teden snemanja s Primožem Cigojem. Nastala je plošča, ki ni sicer nikoli izšla. Kljub temu pa sem dobil 45-minutni posnetek. To je bila moja prva studijska izkušnja.

Le leto za tem si že sodeloval s Samom Salomonom, mednarodno priznanim mariborskim jazz kitaristom

in komponistom. Kako si prišel v stik z njim?

Spoznala sva se v okviru abonmaja Jazzinty in takrat tudi prvič spregovorila. Nekega dne me je poklical in mi namignil, da če želim resno delati, naj ga pokličem. Prijel sem ga za besedo in pričel pisati note, ki jih poprej nisem nikoli. Spadal sem nekaj komadov ter ga povprašal, ali pozna kakega glasbenika, ki bi želel sodelovati. In poklical je Achilleja Succija, cenjenega italijanskega basklarinetista in altsaksofonista, ki je povabilo z veseljem sprejel. Prišla sta v Novo mesto, kjer smo snemali dva dni. Onadva sta uživala, jaz pa sem se predvsem potil.

Kako je bilo ustvarjati z izkušenima glasbenikoma? Je bilo to edino sodelovanje? V kakšnih odnosih si s Succijem in Salomonom danes?

Priznam, da sem se tresel kot šiba na vodi, ker sem delal z vrhunskima glasbenikoma. Je pa res, da ti da tako snemanje veliko več izkušenj in samozvesti za naprej, saj vidiš, saj spoznaš, na kakšen način se glasbe lotijo profesionalci. Danes ostajamo v kontaktu predvsem prek interneta, in res je škoda, da zaradi slabih honorarjev težko gostiš dobre glasbenike iz tujine. Želel bi več nastopov na takem nivoju.

In potem? Kaj se je zgodilo s posnetim materialom?

Dobil sem zavrnitev s strani Založbe Goga. Marjan Dović, tedanji glasbeni urednik zbirke Goga musica, je projekt zavrnil. Tiščal je v svojo smer in ni želel izdati ničesar, kar bi odstopalo od tradicionalnega.

So bili vsi ti omenjeni zapleti in nedokončani projekti na glasbenem področju ter slaba podpora domačega prostora vzrok, da si se za nekaj časa umaknil iz Novega mesta?

Vse to in še mnogo več. Z Juretom Dolinarjem kot programskim vodjo LokalPatriota se ni dalo popolnoma nič dogovoriti. Na začetku projekta je dal zeleno luč za izdajo prve plošče Od Francina možgani, ko pa je bilo potrebno pridati finančni delež, so se stvari hitro zaključile. Popolnoma enako se je dogajalo z nastopi, na katerih domači glasbeniki nismo bili nikoli cenjeni. Prevečkrat so nas pustili opeharjene, medtem ko so si sami gradili svoj imperij. V tem obdobju, ko sem sam snemal, se je velikokrat zgodilo, da so bili bendi, kot na primer Puppetz ali Blind Fold, pripravljani na »spile«. Imeli so kvaliteto muziko, bili so naštudirani, in rabili bi le svoj demo posnetek, da bi lahko pričeli z nastopi. Toda iz ne vem kakšnih razlogov niso dobili možnosti. So pa razpis dobivale skupine, ki so komaj zmogle posneti nekaj komadov, potem pa so razpadle in iz njih nikoli ni bilo nič. Iz tega vidika je ta razpis iz leta v leto snemal bende, ki niso imeli prihodnosti, posledično pa zanemarjal še tistih nekaj aktivnih domačih bendov. Stvari enostavno nikoli niso prišle skozi. Lahko trdim, da v desetih letih ta razpis ni obrodil sadov, z izjemo nekaj plošč stare garde novomeških glasbenih legend kot so D'Kovači.

In poskusil si v tujini. Tvojo prvo ploščo, ki si jo posnel v sodelovanju s Achillejem Succijem in Samom Salomonom, so izdali v italijanski založbi Splasc(H) Records, eni izmed petih največjih založb za jazz v Evropi. Je bil to zate pomemben korak?

Lahko rečem, da sem danes zelo srečen, da je Goga takrat rekla ne. Potem ko te doma zavrnejo, iščeš nove možnosti, poizkusiš še drugje. Moram pa omeniti tri osebe, ki so me pri mojem delu nadvse podpirale; to so Sandra Hrovat, ki mi je v atriju knjigarne Goga nudila možnost nastopov, Simon Dvornik, ki je pomagal pri razpisih ter Matjaž Grum. Moja prva plošča z naslovom Brgs Time - Bas Trio je nato po zavrnitvi domače založbe izšla leta 2006 v sosednji Italiji. Zadeva je ugledala luč sveta, ker sta v omenjeni založbi že izdajala tako Samo Salomon kot tudi Achille Succij. Dejstvo je, da če bi delal s kom drugim, stvari ne bi šle skozi.

Kako to, da te je pot peljala ravno v Maribor?

V Mariboru je bil festival Izzven, in David Brown, ki je entuziast in umetniški vodja festivala, je bil zelo eksperimentalno in avantgardno usmerjen. V Maribor sem se vozil na koncerte in vsak mi je znova in znova odstiral glasbeno sceno. Od leta 2005 do 2007 je bil namreč Maribor zelo močan v avantgardni sceni. Ko sem poslušal vse te glasbenike, sem ugotovil, kje je svetovno leglo tega, kar me zanima. V tem obdobju sem sodeloval tudi s prijateljem Mihom Blažičem (N'toko). Ravno takrat je sestavljal skupino za snemanje plošče z naslovom Dobrodelni koncert ob koncu sveta, ki je nato izšla leta 2006 pri založbi Nika Records. Z N'tokom sva se zelo ujela v raziskovanju vsemogočih ekstremov v glasbi in sodelovala v različnih improvizacijskih duetih.

Svoje projekte si poimenoval Brgs Time. Kaj s tem imenom sporočaš?

Brgs Time pomeni Brgsov moment. To ime se mi je porajalo v obdobju iskanja in ob ugotavljanju, kam sodim. Mogoče je tudi indikator tega, da sem se našel. Končno je prišel tudi moj čas.

Se ti zdi, da te Novomeščani dovolj dobro poznamo?

Ne vem. S tem se ne obremenjujem. Če me želite bolj spoznati, me pocukajte za rokav in bomo kako rekli. Nikoli ne zapiram vrat radovednim.

Deluješ v različnih skupinskih glasbenih zasedbah, igraš v duetih, hkrati pa ustvarjaš tudi lastne projekte. Kako usklajuješ svoje aktivnosti?

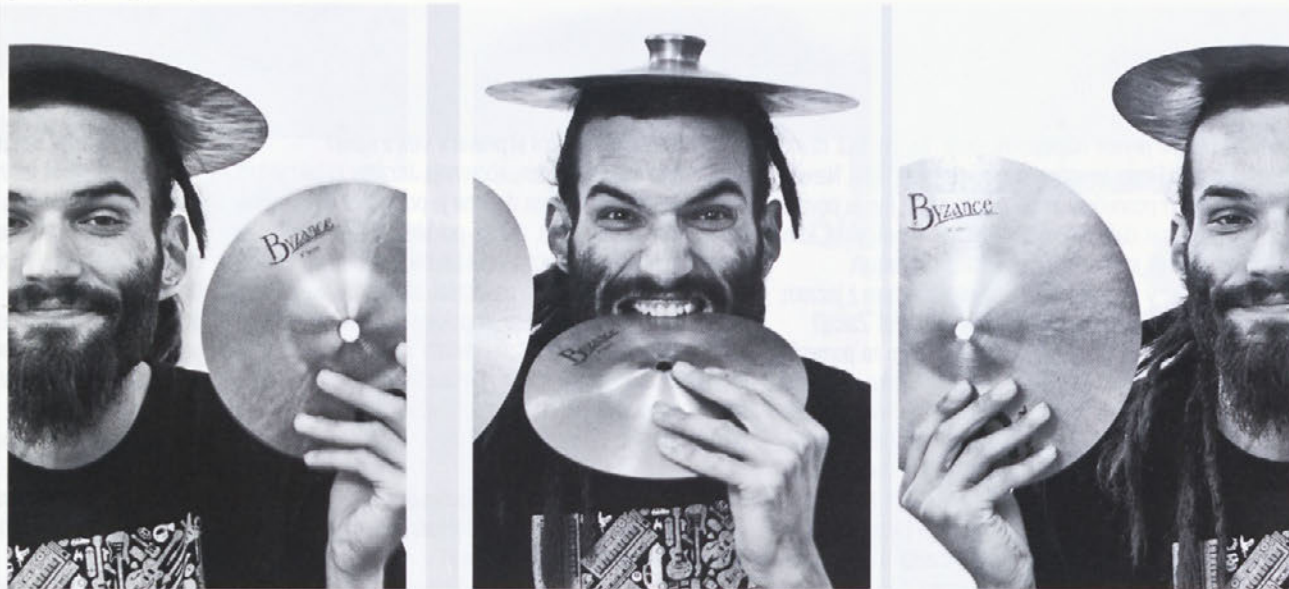
Sem član zasedb Od Francina možgani, Strojmachine, Sportbilly krši embargo, Radical improvisation duet, Jaka-undKiki ... Bendi zahtevajo svoj čas in tudi delo benda traja dlje, zato v vmesnem času vedno pade kaka priložnost za nov projekt. V svojih projektih vedno preizkušam nekaj, kar še nisem izvedel in s tem preizkusim, kako se koncept obnaša v praksi.

Lansko leto si kot član skupine Strojmachine med drugim sodeloval tudi pri snemanju dokumentarnega filma Fabrika Maribor v produkciji RTV Maribor. Za kakšen projekt je šlo?

Režiserka Damjana Rudl z RTV Maribor nas je povabila k sodelovanju pri dokumentarnem filmu o propadu težke industrije na Štajerskem. S tem filmom so prvič po osamosvojitvi Slovenije podrezali v gnezdo, ki muči mnogo ljudi na Štajerskem. Propadlo je ogromno tovarn, številni delavci so izgubili službe, mnogi so se iz tega pošteno okoristili, in o tem nihče noče govoriti. V Mariboru je še danes čutiti posledice tega obdobja. S skupino Strojmachine smo za film posneli zvočno podlago za celotni dokumentarec in tudi nekaj video materiala za vmesne vloške. Video smo snemali v Tovarni dušika Ruše, kjer smo igrali na plavže in ostale tovarniške elemente. Celotni projekt je bil v našem kontekstu in zelo smo ponosni, da smo sodelovali pri tem, saj smo pokazali širino svojega delovanja in podporo tovrstnim družbeno pomembnim projektom.

Zanima te tudi interakcija z ostalimi vejami umetnosti. Lahko poveš kaj več o tem?

Kot sem že omenil, izkoristim vsako priložnost za eksperiment in opazovanje koncepta. Z N'tokom in plesalko Sabino Schwenner smo na Jazzinty abonmaju in Trnfestu izvedli projekt Lačni in trezni, kjer smo prepletili moderni ples z »noise« konceptom. Kasneje sem sodeloval s harmonikašem Danijelom Mariničem in vizualno umetnico Saro Jassim v projektu New Point Trio, kjer smo skozi improvizacijo ustvarjali sliko in glasbo, nastopili smo tudi na drugem Bienalu neodvisnih ilustracij. Vsak tak projekt daje nove izkušnje in znanje, kako prepletati različne umetnosti. Z velikim zanimanjem z znanjem iz prakse nadgrajujem tovrstne interakcije.

O Gogi in LokalPatriotu: Lahko rečem, da sem danes zelo srečen, da je Goga takrat rekla ne. Potem ko te doma zavrnejo, iščeš nove možnosti, poizkusiš še druge Žalosti me, da je mladina prepričana, da če se nekaj ni zgodilo v LokalPatriotu, se enostavno ni zgodilo. V Novem mestu je to trenutno edini prostor, ki mladim ponuja nek program. Žal je le ta dokaj komercialen in se z leti ponavlja.

Ustanovil si svojo lastno založbo Eat this production. Kaj te je pripeljalo do te odločitve?

Moram povedati, da me je izdaja plošče v Italiji precej stala. Če hočeš v tujini izdati ploščo, moraš pač odkupiti določen delež. Velik del izdaje pade na avtorja. Cene so precej visoke in zame je to nesprejemljivo. Prodaja plošč se iz leta v leto manjša, avantgardno glasbo pa kupuje le malokdo. Če nikoli ne prodam nobene, hočem imeti izdelek, kot se spodobi. Prve izdaje sem naredil z Markom Karlovčcem v postavi bobni in saksofon, imenovani Improvisatin duet, s katero sva tudi zadnje dve leti veliko koncertirala. Moja naloga je, da napišem muziko, jo zaigram in posnamem ter da ima stvar končno obliko. To je zame zaključek projekta. Enostavno sem si rekel, da si ne bom dovolil, da bo na račun založnikov moj izdelek s flomastrom popisana plošča, na katero se bo nabiral prah.

Končno obliko, torej posneto ploščo v ovitku, tvoji projekti dobijo v Londonu?

Posneto muziko pošiljam v London, kjer me 100 plošč skupaj s poštnino stane 200 eur. Vse zapakirano in tako »kot se šika«.

K tebi že prihajajo mladi bendi, ki nimajo finančnih sredstev za snemanje?

Založbo sem v prvi vrsti ustanovil za svoje potrebe, torej za to, da bom izdal svojo glasbo. Ko pa sem postavil stvari zase in nabavil vso potrebno opremo, sem se odločil, da bom to možnost ponudil tudi vsem ostalim. Danes je ogromno bendov, ki nima denarja za založbe. Mladi bendi prihajajo do mene in me sprašujejo, kakšne kriterije imam, da lahko posnamejo ploščo. A kdo jim ima pravico reči, da ne smejo imeti svoje plošče? Za 250 evrov lahko vsak bend dobi 100 svojih plošč.

Kako to, da si se po dveh letih delovanja v Mariboru vrnil v Novo mesto?

Vrnil sem se zato, ker se je v Novem mestu končno zgodil nek prostor, kjer lahko delam, kar prej, nikoli nisem mogel oziroma nisem dobil priložnosti. Govorim seveda o Sokolskem domu. Tu smo se zbrali mnogi, ki smo bili tam čez cesto (beri LokalPatriot) zavrjeni.

To pomeni, da ste »Sokol« na bojni nogi z LokalPatriotom?

Nismo v nikakršnih sporih. A če bomo delali to, čemur so oni odločno rekli ne, potem imamo dovolj dela za deset let. Žalosti me, da je mladina prepričana, da če se nekaj ni zgodilo v LokalPatriotu, se enostavno ni zgodilo. V Novem

mestu je to trenutno edini prostor, ki mladim ponuja nek program. Žal je le ta dokaj komercialen in se z leti ponavlja. Ničesar in nikogar nočemo spremeniti, program LokalPatriota je vseeno dal Novemu mestu veliko, mi pa želimo le pripeljati umetnike, ki tu niso še nikoli dobili priložnosti. Sodelujemo že z radiema Študent in Marš, imamo tudi podporo Metelkove in Pekarne, pridružujemo se Pohorskemu bataljonu Marka Breclja, imamo podporo večine alternativnih klubov in gibanj v Sloveniji in tudi sodelujemo z njimi. Imam občutek, da se drugje po Sloveniji bolj zavedajo pomembnosti takega prostora kot doma, kar tudi dokazuje obisk spletne strani Sokolskega doma; iz Ljubljane in Maribora imamo namreč 200 do 300 klikov tedensko, medtem ko v Novem mestu obišče stran okoli 20 do 30 ljudi.

Ne dolgo nazaj se je v Galeriji Sokolski dom odvil prvi del projekta Zvočni prepili. Kakšnih glasbenih projektov se lahko nadejamo v prihodnje?

Zvočni prepili so bili moja oddaja o improvizirani glasbi na mariborskem radiu Študent – Marš. Ker pa nisem več redno prisoten na radiu, sem se odločil, da izkoristim prostore galerije Sokolskega doma in nadaljujem Zvočne prepilhe v koncertni obliki. Ideja oziroma želja je izvajati koncerte akustične, improvizirane in eksperimentalne glasbe ter predstaviti slovenske in tuje glasbenike, ki so aktivni na tem področju. Zavedam se, da je Novo mesto majhno in še ni imelo pravega stika s tovrstno glasbo, zato se mi zdi pomembno narediti prvi korak v to smer. Tovrstna glasbena praksa ima veliko širino, zato upam, da bo to tudi prenesla na naše meščane ter jim vlila tisti občutek, da ni narobe razmišljati drugače in posegati po glasbi z drugačnim pristopom. Ciklus bom izvajal enkrat mesečno, če pa bodo sredstva in potujoči tuji glasbeniki dovoljevali, pa tudi večkrat. Za julijske prepilhe lahko povem, da se bo na novomeške odre po dolgem času vrnil tudi N'toko, in sicer s solo improviziranim nastopom, kasneje v jeseni pa tudi z ostalimi svojimi projekti. Tudi avgusta in v jesenski sezoni bom gostil predvsem domače improvizatorje.

V Sokolskem domu pričenaš s tedenskimi srečanji glasbenikov. Kdo se ti lahko pridruži?

Vsi glasbeniki, ne glede na zvrst ali instrument. Upam, da bodo na plano prišli posamezniki in bendi, ki se sedaj še skrivajo ali pa za njih še nihče ni slišal. Vseeno mi je, ali bova dva ali pa nas bo deset. Nimam nekih visokih pričakovanj. Ponudil jim bom vse, kar lahko ponudim.

V večini glasbenih zvrsti je boben ritmični temelj, v improvizaciji pa doseže mnogo večje razsežnosti. V katero smer se bolj nagibaš – torej v solo improvizacijo ali igranje v skupini?

cijo ali igranje v skupini?

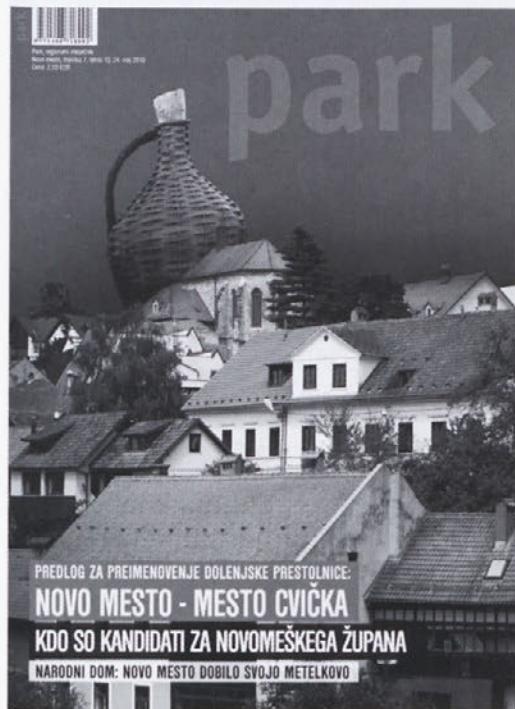
Moja solo pot bo vedno neko raziskovanje, na drugi strani pa si želim tudi benda. Z improvizacijo želim k bobnu pristopiti na drugačen način, ves čas imam v mislih idejo prepiranega bobna. Glavnina mojega glasbenega razmišljanja je premikanje meje. Z vsakim projektom želim narediti nekaj novega, seveda pa je poleg sola, ki ima poudarek na osebnem razvoju in izrazu ter je za glasbenika eden največjih izzivov, pomembno mesto tudi kolektivna improvizacija z več glasbeniki. Za to vrsto muziciranja je potrebno veliko izkušenj na instrumentu in v postavljanju parametrov ali t.i. konceptu. Seveda z upoštevanjem zgodovine in dosedanjih dosežkov v improvizaciji.

Kaj pa neimprovizirano, torej klasično igranje v skupini?

Igranje v skupini ima svoje zakonitosti, ki se od benda do benda spreminjajo z njihovimi idejami. Delujem v treh kolektivih in vsak ima svoje »fore«. Strojmachine je zelo organizirana stvar in tam si del kolesja, ki mu rečemo pleme, in iz tega tudi izhajamo. Vsak ima svoje naloge in glede na sposobnosti pripomore k delovanju. Ustvarjanje glasbe skupine Strojmachine je dolgotrajnem postopek, ker se sočasno s popolnoma drugimi omejitvami kot pri navadnem bendu. Glasba se ustvarja na instrumente lastne izdelave, kar proizvaja drugačen zvok, večji del ustvarjanja glasbe pa je izumljanje. S skupino Od Francina možgani ustvarjamo multizanrsko glasbo in se ne omejujemo. Zadnje čase vedno več uporabljamo element improvizacije, kar se tudi sliši na novi dvojni plošči Digitala. Plošča je že na voljo, vendar je javnosti še nismo predstavili. Tretji kolektiv pa je še kar »frišen«; gre za skupino Sportbilly Krši Embargo iz Maribora in Sloven Gradca, s katero ustvarjamo komponirano glasbo z elementi improvizacije. Zasedba je pestra in ponuja širok izraz. Vesel sem, da sem spoznal to ekipo, in mislim, da bomo dolgoročno lahko našo glasbo nadgrajevali.

Se zadnje vprašanje – omenil si mi, da se tvoje sanje nahajajo v New Yorku? To pomeni, da boš srečo poizkusil čez lužo?

Nikoli me ni bilo sram pokazati svoje glasbe vzornikom. Mislim, da je to najboljši indikator za dobro ustvarjanje. Vsi, ki niste prepričani v svoje delo, naj vas ne bo strah kontaktirati svojih vzornikov, ne glede na to, kako veliki umetniki so. Tudi oni so le ljudje in veseli, da je njihovo delo v vas vzbudilo ustvarjalnost. Jaz sem z enim preprostim iskrenim pismom stopil v kontakt z Johnom Zornom, tako da imam danes njegov domač naslov in mu svojo glasbo lahko pošljem, kadar hočem.

Odmev

Intervju: Bojan Kekec, kandidat za župana Mestne občine Novo mesto, Park, št. 7, str. 22

V pogovoru novinarja Uroša Lubeja s kandidatom za župana Mestne občine Novo mesto se je novinarju zapisal tudi tale stavek v njegovem vprašanju: »/.../ Razen tega, da se je morda gospod Kuljaj dvakrat nekoliko osmešil pri projektih za oživitve mestnega jedra. Prvič, ko je hotel odpreti atrij, pri tem pa pozabil na tista dovoljenja, ki jih mora dobiti vsak navaden smrtnik, drugič s svojim poskusom oživitve tržnice, ki je neslavno propadel.«

V zvezi z atrijem sva z arhitektom Bojanom Košmerlom javnosti vse povedala takrat, ko je bilo to aktualno. Dodal bi le to, da ne vidim nobene potrebe, da po daljšem časovnem zamiku Uroš Lubej v maniri zakotnega medijskega manipulantla sprevrača resnico po meri aktualnih političnih potreb.

Resnica glede atrija stavbe na Glavnem trgu 24 pa je ta, da sem sam prišel na dan le s pobudo, da bi v tem atriju lahko postavili deželno vinoteko, o potrebnih vlogah za dovoljenja pa sta odločala lastnik Franc Frelj in arhitekt Bojan Košmerl, kar je tudi logično in normalno.

Kdo se je tu osmešil, je drugo vprašanje. Jaz, ki sem hotel, da bi podgane v tem atriju zamenjali turisti, ali tisti, ki so naredili vse, da so zmagale podgane. To pa je nekako po meri stanja duha, ki štrli iz Lubejeve nemarne sposoje mojega imena.

Kar pa zadeva prenove tržnice, projekt ni prav nič propadel. Nasprotno, prav ta čas tečejo intenzivni pogovori z možnimi investitorji in najemniki prenovljenih prostorov v kareju tržnice. Problem je le v tem, da takšni projekti ne stečejo (posebej v tem času) tako hitro in enostavno kot vsevedno Lubejevo pero.

Ivo Kuljaj

Odgovor

Nekaj impresij o Narodnem domu, Novem mestu in rdečem velikanu, Park št. 7, str. 5

Dragi gospod Lubej!

Če ste vi dobili tragikomično impresijo ob prihodu gospoda K., svetovalca, in gospoda M., župana, v Narodni dom, mene preveva le žalostna in tragična. Tragična še zlasti ob spoznanju profesionalne ravni uvodničarja – komentatorja časopisa Park. Včasih so nas še v komunističnih šolah učili, da mora komentator najprej preveriti dejstva, ki so šele tako lahko predmet analize in komentarja. Vi pa kar tako: izmislite si dejstva in jih potem komentirate. Kaj se lahko izcimi iz tega novinarskega unikuma, si lahko mislite.

Če vas seveda to sploh zanima, v kar močno dvomim.

Post scriptum

Ogorčeno protestiram, ker po dolgem času ne nastopam oziroma nisem eden od (anti)junakov vaše cenjene rubrike Potlač.

Ivo Kuljaj

Odziv na članek

Nekaj impresij o Narodnem domu, Novem mestu in rdečem velikanu, Park št. 7, str. 5

Nekaj dejstev v zvezi z Društvom Novo mesto, Narodnim domom in prisotnostjo društva v občinskem svetu

1. Da se danes sploh pogovarjamo o dogajanju v Narodnem domu, je posledica trdnega vztrajanja in cele kopice dejavnosti Društva Novo mesto v letu 1997 (sestanki z vsemi vpletenimi, lobiranje, priprava ocene gradbenega stanja, prispevki in nastopi v medijih, javne prireditve itd.), da Narodni dom preide iz zasebne lastnine (Cestno podjetje) v lastništvo mestne občine, kar se je zgodilo septembra 1997 na osnovi posebne menjalne pogodbe. V nasprotnem primeru bi v Narodnem domu verjetno imeli vse kaj drugega kot javne kulturne prireditve.

2. Na pobudo Društva Novo mesto je bila 2. 10. 2002 ustanovljena Ustanova za obnovo in oživitve Narodnega doma. V skladu z ustanovitvenim aktom in statutom upravnemu odboru Ustanove predseduje župan, društvo pa v upravni odbor prispeva 2 člana. Na začetku, ko je županovalec Anton Starc, je bil upravni odbor Ustanove dejaven in je zbral tudi nekaj prostovoljnih prispevkov od Novomeščanov, ki jih je pozval k donacijam (ta denar je še vedno namensko vezan). Za kasnejše nedelovanje Ustanove nosi krivdo tisti, ki jo vodi (oz. naj bi jo vodil). To pa je vsakokratni župan MO NM.

3. Društvo Novo mesto je 17. maja 2007 organiziralo odmevno likovno-kulturno manifestacijo Zadnji krik Sokola, na kateri se je zbralo prek 300 obiskovalcev najrazličnejših generacijskih in družbenih skupin (zaradi množičnega obiska vsi niso mogli v stavno in so se zbirali okoli nje). Manifestacija, katere osnovni namen je bil opozoriti na ogroženo kulturno poslanstvo Narodnega doma, je rušila medgeneracijske in druge družbene pregrade ter je med drugim dokončno »oblikovala« mlađa likovnika, to sta Sebastijan Šeremet in Nejc Smodiš. Marijan Dovič je to prireditev označil za kulturni dogodek desetletja.

4. Lokacija univerzitetnega kampusa, ki je danes določena tudi z OPN MO Novo mesto (in za katero je bil pred časom izveden tudi javni natečaj ter pridobljena kakovostna arhitekturna zasnova in pripravljen predlog OPPN), ne bi bila tako samoumevna, če ne bi takratna svetnika društva Novo mesto z argumenti in osebno avtoriteto prepričala zadostnega števila svetnikov. Skoraj polovica tedanjih svetnikov bi takrat na tem mestu raje videla obrtniške delavnice s proizvodnjo izpušnih cevi in okenskih senčil.

5. Mestnega arhitekta v Novem mestu ne bi bilo, če ne bi bil Tomaž Levičar izvoljen v občinski svet na listi Društva Novo mesto. Zaradi svojega neumornega, dejavnega in kritičnega dela v občinskem svetu je kmalu postal trn v peti tedanjega župana Kovačiča, ki mu je, da bi se znebil kritike v svetu, ponudil delovno mesto v svojem kabinetu. Tomaž Levičar je to delovno mesto spretno izkoristil in nadgradil v korist mesta in meščanov. Žal sedanja občinska garnitura pomena njegovega dela ni znala dojeti in se ga je zaradi političnih razlogov raje znebila.

6. Pričakovati, da bi od političnih strank neodvisno civilno združenje, ki promovira kulturno podobo mesta, prevzelo oblast, bi bilo topoumno. Vsakokratna oblast potrebuje prisotnost kritične javnosti na vseh ravneh odločanja kot nekakšen korektiv političnim odločitvam. Takšna prizadevanja so v skladu z usmeritvami pobude Moja družba in s priporočilom iz priročnika Skupaj za skupnost, ki ga je pred kratkim izdala skupina enajstih slovenskih nevladnih organizacij. V njem je delovanje Društva Novo mesto izpostavljeno kot primer dobre prakse na področju sodelovanja nevladnih organizacij v postopkih odločanja.

7. Društvo, ki se preživlja zgolj s članarino, donacijami in prostovoljnimi delom, ne more opravljati del in nalog namesto tistih, ki so za to plačani.

Mitja Simič, predsednik društva Novo mesto

Popravek

Intervju z Dušico Balažek, romsko svetnico, Park, št. 7, str. 8-9

Pri naslovu intervjuja z Dušico Balažek avtorja Bogdana Mikliča je pri redakciji prispevka prišlo do neljube napake. Ime naše sogovornice je bilo namreč zapisano kot Dušanka namesto Dušica. Za napako se vsem vpletenim iskreno opravičujem.

Uroš Lubej
odgovorni urednik

Manj je več?

Natalija Mikec, fotografija Boštjan Pucelj

Modrčki so spet druga zgodba. Jaz jih, če se le da, doma ne nosim in tudi kupujem takšne krpice, pri katerih mi ga ni treba nositi. Kar zavidam moškim, ker ne potrebujejo tega nadležnega dodatka. Moti me oboje: ta občutek ujetosti v kalup kot tudi vezava okoli prsnega koša. Težko tudi najdem nadržek s košarico, ki bi se mi povsem prilegala. Tako se tolažim z mislijo, kako je šele ženskam z obilnejšim oprsjem, ki dejansko terja dodatno oporo.

Smo v času kratkih noči in dolgih dni, ki doseže vrhunec ob poletnem solsticiju – po domače najdaljšem dnevu, ko je sonce najvišje, tj. ob kresu, 21. oziroma 22. junija. Začenja se čas užitka na prostem ob dolgih vročih poletnih dneh, ko se nagradimo za celoletno delo – čas dopustov, ko bo na ogled telo in s tem povezanih bolj ali manj okusnih pomajkljivih oblačil in stilskih spodrseljav. Že sedaj sredi pomladi radi pasemo oči na pogumnih mladenkah, ki razgaljajo dele svojih teles ob spodbudi prvih sončnih žarkov. Poleti teh nadobudnih mladenk niti ne opazimo več, ker je oblačenje zreducirano na minimum kot čisto običajna človeška praksa ob vroči sončni pripeki.

V poletnem času so v središču telo, njegova nega in skrb zanj ob neusmiljenih sončnih žarkih. A tarča moje tokratne pozornosti ni naše kljubovanje sopari in vročini – najbolje v dobri družbi v kakšni senci z osvežilno pijačo v roki, marveč naš vsakodnevni neposreden stik s telesom – spodnje perilo.

Ko se podamo v trgovine na lov za kakovostnim ženskim spodnjim perilom, prvo bodejo v oči vratolomno visoke cene za malo oziroma nič blaga. Pri izbiri je treba misliti tudi na vzdrževanje perila, saj večina razpade ob prvem pranju. Osebo prisegam na bombažne izdelke, ki so najbolj prijazni do telesa, a kaj ko je tako težko najti lično spodnje perilo iz bombaža. To je na prodaj zlasti v modelu maminega stila spodnjic la dilema Bridget Jones.

Seveda se naš pogled ustavi tudi na mičnih tangucah, spodnjic »z nitko za ritko«, kot sem neke zasledila. Seveda je pri tej izbiri prvotno vprašanje higiene. Na raznih internetnih forumih govorijo o tangucah kot nekakšnem »floss for the ass« pa tudi zdravniki svarijo pred ginekološkimi vnetji in boleznimi, ki jih povzroča njihova raba. Zaradi nehigieničnosti tanguca bi bilo že skorajda bolje, da smo ženske spodaj povsem brez kot razvratna Sharon Stone v Prvinskem nagonu.

Če se že odločimo, da s tangucami nekoliko popestrimo

čutnost in svojo spolno mikavnost, je tu lahko tudi vprašanje videza. Kot z vsemi artikli je eno gledati jih na top modelih oziroma v izložbi, nekaj čisto drugega pa je potem praksa: malokateri zadnjici tudi pristojijo. Ob pranju se pogosto tudi razširijo oziroma skrčijo, in ne vem, kaj je bolj estetsko neokusno, če oseba nosi prevelike ali premajhne tanguce, dasi mnogotere moške itak bolj zanima tisto, kar je skrito pod spodnjim perilom.

Vse zgoraj navedeno ni tako nepomembno, sploh sedaj ko se na tržišču pojavljajo tudi tanguce za moške, ki postajajo vedno bolj popularne. Morda bo to pisanje tudi v premislek pri njihovi odločitvi, ali poseči po njih ali ne. Priznam, kakšno leto sem jih tudi jaz nosila, danes pa žal ne vem, kam bi z njimi. Morda bi kazalo vse skupaj zažgati kot v neki angleški vasi, kjer imajo vsako leto dan požiga belih nogavic zaradi prezira do tega fenomena.

Modrčki so spet druga zgodba. Jaz jih, če se le da, doma ne nosim in tudi kupujem takšne krpice, pri katerih mi ga ni treba nositi. Kar zavidam moškim, ker ne potrebujejo tega nadležnega dodatka. Moti me oboje – ta občutek ujetosti v kalup kot tudi vezava okoli prsnega koša. Težko tudi najdem modrček s košarico, ki bi se mi povsem prilegala. Tako se tolažim z mislijo, kako je šele ženskam z obilnejšim oprsjem, ki dejansko terja dodatno oporo.

Menim, da je kakovostno spodnje perilo zelo pomembno za dobro počutje, zato nakup tega ni stran vržen denar. Čeprav je drugim očem nevidno pod oblačili, vpliva na naše razpoloženje. Erotična bombažna čipka spodbudi občutek ženstvenosti in miline, za razliko od socialne različice spodnjega perila v smislu »ni važno, kaj je, samo da je nekaj«, ki prispeva k enoličnosti in togosti vsakdana.

Moški so prav hecni pri izbiri spodnjic, ki veliko povedo o posamezniku. Angleži jih o božiču dobijo cele kopice od svojih mam in komentar o modelih in vzorcih na njih je povsem odveč! Se pa tudi močnejšemu spolu letos obeta prava

revolucija s tangucami in prav zanima me, kdo bo posegel po njih in jih razkazoval. Pozimi pri moških cenim čiste dolge gate, ker mi povedo, da videz ni vse, marveč je zdravje na prvem mestu. Tudi nekaj nostalgичne seksualne privlačnosti je v njihovi nošnji, pa naj jih nosi star ali mlad, morda zato, ker so jih nosili že naši dedki in pradedki.

Dan mladosti in študentske demonstracije

Tina Ban, fotografija Boštjan Pucelj

Obe, slovenska in širša evropska, sta relativno stari družbi, ki sta že po definiciji konservativni ter zato manj naklonjeni mladim. Če svojih mladih sil ne bosta kmalu integrirali, ju bodo hitri gospodarski tigri Azije in Južne Amerike še naprej vztrajno prehitevali. Prav nič me ne bo presenetilo, če bo slovenska in evropska mladina, naveličana čakanja na boljše čase, začela s trebuhom za kruhom uhajati na Kitajsko.

Verjetno ni naključje, da smo v nekdanji državi dan mladosti praznovali ravno maja. Maj je namreč mesec, ki najbolj od vseh spominja na tisto življenjsko obdobje, ko človeško bitje uspešno premaga preizkušnje primarne socializacije ter se z vso silo zažene v življenje. Mladi ljudje so kot majska vegetacija, ki je tik pred tem, da obrodi prve sadove, ter tako generacijam, ki so jo vzgajale, poplača trud, ki so ga vložile v njeno vzgojo. Tako gredo stvari v naravi in tako je še do nedavnega delovala zahodna družba. Vendar žal ni več tako. Ideje, da na mladih svet stoji, da so mladi steber družbe in narodovo bogastvo, so postale izpraznjene floskule, praznovanja dneva mladosti, ki jih ponekod še prirejajo, pa v današnjih okoliščinah dobivajo sarkastičen ton. Dejstvo namreč je, da današnji mladi nimajo veliko stvari, ki bi se jih v svoji prihodnosti lahko veselili.

Tudi to so, slutim, med drugim hoteli povedati študentje, ki so letošnji maj ovekovali s študentskimi demonstracijami. Težko verjamem, da je njihovo jezo podžgala zgolj napoved o izgubi privilegijev pri študentskem delu. Ta je bržkone le privzdignila pokrovko na kotlu, v katerem že dolgo brbota od strahov, tesnobe in pomislekov, s katerimi se mladi zavedno ali nezavedno soočajo, vendar jih na demonstracijah žal niso uspeli jasno ankulirati. Mladi, ki so kamenjali parlament, imajo še mnogo drugih bolj žgočih razlogov za svoje nezadovoljstvo kot samo ukinitve dela na študentske napotnice. Kot ugotavljajo sodobni sociologi, prav oni postajajo ena najbolj socialno ogroženih družbenih skupin. Pravzaprav študijsko obdobje, v katerem nad njimi finančno še bdijo starši, država in druge ustanove, niti ni tako težavno, težje je obdobje iskanja prve stalne zaposlitve, ki se pogosto zavleče globoko v trideseta leta. Do tedaj so številni prisiljeni nadaljevati s študentskim načinom življenja, kar pomeni nestalno in neredno delo, delitev najetega stanovanja s sostanovalci, nezmožnost najetja kredita ter posledično načrtovanja družine. V Italiji in nekaterih drugih južneevropskih državah te mlade imenujejo tudi generacija 1000 evrov. Ime so dobili po višini svojega povprečnega mesečnega dohodka. Ta za slovenske razmere sicer ni tako nizek, vendar je v omenjenih deželah njegova realna vrednost precej nizka. Znesek, ki je nekaj malega višji kot minimalna italijanska plača, zadostuje le za plačilo najemnine stanovanja, ki si ga delijo s prijatelji, ter za pokritje osnovnih bivanjskih stroškov. Ena največjih težav te generacije je, da v svojih rokah nima nobenega vzvoda moči, s katerim bi lahko izboljšala svoj položaj. Ker niso redno zaposleni, ne morejo z ničimer pritiskati na delodajalce. Delodajalci jih zaposlujejo le pogodbeno, s pogodbenari pa jim zagotavljajo delo le za nekaj mesecev ali najdlje za eno leto. Tako jih držijo v krču, zaradi katerega se mladi bojijo postavljati svoje socialne zahteve. Vsaka napačna poteza jih namreč lahko stane izgube službe oz.

podaljšanja pogodbe. Ti mladi se tudi ne povezujejo v sindikate ali druge organizacije, ki bi ščitile njihove pravice in interese. Vendar so si za to v prvi vrsti krivi sami. Skupaj z mladostjo namreč podaljšujejo tudi slog »življenja za trenutke«, odlagajo skrbni na prihodnost ter ostajajo politično apatični.

Situacija, v kateri so se znašli mladi, je tako kompleksna, da ni jasno, na koga pokazati s prstom in komu naložiti odgovornost zanj. Nekateri bodo razlagali, da večina tistih, ki so danes v poznih dvajsetih oz. zgodnjih tridesetih letih, pripada drugi *baby boom* generaciji, ki s svojo številčnostjo vnaša neravnovesje na trg dela. Drugi bodo krivdo pripisali še vedno močno razširjenemu mitu, da višja izobrazba odpira vrata boljši zaposlitvi. Ta je danes postavljen na laž, saj prej velja obratno: više ko so mladi izobraženi, težje jim je najti ustrezno delo. Še posebej slabo se godi tistim, ki so zaključili družboslovne in humanistične fakultete. Borze dela zanje že dolgo ni več. Pomislite, kdaj ste nazadnje zasledili zaposlitveni oglas za delo filozofa, sociologa, geografa ali novinarja? Najslabše jo odnesejo tisti, ki nadaljujejo podiplomski študij, saj po njegovem zaključku postanejo trajno nezaposljivi. V gospodarstvu jih nikakor nočejo in ena redkih možnosti, ki jim preostane, je pogodbeno delo na univerzi, pri čemer ne uspejo zaslužiti niti minimalne mesečne plače. Seveda ni govora, da bi si bili ob tem zmožni plačevati še socialne prispevke. Ura univerzitetnega predavanja, na katero se mladi znanstvenik pripravlja nekaj delovnih dni, mu prinese manjše plačilo, kot ga ura popraviljanja grelnika vode prinese vodovodnemu inštalaterju, oz. približno enako plačilo, kot ga ura pilatesa prinese športni vadbiteljici. Strokovni članek, ki ga mladi izobraženec uspe objaviti v sobotni prilogi katerega od večjih slovenskih časopisov, je »nagrajen« z nekaj deset evri, če zanj sploh dobi plačilo. Še veliko podobnih primerov vrednotenja intelektualnega dela bi lahko našli. Svoj delež krivde pri nastali situaciji nosi tudi javni šolski sistem. Ta mlade obteži s tonami teorije, ob tem pa jim ne zmore ponuditi niti grama praktičnega znanja o tem, kako pridobljeno znanje vnovčiti ter kako ekonomsko preživeti v sodobnem svetu. Univerze svojih programov še niso uspele prilagoditi novim razmeram ter si pred problemom raje zatiskajo oči. Namesto da bi mladim privzgojile podjetniško miselnost ter jim zagotovile znanje, ki bo zanimivo za trg, še vedno ponujajo kup povsem nesmiselnih predmetov. Tistim, ki se danes odločajo za poklic, bi svetovala, naj se – ne glede na študij, ki ga izberejo – v času šolanja ves čas sprašujejo, kako bodo svoje znanje tržili v prihodnosti. Če bodo današnje razmere še trajale, številni bodo čili diplomanti, magistri in doktorji ne bodo mogli računati ne na službe v javnem niti na tiste v zasebnem sektorju, ampak bodo morali svoje znanje ustrezno promovirati ter kot samostojni podjetniki sami ustvariti tržno potrebo po tistem, kar lahko ponudijo.

Mladi so bili v zgodovini pomembna delovna sila. Družba jih je poskušala čim prej zaposliti ter jih vključiti v ekonomsko življenje. V 19. stoletju so v industriji zaposlovali komaj nekajletne otroke, ponekod na Kitajskem, v Indiji in drugih revnih delih sveta pa je tako še danes. Še generacije naših starih staršev – vsaj tiste iz revnejših družin – so že v ranih najstniških letih odhajale »služit« v večja mesta ali k bogatejšim kmečkim družinam. Danes družba mlade sicer varuje pred ekonomskih izkoriščanjem, vendar obenem podcenjuje njihove sposobnosti. Zdi se, da se jih tudi boji, saj jih poskuša obdržati čim dlje od trga dela. Izmišlja si vedno nove načine, kako podaljšati njihovo mladost: ponuja jim skoraj brezplačni podiplomski študij, dodatna izobraževanja, sofinanciranje odprtja samostojnega podjetja itd. Vse kaže, da je v njenem interesu, da mladi ne delajo oz. ostanejo čim dlje odvisni od staršev. To gotovo ni le posledica recesije, niti samo težava *baby boom* generacije, ampak tudi posledica splošne dezorientiranosti glede vprašanja, kaj naj slovenska (pa tudi širša evropska) družba z mladimi sploh počne. Kakšen družben položaj naj jim določi, koliko odgovornosti naj jim pripiše ter koliko naj ceni njihove sposobnosti? Mladi to negotovost čutijo in številni so zaradi nje močno frustrirani. Kako ne bi bili! So gotovo najbolj izobražena generacija v vsej narodovi zgodovini. S svojim znanjem daleč presegajo izobrazbo svojih staršev, mnogo jih ima magistrstvo in doktorate, številni tekoče govorijo po dva tuja jezika, so visoko računalniško pismeni, imajo glasbeno in drugo umetniško izobrazbo, zraven pa obvladajo še številne veščine, ki so jih pridobili na različnih poletnih šolah, humanitarjem ali obšolskih delu. Žal družba njihovega potenciala ne prepozna, ga ne želi uporabiti ali pa ga ni pripravljena finančno nagraditi. Mlade je leta spodbujala k nadaljnemu izobraževanju, za njihovo šolanje je porabila velike količine javnega denarja (večina je svojo izobrazbo pridobila v brezplačnih javnih šolah), zdaj pa se obnaša, kot da to, kar so dosegli, ni vredno nič. S tem ne izgublja samo svojih investicij, ampak močno ogroža tudi svojo prihodnost. Obe, slovenska in širša evropska, sta relativno stari družbi, ki sta že po definiciji konservativni ter zato manj naklonjeni mladim. Če svojih mladih sil ne bosta kmalu integrirali, če svojih otrok ne bosta naučili samostojnega ekonomskega preživetja in če se ne bosta nenehno regenerirali z mladimi, v prihodnost zazrtimi idejami, ju bodo hitri gospodarski tigri Azije in Južne Amerike še naprej vztrajno prehitevali. Prav nič me ne bo presenetilo, če bo slovenska in evropska mladina, naveličana čakanja na boljše čase, začela s trebuhom za kruhom uhajati na Kitajsko ali v kako drugo razvijajočo se deželo, katere mlade potenciala vaze zazrti stara Evropa še vedno tako zgrešeno prezira.

Rokice

Pravkar sem se vrnil iz Goge, bil sem na literarnem večeru. Zanimivem, a kot skoraj vedno zelo slabo obiskanem. Nekaj enih in istih obrazov je spet sedelo in uživalo, kasneje pa smo ob pivu modrovali, da verjetno kulturna ponudba v mestu presega povpraševanje. Kar je OK, menim, čeprav morda ni čisto res. Otrok in mladine ne spraviš več ven, ker je sedeti za računalnikom in klepetati s prijatelji, ki si jih nabiraš prek Facebooka, veliko bolj zanimivo. Jasno, prilimaš s fotošopom prirejeno fotko in se predstaviš kot ne vem kakšen atlet, da se pogovarjaš z mlado fotomodelko, hkrati pa ne pomisliš, da je to morda samo sфотоšopirana mozoljasta debeluška z debelimi očali. A saj je vseeno, vsak se seveda zabava po svoje. Časi, ko sem kot skorajda še svež osnovnošolec za Miška Kranjca, ki se je prišel predstaviti na našo šolo, pripravil za cel list vprašanj, so absolutno minili. Čeprav še danes vidim in slišim pisatelja, ki je mirno in resno odgovarjal na morda ne povsem jasno artikulirana vprašanja, in ne morem razumeti, da sodelovati pri čem takšnem ni želja vsakogar, razumem pa, da je gledanje televizije ali nabijanje računalnika mnogo lažje.

Pred kratkim je mladostni prijatelj zabaval moje otroke z opisom dela moje mladosti. Razlagal jim je, da v nekem obdobju sploh nisem hodil ven, da sem le bral knjige, kadil in pil kavo, da sem bil bled ko zombi, na zrak pa sem skočil le, ko sem šel v trgovino po osnovne potrebščine, in so se moji otroci hihitali, jaz pa jezil, ker se mi zdi, da ni bilo čisto tako. Je že res, da sem veliko bral, ampak moje srce je bilo vedno pri ročnih opravilih. Res. Saj brati in pisati knjige je kul, a to ni nič takšnega, kakor skoraj dnevno izvem od različnih ljudi, ki so pred petdesetimi leti tudi oni vedno dobro pisali šolske spise in bili pohvaljeni od učiteljice in bi lahko tudi oni postali pisatelji, pa so se odločili, da bodo raje počeli kaj bolj pameznega. Ne, jaz sem vedno občudoval razno razne mojstre, ki so kaj delali po hiši. Prišežem. Če ne bi pisal in prevajal knjig, bi zagotovo polagal ploščice po hišah. To je bila moja velika

želja že od nekdaj. Še več, ko se je pred letom začela ta velika svetovna finančna kriza in so nas strašili, da bo vse vrag odnesel, sem se kar malo na skrivaj poveselel, ker sem upal, da bo najprej pobralo nepotrebneže, ki se ukvarjamo z leposlovnimi knjigami, in bom imel potem izgovor, zakaj polagam ploščice. Res. Sem si na skrivaj že ogledal tiste kolenčnike, ki preprečujejo obdrsanje kolen, ker polaganje ploščic je pač delo, ki zahteva veliko klečanja. In vam povem, da niso bili ravno poceni, ampak ko gre za zdravje, človek pač ne sme gledati na etiketo s ceno, mar ne?!

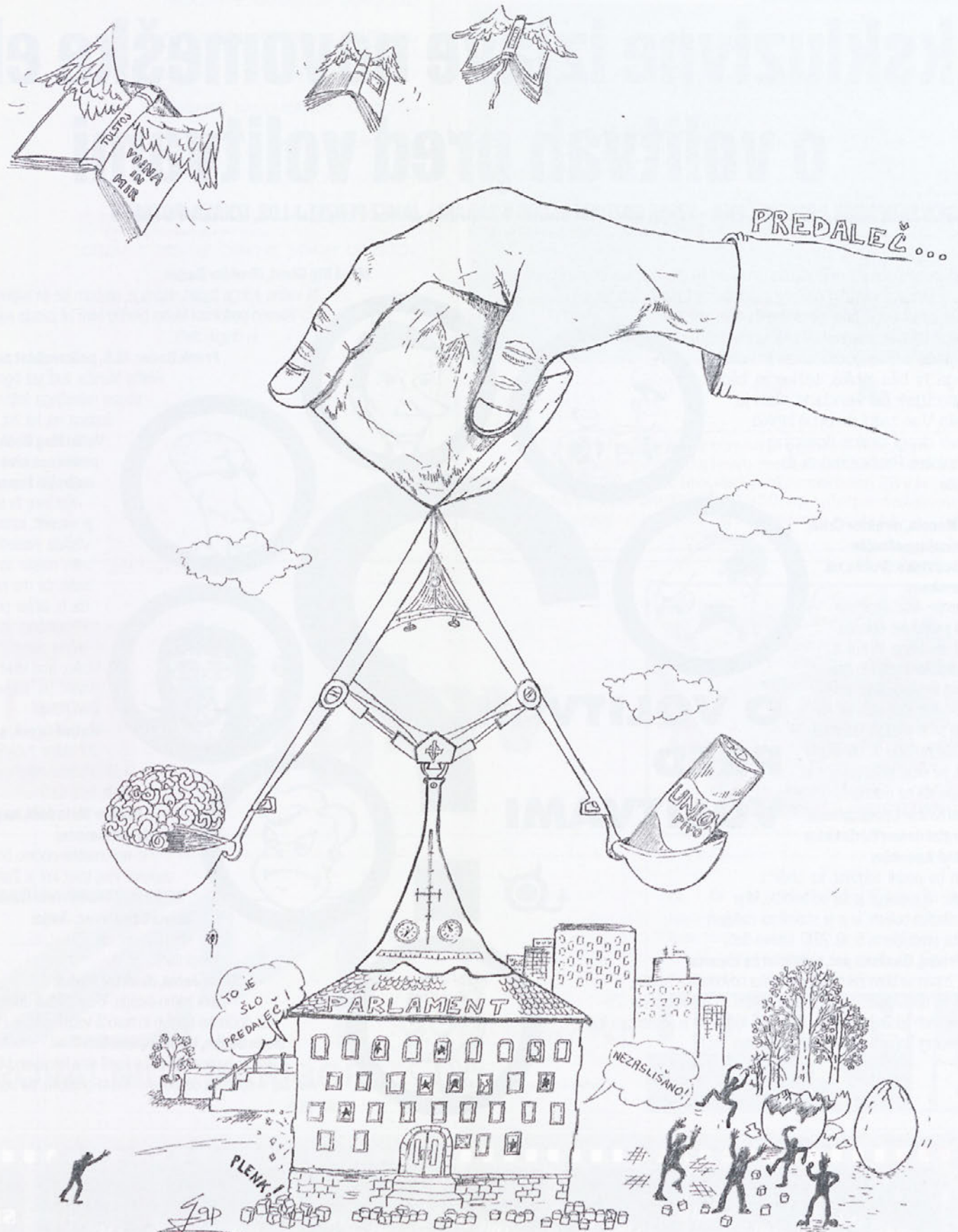
OK, kriza je nekako obšla našo knjižno industrijo in za suh kruh še imamo (pa itak potice nismo jedli niti v času debelih krav, ker kupce slovenskega leposlovja lahko kar po imenu nagovorim in povabim na božično zabavo k meni domov), torej poklica nisem zamenjal, kar pa ne pomeni, da nikoli nisem poskusil. In to prav s prijateljem, ki je mojim otrokom razlagal, kakšen zombi sem bil. On je bil meni povsem podoben, in če se je le pokazala možnost, da je nekaj naredil sam, je to naredil. Pustimo ob strani dejstvo, da ga je vedno koštalo več, ko so morali mojstri potem popravljati za njim (oziroma za nama) in je ves material kupoval po dvakrat, veselja pa si le ni pustil vzeti! Je po osamosvojitvi odprl podjetje in v najem vzel star vojaški hangar. Ki je bil, kakor seveda tudi ranika Jugoslavija, v zelo zdelanem stanju. Je hotel najeti kopico mojstrov, a sem ga pregovoril, da bi bilo ceneje, če vse skupaj narediva sama. In se je nemudoma strinjal. Začela sva s streho, kakopak, ki je puščala, čeprav bi bilo morda bolje s temelji, ampak kaj sva pa midva vedela. Za aluminijasto kritino ni imel denarja, ker je bil hangar betonski, je pa imel denar za katran, s katerim bi zamašila razpoke. To je bila moja ideja in sem bil kar ponosen nanjo. Sva se odpeljala do kuriva in kupila sodček katrana. Priselonila lestve na streho in potem na vrhu prižgala plinski gorilnik in začela topiti tisto črno lepljivo zadevo. Sva buljila v tisti sodček ko uročena in se pol ure seveda ni zgodilo nič, ker se katran topi počasi,

zato sva se odpeljala na kofe v bližnjo gostilno, vmes je pa že sosed pritekel, da prijatelj hangar gori. Pohitela sva še pred gasilci zadevo pogasiti in potem kot prava forenzika iskala vzrok nesreče, dokler mimo ni prišel Albanec Ibrahim, ki nama je povedal, da se katran segreva počasi, ker če se ne, se stopi le spodaj in potem sodček počši in katran izteče ... In sva se, podučena, odpravila po nov sodček. Ki sva ga segrevala počasi (in sva vmes lahko spet na kofe skočila) in zalivala razpoke, ampak en sodček ni nič in sva jih kupila še nekaj in naju je skoraj minilo veselje, za fotofiniš nama je pa čisto malo zmanjkalo in se je prijatelj odločil, da bo uporabil tistega, ki nama je prvi iztekel, velika večina ga je pa še vedno noter ostala. In ga je lahko ven vzel le tako, da je s kombinirani trgal sodček, kakor da bi odpiral ribjo konzervo. In ko sem mu ravno hotel reči, naj bo previden, se je tisti pleh strgal in mu skoraj odrezal roko. Sem stekel dol in mu držal skoraj odrezano miško, sosed ga je pa s šnopcem polival, da se mu rana ne bi zagnojila in da so nas v bolnišnici lahko napizdili, da naj ne delamo, če pijemo! Potem nama je njegova soproga prepovedala opravljati višinska dela z ognjem in sva se lotila gradnje toaletnih prostorov iz siporeksa, česar sem se najbolj veselil, ker sem vedel, da bova na koncu polagala ploščice. A se nama ni izšlo, ker nisva znala narediti pravih kotov, in če ni pravih kotov, se ploščice položijo kar malo na hojladri ... In je bilo grozno, res, zato sva se raje lotila izolacije sten, ker je bilo v hangarju vroče, in sva na zunanje stene nalepila stiropor, čez stiropor mrežico, ki sva jo potem premazala in zravnila z malto in ofrajhala z ometom, a ker sva to delala v največji sončni pripeki sredi poletja, sva oba pristala na urgenci s popolnoma ožganima hrbtoma ...

Potem sta nama soprogi pa itak prepovedali sploh kar koli delati, ampak jaz svojih sanj še nisem izživel, in ker je prišel čas za obnovo kopalnice v naši hiši, počasi že zbiram pogum, kako povedati družini, da bo ate sam položil ploščice ...

čeploščicepoložimnasekretedefinitivnoodprešini, fotografija Boštjan Pucelj

ŠTUDENTŠKE DEMONSTRACIJE SO POLETELE

l o k a l n o t r o b i l l o

Senzacionalno, megavolilno, demokratično

Ekskluzivne izjave novomeške elite o volitvah pred volitvami

ROMSKA SKUPNOST PRESENEČENA – VZNIK GOZDNIH JAGOD V SAHARI – JANEZ PENZELJ, LDS, IZRAZIL POTREBO

Preiskovalni novinarji Potlača smo se te dni odpravili na novomeške ulice, v vinske kleti in celo v podzemlje, da bi za vas, drage bralce, v teh prelomnih trenutkih pridobili izjave znamenitih Novomeščanov glede prihajajočih lokalnih volitev. Naloga ni bila lahka, težko je bilo priti do izjav, pa vendarle nam je uspelo. Vse zato, da bi bili lahko vi, naši dragi bralci, dostojno informirani. Preberimo si jih skupaj.

Jože Macola, direktor Crke, druge najuspešnejše farmacevtske družbe na Slovenskem:

»Zadnja leta smo se zblizali z aktualno oblastjo. Mislim, da Muha in Kuli s svojo politiko pozitivno vplivata na prodajo naših izdelkov. Od kar sta onadva na oblasti, se je prodaja Dalerona povečala za 1000 %, da drugih zdravil za srce, jetra, ledvica in možgane niti ne omenjam.

Rafael Križani, podžupan in dvakratni dosmrtni direktor Sportne Agencije:

nam bo poslal odgovor, ko pride z dopusta, na katerega je šel po bolniški, ki je bila posledica bolezni, ki jo je staknil na zadnjem dopustu: predvidoma 5. 10. 2010. (zeeeh tlač)

Igor Prhljaj, Gasilska pot, kandidat za župana:

Kot župan se bom zavzemal, da vsaka novomeška ženska, kh, kh, se opravičujem, družina dobi pokončen gasilni aparat. Zaradi mlahavih gasilnih aparatov smo tam, kjer smo, in nismo tam, kjer nismo. (drugi največji šaljivec med kandidati tlač)

Miloš Big Giant, direktor Zarje:

Ni važno, kdo je župan, važno je, da bom jaz še naprej direktor Zarje. Zato iskreno podpiram Muho. (vedno sem bil zvesto na strani SDS, SD, ZzD in drugih tlač)

Frenk Bačar, SLS, polkandidat za župana:

»Volite Muhiča, tudi jaz bom volil njega!« (volilni slogan največjega šaljivca med kandidati za župana, ha, ha, ha, ha tlač)

Veliki Mag Boško don Kova, siva eminenca sive ekonomije in najboljši župan vseh časov:

Kot sem že večkrat poudaril, nam je vseeno, katera politična struja bo vladala naslednja štiri leta. V Novem mestu so vse politične struje naše, če me razumete, in dvomim, da bi lahko prišlo do presenečenj. Pomembno je, da nekateri posli tečejo nemoteno dalje, in dokler je tako, smo lahko vsi zadovoljni, predvsem pa midva s sinetom Malim Don Kovo.

Matjaž Grom, guru:

Ali slišite zvok letenja velike muhe? Ja? Potem vidite svojo prihodnost. (bek tu de fjučr tlač)

Gregor Metadoni, na pol Zares kandidat za župana:

Iz novomeške občine bom naredil zgodbo o uspehu. Vsaj tako, kot je Založba Žoga. (važna je razlika med bruto in neto honorarjem tlač)

Jasna Ščinkovec, Julija:

čiv, čiv, čiv, čiv čiv. (kje so ornitologi tlač)

Uroš Jebul, direktor Parka:

Podprli bomo tistega, ki bo ustavil dobavo toaletnega papirja za občinsko upravo in naročil večjo količino Parkov.

Boris Blajko, Upokojski list:

Želim si župana, ki mi bo kupil nov fotoaparat za spremljanje občinskih sej in športnih dogodkov. Potem obljubim, da bom manj nadležen kot do sedaj.

O VOLITVAH PRED VOLITVAMI

MI - VI d.o.o.

POSLOVNA ENOTA NOVO MESTO
Čitalniška ulica 2, 8000 Novo mesto

PRIDOBITEV GRADBENIH DOVOLJENJ
PRIDOBITEV UPORABNIH DOVOLJENJ
LEGALIZACIJE OBJEKTOV
SPREMEMBE NAMENBNOSTI OBJEKTOV
NAČRTI PREUREJTEV
IZDELAVA POPISOV DEL
STROKOVNI NASVETI V ZVEZI Z GRADNJO
CELOVITE REŠITVE OBNOVE STARIH OBJEKTOV

e-pošta : mi.vi@siol.net; tel.: 040 / 503 - 752

PUM - Projektno učenje

za mlade od 15 do 25 let, za vse brez izobrazbe in zaposlitve, za vse tiste, ki bi radi v dobri družbi in ustvarjalnem vzdušju naredili korak naprej, naredili kaj koristnega zase in za družbo.

Po poletnih počitnicah se z novim šolskim letom prične tudi novo PUM leto in za vas nova priložnost. Pridružite se

nam septembra v prostorih RIC-a, na Ljubljanski cesti 28 - Bršljin v Novem mestu.

Zbrali se bomo mentorji ter stari in novi PUMOVCI in PUMOVKE. Združili bomo moči, napeli jadra in s svežim vetrom odpluli ciljem, dogodivščinam in uspehom naproti.

Lahko nas obiščete osebno v RIC Novo mesto ali pokličete na telefon 051/389 298 vsak dan med 8. in 12. uro.

PUM mentorji in udeleženci vas pričakujemo. Informacije dobite tudi na naslovu pum@ric-nm.si ali na spletni strani www.ric-nm.si.

Program je za udeležence brezplačen, sofinancirata ga Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za šolstvo in šport.

Operacijo delno financira Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada ter Ministrstvo za šolstvo in šport. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007 - 2013, 3. razvojne prioritete: Razvoj človeških virov in vseživljenjskega učenja; prednostne usmeritve: Izboljšanje usposobljenosti posameznika za delo in življenje v družbi temelječi na znanju.

MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Razvojna agencija
Ljubljana, Slovenija

Nalozba v vašo prihodnost
Operativni program razvoja človeških virov
2007-2013

Dodatne informacije o vseh programih Razvojno izobraževalnega centra Novo mesto lahko dobite vsak delavnik med 8. in 18. uro, na Ljubljanski cesti 28 v Novem mestu, po telefonu 07/393 45 50, na spletnem naslovu www.ric-nm.si ali po elektronski pošti na ric@ric-nm.si.

triglav

ZAVAROVALNICA MARIBOR

Zwittrva ulica 1, 8000 Novo mesto
tel: +386 7 332 53 30
fax: +386 7 332 53 31
e-mail: pe-novo-mesto@zav-mb.si

Več kot tednik - dolenjski list.si

NOVI MEDIJ

Glavni trg 14
8000 Novo mesto
E: novi.medij@siol.net

Zarja d.d.
Stanovanjsko podjetje
Prešernov trg 5
Novo mesto

info@stia.si

tel.: 07 39 34 780 - fax: 07 39 34 789

Vse na enem mestu: Izleti, potovanja, sejmi, letovanja, zimovanja, letalske vozovnice za posameznike in skupine!

KOMPAS NOVO MESTO d.o.o.
tel. 07/39 31 520

TURISTIČNA AGENCIJA NOE MONDIAL TRAVEL
Glavni trg 14
Tel.: 07 33 72 740

ACER
Prostorsko načrtovanje, projektiranje in varstvo okolja Novo mesto, d.o.o.

ARCH LINE
projektiranje, načrtovanje, oprema, design
Ljubljanska cesta 26, 8000 Novo mesto
tel 07 30 -79-811, 041 671-321

ARHITEKTON d.o.o.
Brod 76, 8000 Novo mesto
tel.: 07 33 71 520
fax: 07 33 71 521
gsm: 041 671 338
projektiranje inženiring

BAKS
mednarodni transport, logistika, inženiring in storitve Novo mesto d.o.o.
tel.: 07/ 33 70 700; fax: 07/ 33 70 701

Branko Tratar s.p.
projektiranje, posl. posredovanje, nadzor
Ul. talcev 2, Novo mesto
tel.: 07 33 80 900
PROJEKT biro

LoGing NOVO MESTO
PODPIRAMO KULTURO

VARNOŠČNI INŽENIRING PARMA
preventiva regulativa
PARMA Rudi IVANČIČ s.p.
Mala Cikava 17c, 8000 Novo mesto
tel./fax: 07 33 44 220
mob.: 041 649 277

ib Investbiro
Ulica Mirana Jarca 33, Novo mesto
07 332 81 97

COM LAN
COMPUTERS
tel.: 07 33 21 638

h harlem računalniški inženiring
Foersterjeva ulica 10
8000 Novo mesto
tel: 07 3382 900
http://www.harlem.si/

INFOTEHNA
Glavni trg 20, Novo mesto
tel.: 07 39 30 600

moba
POSTELJNI SISTEMI
www.moba-bm.si

SOPHOS
SOPHOS ANTI-VIRUS
Pooblaščen distributer za Slovenijo
www.sophos.si

ToMaS
PRODAJA IN SERVISIRANJE RAČUNALNIŠKE OPREME
PRODAJALNA LOČNA, Seidlova 48
Tel.: 07/30 20 190 • www.tomas.si

ZAPIS PLUS
Podjetje za poslovne storitve d.o.o.
- Vodenje poslovnih knjig
- Poslovne študije in načrti
- Podjetniško svetovanje
Tel. 07 33 70 150 • Fax. 07 33 70 151
e-mail: zapis@insert.si

ORIKS
VODENJE POSLOVNIH KNJIG ZA PODJETJA IN SAMOSTOJNE PODJETNIKE TER POMOČ OD USTANOVITVE DO REGISTRACIJE PODJETJA
Mira Lalič

Danila Bučarja 22 tel.: 07 / 33 73 380, 33 73 381
8000 Novo mesto fax: 07 / 33 73 382
GSM: 041 / 682 - 470
UPOŠTEVAMO KARTICO OBRATNIK OBRATNIKU!
Podružnica Žužemberk tel.: 07 / 36 91 960

DARO BIRO
- računovodske in knjigovodske storitve
- izvajanje in nadzor gradbenih instalacij
Rozalija Judež s.p.
Velika Cikava 12B
8000 Novo mesto
tel./faks: 07/33 72 930, mobilni: 031 293 661
delovni čas: od pon. do pet. od 8. do 15. ure
e-mail: daro.biro@siol.net
GSM: 041 643 133

KODA
KNJIGOVODSTVO ORGANIZACIJA IN TRGOVINA d.o.o.
NOVO MESTO, ŠEGOVA 90, TEL.: 07/33 75 960,
FAXS: 07/33 75 961, e-mail: koda@siol.net
VODENJE KNJIGOVODSTVA ZA PODJETJA IN SAMOSTOJNE PODJETNIKE ZA DOMAČI IN TUJI TRG

GIMNAZIJA NOVO MESTO
Seidlova cesta 8
8000 Novo mesto

Glasbena šola Marjana Rozina Novo mesto

EKONOMSKA ŠOLA
Novo mesto
Ulica talcev 3/a
07 39 33 264

Center biotehnike in turizma
Sevno 13
Novo mesto

SREDNJA ŠOLA ZA GOSTINSTVO IN TURIZEM
Ulica talcev 3
Tel.: 07 332 15 27

Šolski center Novo mesto
Šegova 112
Novo mesto

ISER
Jakčeva 12, Novo mesto
07-33-74-051
www.iser-ak.si
Računalniško izobraževanje, svetovanje in inženiring
ECDL
POOBLAŠČENI IZPITNI CENTER
Evropsko računalniško sprečevalo

RIC Novo mesto
Ljubljanska c. 26, Novo mesto
tel.: 07 39 34 550
www.ric-nm.si
Razvojno izobraževalni center Novo mesto

Visoka šola za upravljanje in poslovanje
Dodiplomski in podiplomski visokošolski programi
Na Loko 2, Novo mesto
tel.: 07 39 30 020

YURENA
33 72 100
šola tujih jezikov
Glavni trg 11, Novo mesto
33 72 102

OŠ Dragotin Kette
Šegova 117, 8000 Novo mesto
T: 07 373 0850, F: 07 373 0860
Tajništvo-os.dk@guest.arnes.si

Osnovna šola CENTER
Seidlova cesta 7
8000 Novo mesto

OŠ Brusnice
Velike Brusnice 101
Velike Brusnice

KULTURNI CENTER JANEZA TRDINE

Novi trg 5, Novo mesto
www.kulturnicenter.com

liberal
democracy
of slovenia

LDS

Mestni odbor Novo mesto

OŠ Šmarjeta
Šmarjeta 1, Šmarjeta
tel.: 07 38 44 180

**GASILSKO REŠEVALNI CENTER
NOVO MESTO**

Seidlova cesta 29, 8000 Novo mesto

Slovenska demokratska stranka

SDS

*Mestni odbor
Novo mesto*

VRTEC CICIBAN NOVO MESTO
Ragovska ulica 18, 8000 Novo mesto

Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije

Območna enota Novo mesto

SLS

Slovenska ljudska stranka
Mestni odbor Novo mesto

WWW.**Luminus**.SI

**ZP
MS**

Rozmanova ulica 10, Novo mesto
Tel.: 07 33 71 470, 041 643 969
e-mail: dpm.mojca1@siol.net
www.drustvopm-mojca.si
*Društvo prijateljev mladine
"Mojca" Novo mesto*

N.Si
Nova Slovenija
Krščanska ljudska stranka

*Zaupamo v
moč
dobrega*

Konvikt

REKLAMNA AGENCIJA

Rozmanova 26/28,
Novo mesto
tel: 07 393 46 74

Cvetličarna Cvetnik

Ljubljanska 27,
Podbevškova 4,
Novo mesto

NOUN

reklamna agencija

07 33

21 391

DOLENJSKI MUZEJ

Muzejska 7, Novo mesto
www.dd.muzej.com

**TRGOVINA
VIVA**

SPECIALIZIRANA
TRGOVINA S PERILOM
(v trgovski hiši Bršljin)

tel.: 07/393-17-96

agencija **m** servis

Novo mesto: Prešernov trg 6,
Trebneje: Baragov trg 1,
Črnomelj: Kolodvorska c. 35,
Brezplačna tel.št.: 080 22 16
www.mservis.si

Galerija Božidar Jakac

Grajska cesta 45, 8311 Kostanjevica na Krki

TEL.: 07/49 87 008, FAX: 07/49 87 335

Ogled razstav in stalnih zbirk:
vsak dan razen ponedeljka od 9. do 18. ure.

www.galerija-bj.si, e-pošta: info@galerija-bj.si

ŠPES
grafični studio

041 722 801

Osnovna šola GRM
Trdinova ul. 7,
8000 Novo mesto
Tel.: 07 39 35 900

SILVER

Novi trg 1, Novo mesto
BTC Ljubljanska 27, Novo mesto

Slavka Gruma 63, Novo mesto
tel.: 07/ 39 35 860
fax: 07/ 39 35 876
e-mail: info@os-drska.si

ID - INTERIER DESIGN d.o.o.
ARHITEKTURA & DESIGN
GERMOVA 3, 8 000 NOVO MESTO
t: +386 (0)7 393 20 80
f: +386 (0)7 393 20 89
e: info@id-design.si
w: www.id-design.si

VZAJEMNA
Jaz zate, ti zame.

英氣立 **EIKIRYU**

Šola notranje moči
www.eikiryu.si

Zavarovalnica TILIA, d. d.
Seidlova cesta 5
8000 Novo mesto

www.zav-tilia.si

TILIA
Zavarovalnica Tilia, d.d.
Članica skupine SavaRe

INSERT
IDEA

PUSH
THE
BUTTON

fotopub

PARK

III 857/2009/2010

201017743,9

COBISS o

KNJANICA M. JARCA
ŠTUDIJSKI ODDJEL

Festival
dokumentarne
fotografije
Novo mesto

photo: Eepien Rasmussen

fotopub.com

festival

26. julij - 7. avgust 2010

| razstave | večerne projekcije | tribuna | četkova nagrada |

delavnice

26. - 31. julij 2010

| začetni | napredni | mojstrski nivo |

park
multimedijalni center